

TÂM LÝ TIÊU THUYẾT

KẺ ĐEN SAU

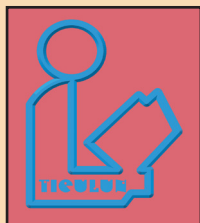
LÊ VĂN
TRƯỜNG

2

NHÀ XUẤT BẢN
ĐỜI MỚI - HÀ NỘI

KỂ ĐẾN SAU TẬP 2

LÊ VĂN TRƯỜNG

Lê Văn Trương (1906-1964), bút hiệu Cô Lý, là nhà báo, nhà văn Việt Nam thời tiền chiến.

Theo nhiều nhà nghiên cứu văn học Việt, hiện nay (2009), ông được xem là cây bút có số lượng tác phẩm nhiều nhất.

MỤC LỤC

Phần Thứ Tư 13

Phần Thứ Năm 90

Tôi thương, điều đó chắc-chắn rồi, bởi không thương, sao còn có thể cùng ở được với nhau. Nhưng có lẽ cũng vì tôi yêu, mà tôi không thắng nổi sự ghê tởm - ta phải nói là ghê tởm của xác thịt. Cứ tưởng-tượng đã có những cử chỉ âu-yếm của một kẻ khác đi qua trong đời nàng, và tấm thân ngọc ngà kia chẳng những đã rung động lên với chúng lại còn giữ những di-tích của chúng, mà máu trong người tôi thấy đứng dừng lại. Rồi tim tôi lạnh giá, rồi muốn cố sức để có sự gần gũi, tôi cũng không tài nào thắng nổi các giác quan hồ như đã bị tê liệt.

Tôi đã biết đời chúng tôi không thể cứ dừng-dung với nhau như thế mãi, bởi vì dù sao thì tôi cũng phải cùng ở với nàng cho tới khi chết. Từ cái phút tự miệng nàng thú sự dan-dính của nàng trước kia, nghĩa là từ cái phút nàng đã công-khai hồi-sinh lại cái xác chết «Tội-lỗi» mà tôi đã cố quên đi, thì thôi hết. Tôi biết rằng nếu tôi có thể... gần nàng thì cũng còn lâu lắm. Tôi nhận như thế để nhận thêm một cách chua xót rằng từ khi nàng thốt ra những lời nói thành-thực, tôi lại thấy thương nàng hơn lên, và chính ra còn yêu nhiều lên là khác nữa.

Trời ơi, sao những hành động của đời ta nhiều khi lại chỉ là một cuộc chơi hú-tim của những cảm giác ?

Tại làm sao tôi lại thấy chết lòng khi nàng chỉ nói to cái điều mà tôi đã nhận thấy từ lâu, và tôi đã nhìn rõ dấu vết ? Tại làm sao tôi lại cái điều đó, trong khi nếu nói trắng ra, chúng tôi có thể trang trải rất rút-khoát những thắc-mắc của lòng để định rõ thái-độ ăn ở với nhau, nếu chúng tôi biết can đảm nhìn vào sự thực ?

Can đảm nhìn vào sự thực ? Điều đó nói thì dễ, nhưng thực hành được thì mới khó làm sao ! Vấn-đề tình-cảm không phải là vấn đề của một bài tính đó. Không thể lấy những con số mà giải-quyết được. Nó phụ thuộc vào nhiều nguyên nhân bí mật mà ta không tài nào nói ra, không thể tả được. Mà nhiều khi mình, chính mình, cũng không thể hiểu hết được, mặc dầu là hiểu ngầm.

Nàng mở mắt giậy, thấy mình chỉ phong phanh có chiếc «coóc-sê» mà không giật mình, không tìm thứ gì che đậy, mà không có cái cử-chỉ thảng-thốt của bất cứ một người đàn bà nào đều bị thẹn-thùng khi bị một người đàn ông nhìn thấy mình lỏa-lò như thế thì tôi đã hiểu rồi. Tôi đã hiểu rằng nàng đã chán-nản, lòng nàng cũng đành như tôi vậy. Hạnh-phúc đối với nàng đã là một cái gì xa-xôi, nàng không cần nghĩ tới nữa rồi. Lòng thương của tôi lúc ấy không đủ cho nàng nữa rồi, nàng đã thấy cô đơn rồi. Càng cô-đơn khi nàng cảm thấy tôi ghê tởm xác thịt ràng. Người đàn bà nào không

thế, người đàn bà nào không thấy xa-xôi đối với một người đàn ông mà họ biết chắc rằng không rung động lên bởi xác thịt mình. Tôi tưởng không có cái gì làm cho người đàn-bà đau-đớn, và không có lời rửa sả cay-độc nào bằng khi ta đã rùng rùng với xác-thịt họ.

Nàng đành rồi, nàng đành với số kiếp rồi !

- Anh còn chữa cho em làm gì ?!

Nàng nói xong, từ từ với áo. Tôi đứng giậy quay đi. Rồi không biết làm gì, tôi sang phòng làm việc. Ở phòng làm việc chừng nửa giờ, không biết làm gì, tôi lại quay vào buồng. Lúc ấy, nàng đã thay quần áo ngủ, đang đứng thu xếp những đồ trang-điểm. Thấy tôi vào, nàng ngược mắt nhìn tôi, rồi lại cúi xuống thở dài. Dù thế nào thì cái cảnh tượng một người đàn bà cúi đầu trước tan vỡ nó đến cho đời mình cũng làm cho ta cảm-động, càng cảm động khi sự tan-vỡ ấy tự ta gây nên. Tôi lại gần :

- Lúc này, mợ sốt ghê lắm. Những cơn sốt ấy, tôi biết, rất có thể làm cho người ta mất trí-khôn.

Nàng lại ứa nước mắt, lặng-thinh. Dù nàng không nói thì tôi cũng đã hiểu cái im-lặng ấy rồi. Cái im lặng ấy nó như thâm trách tôi : «Một khi anh đã không yêu-

9 | Kể Đến Sau Tập 2

thương tôi mà tha thứ cho tôi thì tha mất trí-khôn còn hơn; anh chữa cho tôi làm gì, để cho tôi phải dở sống dở chết thế này ?»

Lời trách ngăm ấy làm cho tôi nao lên, nhưng nao lên mà tôi vẫn không thể tha-thứ... cho cái xác-thịt tội-lỗi của nàng. Dù sao thì tôi cũng vẫn không thể nén được sự ghê tởm. Tôi đỡ cái hộp ở tay nàng :

- Thôi để chúng nó dọn, mệt lắm, đi ngủ đi.

Nàng còn dùng dằng thì tôi đã giật lấy, rồi kéo nàng lại phía giường :

- Kia, tôi đã bảo mệt lắm, đi ngủ đi mà.

Nàng dùng một khắc trên mép giường, nhìn tôi, cúi xuống hôn tay tôi, rồi lặng lẽ trèo lên giường. Tôi biết sự có mặt tôi ở đây chỉ làm cho nàng đau khổ, tôi tắt đèn lớn, bật đèn nhỏ ở đầu giường, rồi tôi quay ra. Nhưng vừa ra khỏi cửa, nghĩ đến sự đau đớn và cô quạnh của nàng, tôi lại quay sang buồng giấy, lấy một quyển chuyện đem vào đưa cho nàng :

- Mệt có buồn thì xem đi. Tôi xuống một lúc rồi tôi lên.

- Vâng, cảm ơn cậu.

Tôi biết nàng tủi lắm, tôi biết nàng sắp oà khóc ; tôi không dám nhìn nàng lâu, vội vã quay đi.

Tôi vừa ló đầu ra sân thì đã thấy thầy mẹ tôi khoác tay nhau đi lững-thững ở dưới vườn. Hai ngài vừa đi, vừa nói chuyện vui-vẻ lắm. Lâu lâu, hai ngài lại chỉ lên phía cửa sổ buồng tôi, khúc-khích cười. Tôi biết hai ngài đang nói chuyện về chúng tôi, và hai ngài đang sung-sướng cái hạnh-phúc mà hai ngài ngỡ là chúng tôi có. Đã sắp bước ra để góp chuyện, cái cử chỉ ấy bắt tôi phải lùi ngay lại. Rồi tôi phải quay đầu lên.

Ngừng trước cửa buồng một phút, nghĩ đến sự có mặt của mình ở đây chỉ càng thêm reo thảm, reo sâu cho nhau, tôi rón-rén sang buồng giấy. Tôi không dám bật đèn, vì bật đèn thì ở bên phòng nàng trông thấy, tôi sẽ thu ghế lại lấy một chỗ nằm, định ngủ đêm ở đây. Nhưng vừa nằm được chừng nửa giờ, tôi lại sợ sáng mai người nhà thấy thì tất có điều dị-nghị về chúng tôi, tôi lại phải buộc lòng về phòng ngủ. Đánh rằng bao nhiêu oan trái trong việc này đều do tội-lỗi của nàng gây nên, nhưng hỡi ơi ! trước con mắt chúng ta, người đàn bà vẫn là người đàn bà. Nhìn thấy nàng nằm thu hình nhỏ tí trên chiếc giường rộng thênh-thang, mà lại là chiếc giường tân-hôn trải nệm hồng, tôi thấy bất nhẫn. Tôi hình dung thấy tất cả sự tủi nhục của nàng. Tôi thở dài rồi tôi mở

màn :

- Mợ đã ngủ rồi à ?

Nàng không giả lời, tôi biết rằng nàng vờ ngủ, nàng chỉ vờ ngủ thôi, chứ trong lúc này mà đã ngủ được thì đâu còn là con người. Tôi biết chắc rằng nàng là người có tâm hồn, và cái nó gây ra tội-lỗi của nàng, biết đâu chẳng là cái tâm-hồn đầy tình cảm cao đẹp ấy. Tôi nằm xuống cạnh nàng, tôi cố ngủ, tôi nhủ tôi cần phải ngủ vì tôi đã thức nhiều đêm rồi. Tôi nhủ tôi cần phải ngủ để mà quên, nhưng cực thay, giấc ngủ không đến với tôi. Đồng-hồ đánh hai tiếng thì tôi vùng giậy, vùng giậy định xuống nhà lấy rượu uống để ngủ. Nhưng tôi vừa sỏ chân vào dép thì nàng đã quai tay nắm lấy tôi rồi rên rĩ :

- Cậu cứ không ngủ thế này thì đến chết mất. Thôi, mai cậu xin phép thầy me cho chúng ta lên đồn điền đi. Em hiểu rồi, em hiểu cả rồi, em đã biết bổn phận em bây giờ phải làm gì đối với cậu rồi. Em biết là cậu thương em lắm. Em biết thế này là em khốn-nạn lắm, nhưng nào có phải chúng ta chỉ có một thân chúng ta đâu. Thôi mai chúng ta lên đồn điền nhé, cậu nhé.

Tôi vừa định nói thì nàng vội vã ngắt lời :

- Thôi lạy cậu, cậu đừng nói gì nữa, em hiểu, em hiểu tất cả rồi. Mai chúng ta lên đôn điền nhé, cậu nhé.

Phần Thứ Tư

Đồn-diền của thầy tôi ở trên một ngọn đồi cao, giữa một khu vườn rộng chừng hai mươi mẫu. Hai mặt là sông bao-bọc. Chỉ đi chừng một cây số đã đến rừng ; chênh-chếch men sông toàn là những núi đất, cây-cối mọc um tùm. Thầy tôi sở dĩ mua cái đồn điền không có mấy lợi-lúc này chỉ vì cái thú săn bắn. Cái thú ấy thầy tôi truyền cho tôi đã ngoài mười năm nay, từ ngày tôi còn là cậu học-trò mười lăm, mười sáu, tôi cũng nhận như thầy tôi không có thứ thể thao nào thú vị và lợi ích cho người ta hơn. Chẳng những trong khi đuổi thú, sự leo núi trèo đèo đem đến dẻo dăng cho gân cốt, nó còn giúp ta có thể nhìn một cách tinh tường và luyện lấy sự tự chủ bằng cách chấn áp những giây thần-kinh. Nó gợi ở lòng ta cái thích mạo hiểm trong khi gây dân cho ta cái đức can-đảm ở chỗ mỗi cái nguy mới là một cái thú mới. Vì thầy tôi chọn nơi này làm một chỗ để dưỡng nhàn nên nhà cửa kiến-trúc một cách rất tiện-lợi và đồ sộ. Nhà hai tầng, mười mấy buồng, trang-hoàng rất lịch-sự, lại có máy điện riêng, máy nước riêng, có vườn hoa cây cảnh. Vợ tôi trong khi tâm-trạng buồn rầu là thế còn nghĩ gì nữa, ấy thế mà khi lên đến nơi bị cảnh vật thôi miên cũng phải thốt ra :

- Trời ơi ! đẹp quá nhỉ !

Nàng nói xong nhìn tôi thở dài, trong con mắt nàng tội vut nhận thấy một cái gì ngao-ngán. Tôi đã hiểu cái ngao-ngán ấy rồi, cái thở dài ấy như thầm bảo tôi : « giá đời em không có tội, để cho mình yêu được em thì bây giờ chúng ta đem nhau lên đây có phải sung sướng biết ngần nào không ? » Tôi hiểu nên tôi vội vàng đánh trống lấp, đánh trống lấp cả cho nàng và đánh trống lấp cả cho cái giọng buồn thảm nó sắp-sửa khởi nguồn trong tôi :

- Á à, nhỡ năm nay nhiều quá nhỉ ! chúng ta lại tha hồ ăn và tha hồ nghe dơi bay.

Nói đến dơi, tôi tưởng tượng ngay đến những bóng ma chúng sẽ bay lượn chung quanh đời chúng tôi không biết cho đến tới bao giờ. Có lẽ cho đến khi chúng tôi chết chúng mới buông-tha. Rồi tôi thầm ước, giá những tư tưởng đen tối đang nung nấu ở trong tôi, có thể vut bay ra ngoài như những con rơi kia được. Tôi băng-khuâng nhìn ngọn nhỡ thì nàng cũng nói một cách băng-khuâng :

- Đêm dơi ăn, hạt nhỡ rụng...

Nàng nói như đề ru tâm lòng đau đớn của mình bởi vì cái cảnh : «đêm trần-trọc nghe rơi ăn, hạt nhỡ rụng...»

15 | Kể Đến Sau Tập 2

từ đây là để dành cho nàng. Thì ra cái hình ảnh ghê rợn của những bóng con dơi kia nó tung hoành trong đêm tối cũng như ở tôi đã có ở trong nàng. Tôi quay lại nhìn nàng thì nàng sợ tôi nhìn biết cái điều sầu khổ ở trong mắt, vội quay đi hỏi người quản lý đồn điền :

- Rừng này chắc nhiều hươu, nai, lắm nhỉ ?

- Bẩm, thưa mợ, độ này bên chợ Luộc người ta phá rừng, hươu, nai, chạy về rừng nhà nhiều lắm ạ.

Rồi nhìn chúng, nói một cách hóm hỉnh :

- Nhưng bây giờ thì cậu con còn bắn gì đấy.

Nàng vội nói ngay :

- Không, cậu bắn chứ, cậu lên đây chỉ cốt có để bắn thôi mà.

Người quản-lý ngược mắt nhìn tôi, trong con mắt của y có một nghi ngờ đối với câu nói của vợ tôi. Tôi, tôi biết rằng, tôi sẽ chỉ đi bắn, đi bắn suốt ngày để giải khuây, để giết thì giờ để sống cho qua cái thời kỳ giăng-mật, mà gia-đình tôi bắt tôi phải sống, nhưng không dám nói sự thực, mặc dầu từ mai đây tôi sẽ thực hành cái sự thực ấy bằng việc làm :

- Ừ để xem đã.

Vợ tôi ném cho tôi một cái nhìn cảm ơn, hiểu cái chỗ lịch sự ấy của lòng tôi, nàng cố tùm tùm :

- Ông cứ thu-xếp súng và chó đi để cậu đi bắn. Khỏe như cậu ngồi dung ở nhà chịu làm sao được.

Người quản-lý sốt-sắng hỏi ngay :

- Thế thưa mợ, mợ cũng đi với cậu con chứ ?

Vợ tôi cố thản nhiên :

- Tôi ấy à ? tôi yếu lắm, tôi sợ rừng lắm. Nhỡ một cái gặp hổ.

Người quản-lý ba-hoa :

- Úi chà, cậu con bắn giỏi lắm, mợ chả lo. Cậu con chỉ mong cho gặp hổ mà chả mấy khi gặp. Với lại, nhà bao nhiêu người theo hầu cậu mợ, toàn những tay bắn giỏi cả.

Vợ tôi quay sang tôi :

- Cậu đã bắn được hổ bao giờ chưa ?

Tôi chưa kịp giả lời thì người quản lý đã vội khoe :

- Úi chà, cậu con bắn được mấy con rồi. Cậu con, cũng như ông con, chỉ mong cho gặp hổ : thấy ở đâu có

là lòng cho kỳ được. Con còn nhớ cái năm kia, hồ nó về bắt trâu của xã Tặc, ông con với cậu con vác súng đi lùng suốt đêm. Mỗi người đi một đường, ấy thế mà rồi cùng gặp nó ở men sông, rồi cả hai ông con cùng bắn. Ông con bắn trước không trúng chỗ phạm, nó lao vào thì cậu con nổ trúng giữa đầu, nó lăn ra chết cách ông con có năm thước. Ông con về khen cậu con mãi. Ông con bảo giá không có cậu con...

Nàng quay lại tôi :

- Thật thế à hả cậu ?

Không, giá tôi không bắn thì thầy cũng bắn chết ngay. Đây là thầy muốn nhường cho tôi bắn nên thầy không bắn tiếp phát thứ hai. Chả nhẽ hai bố con cùng cất công đi bắn, kẻ được bắn người không, chứ thầy bắn giỏi hơn tôi nhiều.

Nàng cúi xuống nhìn cổ tay tôi rồi vụt nàng đặt một ngón tay lên bắp thịt, rồi nàng lại rút tay lại vừa nhắm mắt vừa từ từ buông tay xuống; tôi hiểu, tôi hiểu cả những cử chỉ ấy, để tỏ cái lòng thương tôi, thương tôi thật có đủ điều kiện để cho đàn bà yêu, nhưng vì nàng tội-lỗi mà tôi không thể yêu được nàng.

Nàng dí mũi giày trên gạch rồi bảo người quản lý :

- Hễ ông làm thế nào cho cậu bắn được nhiều thì tôi sẽ thưởng cho, bảo với tất cả mọi người thế.

À thế nào ? nhưng bây giờ không phải mùa bắn, liệu có làm sao không ?

Người quản lý hoa hoa tay :

- À, à, rừng nhà, mình phá ra cũng chẳng ai có quyền nói mình. Với lại, cụ nhà quen thân cả, còn ai nói.

Chúng tôi đến đồn-điền lúc bốn giờ chiều. Tôi chẳng biết làm gì, cứ chạy lên chạy xuống, còn nàng thì lo xếp đặt chỗ ăn chỗ nằm. Lúc sáu giờ, tôi lên buồng thay áo, thấy cung cách xếp đặt tôi đã hiểu ngay. Những hòm quần áo của tôi đều để ở gian bên, chứ không để ở cái gian mà thầy tôi đã bảo người quản-lý trang-hoàng để dành cho chúng tôi. Nàng đã rõ biết sự tôi phải nằm chung với nàng là một cực hình cho tôi, nhưng vì phép lịch-sự - hay lòng thương hại cũng thế - tôi không nở nằm riêng, nên nàng đã liệu định trước cho tôi.

Ông già Nhân vừa cởi giày cho tôi vừa bảo :

- Con bảo chúng nó để quần áo bên kia, nhưng mợ con cứ bảo để bên này. Mợ con bảo vì cậu sợ làm mất giấc ngủ của mợ con trong những khi cậu đi bắn đêm, nên kê sẵn buồng này để cho cậu nằm riêng. Mợ con

19 | Kể Đến Sau Tập 2

bảo mợ con không bằng lòng, nhưng vì thương giấc ngủ của mợ con, cậu cứ nhất định thế. Thật cậu cũng như ông nhà, đến là quý vợ, quý con. Cái số mợ con sướng cho nên mới lấy được cậu.

Tôi không biết sao, đành phải nói xuôi :

- À, thì phải thế chứ, nhớ đi bán đêm khuya về, lịch kịch làm cho người ta mất ngủ, sao tiện. Đàn bà họ mất giấc ngủ là hay ốm lắm.

Ông già Nhân chúm-chím cười :

- Cậu cũng như ông, cứ kỹ tính thế, chứ mợ con đã chả ốm rồi. Có không được ngủ chung với cậu, không khéo ốm thì có. Đấy cậu xem bà đấy, ông nhà đi đâu là cứ rong đèn chờ suốt đêm. Bà vẫn bảo không có ông thì không tài nào bà ngủ được. Hôm nào, ông đi bán đêm bà cũng bảo nấu cháo sẵn để chờ ông, rồi cứ loanh quanh với chúng con, không đi ngủ. Ông thấy thế, hét vang nhà. Bà cứ lấy có sợ không ai pha cà-phê vừa ý ông để cãi, nhưng chính vì ông thấy thế, thương bà không ngủ được mà không đi bán đêm, nên độ này hươu nai mới nhiều thế đấy chứ. Cậu rồi cũng đến thế thôi, con biết.

- Cậu mợ tôi khác, nhà tôi khác, tôi khác, chứ giống nhau thế nào.

Ông già Nhân nói một cách cả quyết :

- Cậu thì giống ông như lột rồi, mợ thì rồi thế nào cũng giống bà. Đây thì rồi cậu xem.

Những câu chuyện dớ dẩn của ông già Nhân chỉ độc có một cái đức gọi nên những cảnh gia-đình hạnh-phúc để cho tôi đã buồn lại buồn thêm, đã đau lại đau thêm. Cực lòng, tôi phải phá ngang :

- À, thế nào ? Những lúc tôi đi bắn, ở nhà có cái gì cho nhà tôi nó vui không ?

- Cậu tính ở đây thì còn có gì ? Có vợ ông quản-lý với vợ lý-trưởng, vợ ông chum xóm, bà cai kiểm-lâm, nhưng mợ thì chuyện trò gì được với họ đấy.

- Thế thường ngày cậu tôi đi bắn thì ở nhà mợ tôi làm gì ?

- À, bà nhà ta thì không thể ai bì được. Bà đi thăm các người nghèo, các người ốm, bà dạy các cô con gái ở đây may vá, thêu thùa, bà phơi nhãn, bà trông cho họ làm vườn. Bà chả bao giờ buồn cả, bà lúc nào cũng tìm được ra việc, nhưng mợ con trẻ thì bắt chiếc gì bà đấy.

Kỳ chưa, chính tôi lại nhắc lại cái ý-kiến của ông già Nhân lúc nãy :

- Không, nhà tôi rồi nó cũng giống mẹ tôi.

Rồi sực nghĩ đến câu chuyện chị tôi kể cho tôi nghe ở phố hàng Trống :

- Không, nhà tôi nó cũng thương người lắm.

- Ô, nếu thế thì cậu chả lo mẹ buồn.

Bảy giờ thì chúng tôi ăn cơm. Bữa cơm mới buồn tẻ làm sao ! Không có người thân tôi ở đây, tôi không cần phải đóng tấn tuồng hạnh phúc nữa. Tôi mặc cho cái đau, cái buồn, cái nản kéo lôi tôi. Tôi với vợ tôi tuy ngồi đối diện nhau, nhưng thật xa nhau hàng vạn dặm. Kể đau thương ngồi trước con người hồi-hận, trong một cái buồng ăn rộng mênh mông, ở một cái đèn điện hẻo-lánh, chà ! ai ngờ cuộc đời tôi lại có nông nổi này. Ai ngờ một thằng ưa vui, ham sống như tôi, mà rồi rút cục ngồi trước mặt một người đàn-bà đẹp, không biết nói gì. Cái người đàn bà đẹp ấy lại là vợ mình, mới nào nùng chứ ! Tôi không muốn nói, bởi vì tôi biết tôi nói ra câu nào chỉ làm khổ tôi trước, rồi làm khổ người ta sau. Ăn xong, tôi buông đũa đứng dậy, ra hè thổi vại điệu sáo mồm, rồi chẳng biết làm gì, tôi lại lên buồng, lấy sách ra đọc. Nhưng vừa cầm đến sách, chữ đã nhảy lên ở trước mắt. Tôi đọc, tôi đọc, mà chẳng hiểu gì. Rồi chán, tôi lại ném sách đi xuống. Xuống, đi loanh quanh

ở vườn mấy vòng, rồi tôi lại lên. Lên, trông thấy cái giường tôi nằm, định để ngủ, nhưng biết rằng không thể ngủ được, tôi lại đứng giậy, đứng giậy để kiếm cho mình một việc làm. Nhưng tôi còn làm gì ở đây ? Tôi với súng, xách đèn, rồi tôi xuống gọi người quản lý.

* * *

Con hươu đầu tiên tôi bắn được, đem lại cái vui cho tôi trong chốc lát, rồi thì cái chốc lát ấy qua đi, rồi tôi vẫn lại là tôi, cái thằng tôi không biết kiếm một việc gì để làm cho tiêu thì-giờ. Bởi vì có một việc làm, đáng nhẽ tôi phải làm, đáng nhẽ tôi rất thích mà làm, vui sướng mà làm, thì tôi đã không làm được. Tôi là con hoẵng đến sau trong một đồng cỏ đã bị đồng loại ăn thừa-mứa, mà tôi thì không muốn một cái của thừa ! Lòng tự ái của thằng đàn-ông không cho-phép tôi, mà tôi thì lại bị cái bôn-phận của kẻ làm con, làm em giữ chết ở đây. Tôi luẩn quẩn với đồng cỏ úa, rồi tôi buồn, rồi tôi tủi, rồi tôi rên-rỉ với cái số mệnh nó đã giam-hãm tôi trong một tình-cảnh éo-le, cái tình-cảnh nếu tôi muốn thoát ra thì phải đổ, phải vỡ. Tôi thì lại không thể để cho đổ, cho vỡ được, bởi đổ vỡ thì người thân yêu của tôi sẽ phải đau, phải sót.

Vì hôm ấy tối giờ, cho nên tôi đi bắn đèn được lâu lắm. Tôi đi, tôi đi cho tới khi mệt lả, không tài nào đi

được nữa, tôi mới bò về.

Đặt mình xuống một cái là tôi ngủ thiếp đi. Kể nào mà bảo tâm-hồn không bị nối liền với xác-thịt là kẻ ấy nói láo. Đời là cả hai thứ hợp lại, cái nọ ảnh hưởng bởi cái kia. Vì tôi đau-đớn quá, nên tôi không ngủ được, nhưng tới khi tôi bị mệt quá thì xác-thịt lại làm cho tôi quên mỗi đau mà ngủ biến đi. Cứ cái nào chên là cái ấy thắng. Nhưng hạnh-phúc ở đời không tìm thấy ở chỗ chên nhau như thế. Nó chỉ có thể nảy nở trong sự điều hòa, giao đôi của tâm hồn và xác thịt thôi. Tôi, tôi không thể có. Tôi phải cần đến sức mạnh của cái nọ để giết cái kia. Vì thế, tôi bị sống như trong chảo dầu sôi, phải tìm hết cách cho có những giấc ngủ nặng như chì, để mua cho mình những sự bừng tỉnh nó như giốc hết cả ruột gan, để mà rồi lại cần thấy phải ngủ nữa.

À, à, bây giờ tôi đã hiểu nghĩa chữ quần quai và tôi đã lại hiểu thế nào là «rẫy lên như đĩa phải vôi». Tôi ngủ một giấc cho tới ba giờ ngày hôm sau. Tôi mở mắt, thì đã thấy ông già Nhân cầm cái quạt đứng cạnh :

- Gớm, cậu ngủ ghê quá ! Thật là giống ông. Có khi ông đi bắn về mệt, ông ngủ cả một ngày, bà ngồi cạnh, bà quạt cho ông mà ông chả biết gì cả.

Tôi nhìn y thì y đã hiểu ngay :

- Mợ con cũng ngồi quạt cho cậu cả ngày mà cậu chả biết gì cả. Vừa mới có bà lý lại chào mợ, mợ xuống thì cậu giay.

Tôi ngừng lên nhìn chiếc quạt trần, chưa kịp hỏi thì y đã lại giả lời ngay :

- Mợ con thấy hôm qua cậu để quạt trần cả đêm, mợ con mắng con sen và con thậm tệ. Mợ con bảo để quạt trần điện hút có khi tê bại. Mợ con đã dặn con với con sen, hể từ nay cậu đi bán về, phải chực để quạt cho cậu ngủ.

Tôi buộc lòng phải nói một câu ân ái :

- Có mợ thương tôi thì mợ lo xa thế, chứ tôi có phải người giầy. Mình ngủ mà để người quạt thì ngủ làm sao cho đành được. Tôi chịu những cái lỗi ấy. Tôi cảm lúc tôi ngủ không ai được quạt cho tôi đấy.

Con sen đang tìm quần áo tắm cho tôi, quay lại nói ngay :

- Nhưng mợ con bắt thế, chúng con trái lời thì chết với mợ chúng con. Cậu muốn thế thì cậu phải bảo với mợ con chứ !

25 | Kể Đến Sau Tập 2

Rồi chúm-chím cười :

- Cậu bảo thế, thế sao mợ con quạt cho cậu thì cậu ngủ được ?

- À, tại tao không biết đấy chứ !

Nó như không để ý đến lời tôi :

- Nhưng chúng con cũng chả lo, mợ cũng tranh lấy, chả đến phần chúng con quạt. Hôm nay, mấy lần con xin thay mợ con, mợ con không cho đấy ạ.

Tôi vịn vai ông già Nhân, nhảy xuống giường. Tuy tôi còn đầy một mối hận đối với vợ tôi, khiến cho tôi ghê sợ sự gần-gũi về xác thịt, ấy thế mà không hiểu sao tôi nghe chúng nó nói vợ tôi hầu-hạ tôi một cách chu-đáo như thế, tôi lại thấy thình-thích. Và một cái gì sừng sững như vừa đến với hồn tôi. Tôi sốc nách ông già Nhân, dơ bồng lên, làm cho ông sợ hãi kêu ai ái !

- Chà, «me-sử» Nhân độ này nhẹ như bác.

Rồi khi đặt ông xuống :

- Ông năm nay bao nhiêu nhỉ ?

- Con sáu mươi sáu.

- Ái già, những sáu mươi sáu, về thì cũng vừa rồi đấy nhỉ !

- Con chưa chết đâu, nhất định chờ mợ đẻ hai em bé, con trông cho con sướng, rồi con mới chịu về.

Đương vui, tôi bỗng sa sầm ngay mặt xuống. Tôi muốn cô vui mà không tài nào cô được.

Tôi vừa bước chân vào phòng khách thì bà Lý reo ngay lên :

- Gớm, con không được xuống ăn cưới, nghe họ về bảo mợ đẹp như tiên, con cứ không tin. Thật là hơn tiên nữa ấy. Cậu mợ thật là đẹp đôi. Vợ thế, chồng thế, chả cần phải ăn, cứ ngồi nhìn nhau cũng đủ no, thật là sướng cả mắt. Con thì con chả biết tiên thế nào, chứ con tưởng tiên thì cũng chỉ đến như thế là cùng.

Đã nảo cả ruột, tôi chưa biết tìm cách gì để cho bà ta im đi, thì bà ta đã quay sang vợ tôi :

- Này mợ ạ, mợ giữ cậu cho khéo-khéo, chứ con gái vùng này từ trước đến nay thấy cậu là cứ mê toi cả đi. Có cô ồm tương tư hàng mấy tháng.

Vợ tôi biết tôi khổ lắm, cũng muốn tìm cách để cho bà ta im đi, nhưng vợ tôi chưa kịp nói, thì bà ta lại liến láu :

- À, mợ ạ, mợ cấm đừng cho cậu đi bắn nữa, sát sinh không tốt đâu. Mới lên hôm qua mà cậu đã đi bắn được bao nhiêu là hươu. Thằng bé nhà tôi đi hầu cậu ghính về vô lũng là thịt. Đây thì ai cũng thích cậu lên luôn để có cái ăn, nhưng mợ ạ, mùa hè này mà giết con thú, nó oán đấy.

Chồng bà này làm lý trưởng ở đồn điền thầy tôi đã lâu năm, từ hồi tôi còn bé, nên bà tự coi bà như người nhà. Bà cứ nói thiên-hô bát-sát, mà tôi thì vì nể cũng chẳng nổi thẳng tay :

- Tôi chả đi bắn thì lấy đâu thịt bà ăn ?

Bà thề lấy thề để :

- Con có ăn thì con cứ chết tử chết tiệt. Con là không muốn cho ông và cậu đi bắn rồi. Được miếng thịt ăn chả bỏ tội.

Rồi nắm tay vợ tôi :

- Vợ thế này, ngồi nhà nhìn chả sướng ư, còn phải đi bắn làm gì ?

Chúng tôi đã chết cả ruột mà cũng phải bật phì cười. Cái cười của chúng tôi cũng có lẽ là một cái cười chua-chát, nhưng bà Lý thấy chúng tôi cười lại càng đắc chí :

- Hôm qua mợ về, ở đây nhao nhao cả lên. Họ bảo tiên giáng trần, tiên giáng trần, cậu thật là tốt số. Ông bà ăn hiền ở lành thảo nào để phúc lại cho cậu.

Tôi nể bà ấy lắm, nhưng đến đây thì tôi không chịu được nữa :

29 | Kể Đến Sau Tập 2

- Thôi tôi xin bà, tôi đói lắm rồi, thôi bà đi về đi, để cho tôi ăn !

Bà ta không biết tôi giận, lại tưởng tôi đùa :

- Tôi không về, tôi cứ ở đây, tôi nhìn mợ cho sướng mắt. Đến ông bà cũng chả đuổi được tôi nữa là cậu.

Với một kẻ đã y vào cái quyền cố hữu mà «chầy» ra đây, thì còn biết làm thế nào. Vả nếu tôi tàn nhẫn với bà ta thì tôi lại sợ làm đau đớn vợ tôi. Tôi nhún vai rồi sang phòng ăn.

Thì vợ tôi theo ngay vào, bà Lý cũng lại theo vào luôn. Thằng bếp mở lồng bàn rồi bày hai cái bát, hai đôi đũa. Tôi tưởng vợ tôi cho bà Lý ăn cơm :

- Ủ, bà Lý chưa ăn cơm, vào đây ăn với tôi.

- Lạy cậu, con vừa mới ăn rồi, chứ không, cậu cho ăn con ăn ngay.

Vợ tôi ngồi cạnh tôi, và kéo ghế cho bà Lý ngồi cạnh mình. Thằng bếp sôi bát cơm đặt trước mặt vợ tôi. Tôi sừng sốt :

- Thế mợ chưa ăn cơm à ?

- Em chờ cậu.

- Ô, tại làm sao lạ thế ! Bây giờ mấy giờ rồi ?

Tôi ngẩng lên nhìn đồng hồ. Thằng bếp thưa ngay :

- Con đã mời mợ con soi cơm trước mấy lần, nhưng mợ con không chịu.

Bà Lý len ngay vào :

- Gớm, sao mẹ chồng con dâu giống tính nhau thế. Ấy bà nhà cũng giống mợ đấy, mợ ạ. Ông nhà ta mà đi đâu thì thế nào bà cũng đợi cho kỳ được. Bà bảo với chúng tôi : ăn không có ông bà ăn không ngon.

Rồi cười hê hê :

- Mợ cũng thế chứ gì ?

Thốt nhiên, tôi cúi tiét, quát vang nhà :

- Thôi cút đi, cho người ta ăn cơm, nói như trạng mẹ mãi.

Nụ cười tan liền ngay trên môi bà Lý. Bà ngơ ngác nhìn chúng tôi, không hiểu. Tôi lại quát :

- Có bước ngay ra không ? Bếp ! Tống cổ nó ra cho tao !

Bà Lý mặt tái mét, lùi-thủi đi ra.

Nhưng bà vừa ra tới cửa thì tôi đã hồi. Càng hồi khi thấy vợ tôi run như cái dế. Lòng tôi cũng run lên vì thương cảm, nhưng tôi cũng không chịu làm gì để chữa cái cử chỉ vũ-phu của mình. Chẳng những thế, tôi còn cố làm ra giận dữ trong khi lòng tôi chỉ còn đầy ái-ngại, ái-ngại cho vợ tôi và ái-ngại cả cho bà Lý nữa.

Tôi dõ đôi đũa xuống bàn :

- Từ rầy tao cấm chúng mày không được cho nó đèn ám tao nữa đấy.

Vợ tôi không giận, nhưng liếc nhìn nàng, tôi có cái cảm-tưởng như sự tủi-hổ đã biến ra thành những giọt máu chảy trở vào bên trong. Tôi và, tôi và, tôi và, rồi tới khi thấy tay vợ tôi run run, run đến không gắp được, thì cơn giận của tôi bỗng kéo đến âm âm. Tôi chỉ giận tôi thôi, giận mình đã có một cử chỉ tàn-ác không tài nào lấy lại được. Ấy chính vì nghĩ đến chỗ không thể lấy lại được mà tôi bỗng hóa điên. Hơi nóng bùng bốc, tôi dơ tay hất lộn nhào cái mâm xuống đất. Đũa bát vỡ lèng-sèng. Tiếng kêu ấy lại làm tăng thêm cái tức khí của tôi. Tôi như một con thú say máu, tôi gạt phăng cái đài hoa quả bằng thủy-tinh để giữa chúng tôi. Sức tôi mạnh quá, thủy tinh reo xuống sàn như tiếng súng nổ. Rồi vẫn chưa nguôi cơn tức giận, tôi lồng lên, nhảy ra, đi di những hoa quả nát rừ.

Gia-nhân xưa nay chưa từng thấy tôi giận dữ và to tiếng bao giờ, mặt đều xanh mét, cắt không còn hột máu.

Trước cái nét mặt kinh-hãi của họ, trước cái cảnh-tượng bừa-bộn của gian buồng, trước những mảnh đĩa chén, ngổn-ngang khắp mặt đất, thứ nhất trước cái giáng-điệu thâm-thảm như con gà rũ chết của nàng, một phản-động-lực vụt đến với tôi : tôi ôm mặt òa khóc.

Tôi khóc vì xấu-hổ, tôi khóc vì đau đớn, tôi khóc vì hối-hận, mà có lẽ tôi khóc cũng vì tôi yêu ? Tôi khóc thảm-thiết.

Không hiểu sao các gia-nhân thấy tôi khóc cũng ôm mặt khóc. Rồi thì vợ tôi bò ở trên thủy-tinh, bò ở trên những mảnh bát đĩa vỡ, bò ở trên những quả chuối nhầy nhụa, bò ở trên những quả lóp nhóp, bò chậm-chậm đến ôm lấy chân tôi, rồi gục xuống giày tôi :

- Kẻ có tội là em, sao anh lại đầy-đọa cái thân anh như thế ? Anh có tội tình gì đâu, họ có tội tình gì đâu ? Thôi xin anh cứ để cho em chết thì anh mới hết đau, hết khổ được ! Đời anh như hoa như gấm ấy, anh đừng nên thương em nữa !

Nàng vừa van-lơn, vừa khóc nức nở. Những lời thống-thiết trong cái cảnh ấy, trong cái tình-trạng ấy, chạy thấu vào tới tim tôi, tôi cúi xuống ôm nàng giật :

- Thôi, anh xin lỗi em.

- Thôi, em lạy anh, anh đừng nói thế mà em không sống được đâu !

Nàng vừa nói, vừa lấy vạt áo lau nước mắt cho tôi.

Lúc ấy, tôi mới nhìn thấy bọn người nhà đang ngo ngác nhìn chúng tôi, tôi liền thấy tôi có cái bồn-phận phải làm thế nào để cho người ta khỏi dị nghị. Tôi nói vát-và biết bao nhiêu mới được câu này :

- Tại tôi đương đói, nó cứ lèo nhèo thành ra tôi cáu.

Vợ tôi lẳng lặng dìu tôi vào phòng khách. Sau khi tôi đã ngồi rồi, nàng lại quỳ xuống, úp mặt vào đùi tôi :

- Anh ơi, anh chịu đựng thế này đã là nhiều rồi, anh cô-gắng nữa thì anh chết mất. Thôi anh cứ để cho em chết đi là xong, em chết đi là xong. Em không có quyền bắt bao nhiêu người phải khổ sở vì cái tội-lỗi của em. Thôi xin anh ban phúc cho em, đừng thương em nữa. Anh cứ đau-đớn ngấm-ngấm như thế này thì đến luống tim, luống phổi ra mà thôi. Sức vóc con người ta được

là bao nhiêu hả anh ? Thôi, em lạy anh; cho em chết đi.

Nàng vừa nói, vừa lần tay lên tới ngực tôi. Tôi nắm cái bàn tay giá lạnh ấy, rồi tôi kéo nàng, bắt ép phải ngồi lên đùi tôi. Tôi muốn nói một vài câu, tôi muốn nói lắm, nhưng biết nói gì bây giờ ? Tôi nghĩ mãi, tôi nghĩ mãi, rồi không biết nói gì, tôi đành lặng im.

Trong tôi, tình-cảm tư-tưởng, ý-nghĩ, ngay đến cái đau-đớn bây giờ cũng mơ hồ; thì tôi biết nói cái gì cho nó rút-khoát. Mà trong lúc này, trong lúc tình-trạng tâm-hồn của nàng như thế này, nàng phải cần một câu rút-khoát. Lòng tôi còn hoang mang thì làm gì có một quyết định. Tôi đành lặng im, lặng im dò xét mình. Thấy tôi lặng im, nàng như dò thấy chỗ phân-vân của lòng tôi, nàng lại nói :

- Thôi, anh không cần phải nghĩ ngợi và lưỡng lự gì nữa. Anh cứ để cho em chết là yên hết mọi việc. Em sung sướng mà được chết đây, anh ạ.

Tôi lắc lắc mình nàng để tỏ ý cho nàng biết tôi không muốn nghe nàng nói như thế nữa, nhưng tôi vẫn lặng im. Nàng thẫn-thức trong cánh tay tôi một lúc lâu, rồi lau nước mắt, đứng giầy sang phòng ăn. Tôi ngồi lặng-cả chừng mười lăm phút với những ý-nghĩ không thể gọi là ý-nghĩ bởi nó chợt đến lại chợt đi, hồ dưng lên lại

đã tàn, tôi đang vợ vắn, vắn-vợ như chiếc lá trong cơn loạn gió, thì nàng vào.

Lúc này, nàng đã bình tĩnh, và mặt nàng tuy vẫn đượm một vẻ buồn, nhưng không nhợt nhạt như trước nữa. Nàng lại gần, kéo tay tôi đặt lên ngực :

- Thôi, mời anh đi uống tạm cốc sữa với trứng, rồi em sẽ bảo nó thổi cơm cho anh ăn sơ sau.

Lúc ấy, tôi đã yếu đuối lắm rồi, tôi đã «chán» phần-đầu, «chán» cả đầu đón nữa. Tôi đứng giậy theo nàng như một đứa bé con.

Tôi vừa mới húp được một quả trứng, và tôi đang băng-khuâng nhìn những ngón tay nõn nà của nàng vờn trên da quả trứng thứ hai, thì ở cửa phòng khách bỗng có tiếng ồn ào. Nàng đang vui-vẻ tươi-cười, tôi biết nàng cố làm ra thế... bỗng ngơ ngác, rồi nàng ném một cái nhìn sợ hãi cho ông già Nhân. Ông già đi ra ngay.

Tôi biết mọi người đã kinh-hoảng vì cơn giận vừa qua của tôi, và thứ nhất nàng chỉ sợ lại xảy ra có việc gì làm dở bữa ăn của tôi, nên tôi tảng lờ đi như không thấy biết gì cả. Tôi đỡ quả trứng ở tay nàng, rồi tôi cũng cố làm cho vui-vẻ và tươi-cười :

- Đã lâu lắm, tôi không ăn trứng «la-coóc», ngon đáo-đẻ. Cái lồi làm hơi chín chín, rồi bóc đầu, cho muối quây quây như tây thế này, dễ ăn hơn lồi châm kim rồi hút của ta. Nhưng có lẽ không bỏ bằng.

Nàng còn hơi sức đâu chịu chuyện với tôi, nàng buông xuôi một tiếng «vâng», rồi mắt nàng lại nhìn ra phía cửa, như để chờ ông già Nhân ra xem có việc gì. Đến quả trứng thứ ba thì ông già Nhân vào.

Tôi ngồi quay lưng ra phía ông, không biết ông đã ra hiệu gì cho nàng, nhưng chắc-chắn là ông đã ngầm nói bằng cử chỉ cho nàng biết rằng không có sự gì xảy ra,

nên mặt nàng lúc ấy lại bình tĩnh.

Những giáng-diệu sợ sệt và khắc khoải của nàng đối với tôi làm cho tôi ái ngại, tôi sẽ đặt tay tôi lên cái bàn tay nõn nà của nàng :

- Thôi, tôi chả ăn trứng nữa. Khỏe như tôi, vài quả trứng thấm tháp vào đâu. Nếu có bánh tây thì mẹ bảo nó lấy «phó-mát» ra đây cho tôi ăn.

Em đã bảo nó nướng rồi, cậu soi một quả trứng nữa đi.

Vừa nói, nàng vừa đẩy cái cốc bạc về phía tôi. Tôi đẩy trả lại :

- Thôi, mẹ soi đi. Từ sáng, mẹ cũng chưa ăn gì.

Vì muốn cho tôi bằng lòng, nàng ăn ngay. Rồi khi ăn xong, nàng đứng dậy :

- Để em xuống bếp, xem chúng nó nướng được chưa.

Tôi biết nàng tạ sự ra thế, để ra xem có việc gì mà ồn ào như thế, nên tôi cũng không giữ. Nàng ra thì ông già Nhân liền theo gót ngay. Năm phút sau thì hai người cùng vào. Tôi nhìn mặt hai người thì tôi biết ngay là có việc mà họ không đồng ý với nhau. Tôi hỏi ông già Nhân :

- Cái gì ở sân ồn ào thế ?

Thì ông già Nhân liền đưa mắt cho nàng, rồi trả lời tôi :

- Thừa cậu, không có cái gì cả.

Ông già Nhân đã ở với nhà tôi trong bao nhiêu năm, tôi lạ gì tính nết ông. Tôi đọc ngay thấy trong ngôn-ngữ, cử-chỉ của ông một sự miễn cưỡng.

Giá như mọi lần thì có lẽ tôi đã mắng ông rồi, nhưng vì nể nàng, tôi chỉ ôn-tồn :

- Nghe rõ-ràng có tiếng ồn ào, lại bảo không !

Ông già Nhân lại đưa mắt cho nàng, rồi ngập-ngừng mãi :

- Chùm Quýt bên trại ba sang nói cho cậu biết trưa nay hồ ăn mất con nghé của y chẵn ở rừng, y định sang mời cậu theo để bắn. Nhưng mợ sợ cậu đang... gắt và... sợ nguy hiểm, không muốn cho nói để cậu biết.

Tính tôi ưa mạo-hiểm cũng có, và đang trong lúc buồn bực và khổ não thế này, tôi muốn nắm lấy cơ-hội để cho khuây khỏa cũng có, tôi quay bảo vợ tôi :

- Đi bắn hồ có súng ống, có nguy hiểm cái gì đâu.

Rồi chẳng chờ vợ tôi giả lời, tôi nói ngay với ông già Nhân :

- Ra gọi Chùm Quýt vào đây !

Ông già Nhân lại liếc nhìn vợ tôi :

- Thế thưa cậu...

Tôi ngắt phăng ngay lời :

- Mợ cứ lo xa thế, có làm sao. Cứ ra gọi y vào đây, rồi sắp sụng ông cho tôi đi.

Vợ tôi cuống-quýt :

- Thế để cậu soi bánh tây cho no đã chứ !

Chùm Quýt là người được thầy tôi giao cho trông coi cái trại thứ ba, có chừng vài trăm mẫu ruộng ở lọt trong một thung-lũng, và cách chỗ tôi ở độ sáu cây số. Y là người thổ, bắn giỏi lắm. Chính y đã dạy tôi những mảnh-khoé về cách đi săn. Y vào, thấy tôi thì nói oang-oang ngay :

- A, cái con này to lắm, tôi đã trông thấy nó nhiều lần mà chưa bắn được. Lần này mưa, vệt chân nó in xuống cái đất, thế nào là nó cũng chết đấy, không trốn đi đâu được. Nó mới ăn có một cái đuôi con nghé ngo thì tôi

biết, thì nó chạy. Bây giờ nó cũng ở gần đây chứ không đi đâu xa, vì cái mồi còn đấy. Cái ông chủ nhỏ muốn làm dàn lên chờ bắn, hay là cứ đuổi bắn thôi ?

Tôi nhìn đồng-hồ thì lúc ấy đã gần năm giờ :

- Bây giờ gần tối rồi, làm dàn thì đến bao giờ. Nhá-nhem nó đã vào ăn mồi rồi. Thôi, ta cứ dò theo vết chân của nó để bắn cũng được chứ gì ?

- Cũng được, cái đó tùy ông chủ nhỏ.

Tôi nghe có tiếng «cùi-dĩa» chạm vào thành cốc. Tôi quay lại thì thấy vợ tôi, mặt trắng nhợt mà tay thì đang run, tôi vội-vàng nói :

- Tôi với cậu đi bắn như thế này luôn, mợ đừng sợ gì.

Nàng choàng nắm lấy cánh tay tôi, rồi ngả đầu vào vai tôi :

- Nhưng em vẫn thấy sợ lắm.

Tôi đặt bàn tay lên má nàng, rồi tôi nhượng-bộ :

- Thôi thế anh ngồi chờ trên cây bắn thì chẳng còn nguy-hiểm gì nữa. Thế nào, ông Chùm ! Cạnh chỗ con ghé chết, có cái cây nào không ?

41 | Kể Đến Sau Tập 2

- Có mấy cái cây lớn lắm, nhưng xa một chút, sợ cái ông chủ con bắn không được ló !

- Không sao, ta kéo xê con ghé lại gần chứ.

Nói xong, tôi sẽ đẩy nạng ra để đứng dậy, thì nạng vội-vàng giữ tôi lại :

- Nhưng cậu cũng phải ăn đã chứ ?

- Chờ ăn thì đến bao giờ, tôi mệt rồi. Tôi với cốc sữa, uống thẳng một hơi, rồi tôi lên gác xếp súng ống và đèn.

Trong khi tôi mặc quần áo, thì nạng cứ lảng lảng chạy ra chạy vào, rồi luôn luôn, nạng nhòm qua cửa sổ gọi thẳng bếp :

- Thế nào, bánh tây và đồ ăn được chưa ? đem lên cho cậu.

Bánh tây tôi cũng chẳng kịp ăn, mà miếng «bít-tết» lợn rán thơm phưng-phức tôi cũng chả muốn ăn nốt. Lòng tôi còn rạo rức vì nghĩ đến sự đi săn.

Thật ra, lúc ấy tôi quên được cái nỗi cảnh của mình. Bây giờ tôi mới hiểu, người ta cần phải tìm cho đời mình những công việc say-sưa để có thể quên-lãng những phiền lụy nhỏ-nhen của cuộc đời. Bây giờ, tôi mới hiểu rằng những kẻ ăn dung ngồi dòi rất dễ làm

mỗi cho sự buồn bực, và chỉ một cơ nhỏ cũng có thể làm cho bị đau lắm rồi.

Lúc ấy, tôi chỉ nghĩ đến con hổ và những việc tôi phải làm để cho giết được nó, và để cho khỏi nguy đến mình. Tôi sống sôi-nổi những phút sống mãnh-liệt của một người săn-bắn, quên phăng mình là kẻ đến sau vừa lấy phải vợ thừa. Tôi quên phăng cả cái cuộc đời tình ái trước kia của vợ tôi mà trong bao nhiêu hôm nay, không một lúc nào là tôi không nghĩ tới. Rồi tưởng-tượng lên bao nhiêu thứ ghê-gớm để cho nó hành hạ mình, tôi quên phăng cả rằng những chuyện đau sót vừa mới xảy ra một giờ trước đây. Tôi quên phăng cả sự bất công của tôi đối với bà Lý. Tôi quên phăng cả đến cái nét mặt của bà nữa. Tôi chỉ nghĩ đến cái hình-dung dữ-tợn của con hổ, và luôn luôn, tôi nhìn thấy đôi mắt sáng quắc của nó.

Tôi sóc bì đạn, sắp-sửa đi thì vợ tôi níu lấy :

- Cậu hãy ăn đi một miếng bánh tây đã.

Dù sao thì nàng cũng là người đàn-bà đang lo-lắng cho đời tôi, và dù nàng có yếu-đuối thì chỉ vì nàng quá lo lắng. Tôi đặt một cái hôn lên môi nàng :

- Em đừng sợ. Những người ở đây, họ coi con hổ như là một con chó dữ mà thôi. Bao nhiêu súng ống và giáo mác theo anh thế kia còn sợ gì. Và con hổ này không phải là con hổ đầu tiên mà anh bắn. Nó là con thứ mười mấy.

Nàng hít mãi cổ tôi :

- Nhưng em vẫn thấy sờ sợ, và lòng còn cào thế nào ấy.

Tôi vừa cười, vừa cầm miếng «bít-tết» nhét vào trong bánh tây :

- Thôi để anh vừa đi vừa ăn, em đừng ngại gì. Em không biết nên sợ thế thôi.

Chùm Quýt cũng cười :

- Cái bà chủ nhỏ đừng có sợ lớ ! Cái bà chủ nhớn có sợ đâu. Không có sao, cái ông chủ nhỏ bắn giỏi lắm mà.

Rồi y dơ khẩu súng của tôi mà y đang cầm :

- Cái súng tây này tốt lắm mà.

Vợ tôi lạng-lẽ theo tôi ra tới cổng. Có lẽ vì trông thấy nét mặt quả cảm tự nhiên của những người theo tôi, nên vợ tôi cũng đỡ sợ. Gần đến cổng, nàng nắm chặt lấy tay

tôi :

- Thế em chờ cậu về ăn cơm nhớ !

- Biết bao giờ tôi về mà chờ. Mợ cứ ăn trước đi, rồi để phần tôi. Từ sáng đến giờ, mợ chưa ăn. Tôi tưởng-mợ đói....

Nàng ngắt lời :

- Cậu đi như thế, em nuốt làm sao cho trôi được. Thôi bao giờ cậu về, thì em cũng chờ cậu, em mới ăn.

- Nhưng chỉ sợ mợ đói thôi.

Nàng nói một cách băng khuâng :

- Đói gì đấy.

Thì ra sự những nguy-hiểm ở đời làm cho người ta gần nhau. Mặc dầu là tôi không sợ nguy hiểm, và tôi biết rằng cũng chẳng nguy-hiểm gì, nhưng ít ra, con hổ cũng vẫn là một thứ gì ghê gớm và trong sự đi săn nó, cũng vẫn có một sự may rủi treo ở trên đầu chúng ta. Thế thì cái sự sống của tôi lúc ấy cũng vẫn không bình thường như những lúc khác được.

Tôi đã quên tôi là người chồng đau-khổ, mà nàng thì đã quên rằng mình gây ra sự đau khổ ấy. Trước nguy

hiếm, chúng tôi chỉ thấy rằng tình-cảm của chúng tôi cùng rung lên một dịp trước bất ngờ của số-mệnh. Và cảm thấm-thía thấy rằng dù sao, dù thế nào thì chúng tôi cũng đã bị buộc liền với nhau bằng nhiều giây liên-lạc. Chúng tôi chẳng ai nghĩ đến cái náo nùng bi đát, tuy là vợ chồng lấy nhau đã bao nhiêu ngày, chúng tôi vẫn chưa ăn nằm với nhau.

Chúng tôi chỉ cảm thấm thía thấy rằng có những cái gì dính chặt đời chúng tôi lại với nhau như keo sơn : nàng lo cho tôi mà tôi thì băn khoăn về cái chỗ nàng lo cho tôi ấy. Tôi còn muốn cho nàng đừng phải lo nữa là khác.

Ra tới cổng, tôi quàng tay ra sau lưng nàng, hôn lên trán nàng. Sung sướng ở cái hôn ấy; và sung-sướng nàng như ta sung-sướng được mở lòng với người trong nhiều năm đã cùng chia buồn, sẻ ngọt với đời ta :

- Anh bắn giỏi lắm, em đừng sợ một tý gì cả. Mỗi năm, anh với cậu ít nhất cũng đi dăm bận như thế này.

Rồi thì tôi thấy nàng cũng sung sướng nghe tôi như chẳng có một sự ngang-trái gì xảy ra giữa chúng tôi, và lại sung-sướng được cả ở chỗ có thể tin ở tài tôi :

- Thế anh đi cho may-mắn nhé !

Và lại sung-sướng dặn mọi người :

- Cần thận cho cậu đấy nhé !

Là người đã bị quẩn quại trong đau khổ bao lâu, tôi nao nao nghĩ đến những phút lòng bình tĩnh ấy. Mà nàng thì bị khảo-đả trong bao lâu, có lẽ nàng cũng được hả-hê trong những phút mà chúng tôi có thể quên-lãng ấy.

Quay đi là tôi cầm lấy chiếc bánh tây ở tay con bà Lý, nhai ngấu-nghiến. Lúc ấy, tôi mới thấy tôi đói, và cần phải ăn. Vừa ăn, tôi vừa bồi hồi nghĩ đến sự nàng đã săn-sóc nướng chiếc bánh tây và làm miếng «bít-tết» này cho tôi. Rồi không hiểu sao, tôi tủm-tỉm cười. Con bà Lý thấy tôi cười nói ngay :

- Mợ con không biết nên lo lắng đấy. Lúc đầu ai chẳng thế, nhưng lần sau thì chắc là thôi.

Y nói xong, quay lại, tôi cũng quay lại.

Vợ tôi lúc ấy chưa vào, còn đứng nhìn chúng tôi. Thấy tôi quay lại, nàng dơ mùi soa lên vẫy. Tôi vẫy trả lại, rồi tôi bảo với bác Tâm, con bà Lý :

- Lúc này tôi đói, nên tôi cáu. Bác về bảo với bà đừng có giận tôi nhé ! Tôi sẽ đền cho bà chục bạc.

47 | Kể Đến Sau Tập 2

- Thừa cậu, u con, con biết tính là cứ hay nói nhiều lắm. Nhà chúng con ai giám giận cậu. Cậu chẳng giận, tha cho là may lắm rồi.

Cuộc đi săn của chúng tôi hôm ấy không được may mắn mấy. Sau khi tôi bắn ngã được con ác thú, chùm Quýt vì mừng quá, không chịu chờ xem nó chết hẳn hay chưa, hấp-táp chạy ngay lại, nên bị nó cào xả một cánh tay và bắt một miếng da đầu. Vì lúc ấy, hổ với người đang quần nhau, tôi sợ trúng phải người, lúng-tùng chưa kịp bắn, thì bác Tâm đã nhanh hơn tôi, xông lên đâm cho nó một mũi mác. Con hổ đã bị trọng thương ở đầu, nên đuối sức, chết ngay. Vốn là người đã đi rừng quen, chỉ một loáng, gia-nhân tôi đã đi tìm được lá thuốc dầu dịt cho chùm Quýt. Vết thương không trúng chỗ phạm, nên sau khi băng bó được một lúc thì máu cầm ngay. Thấy tôi ngỏ ý muốn đưa y về nhà thương Hanoi, y lắc đầu lia-lịa :

- Con có sao đâu, con vẫn đi được cơ mà, cái thể này là thường, ông chủ con không có việc gì phải lo lắng. Cái thuốc của ông chủ con không bằng cái thuốc của người thổ lý.

Y toan theo tôi về đồn-điền, nhưng tôi gạt đi :

- Thôi ở nhà mà nghỉ, rồi tôi đền tiền cho. Tại bác đây chứ, đừng chạy lại ngay thì có việc gì.

- Tại tôi thấy cái nó bị bắn đúng đầu, tôi tưởng nó chết hẳn-hoi, có biết đâu cái nó lại giả vờ như thế.

Bác Tâm bảo ngay :

- Không phải giả vờ đâu, nó hấp hối rồi, nhưng thấy chòm chạy lại thì nó vùng giãy đậy thôi. Không sao, mười ngày thì khỏi thôi.

Vì chúng tôi phải săn sóc cho chòm Quýt nên cho khiêng hổ về trước.

Lúc chúng tôi quay về đến nửa đường, thì gặp vợ tôi cùng với mấy gia nhân đem đèn đi đón.

Vợ tôi thấy tôi, ôm ngay lấy :

- Gớm, em nghe chúng nó kể mà em hết cả hồn cả vía !

- Tại chòm Quýt nó vội vàng quá, chứ có sao đâu. Tôi nấp đằng sau cây thau lau bắn một phát là trúng đầu ngay, nó ngã ngay. Vì chòm Quýt nó y rằng đã tin chỗ phạm, chứ giá nó để yên tôi bắn bồi một phát nữa thì có sảy ra sự gì.

Vợ tôi vừa nép trong ngực tôi, vừa bảo bác Tâm :

- Giá không có bác thì không khéo khôn.

- Thừa mợ, chả khôn ạ, cậu con cũng sẽ giải cứu cho bác ấy được. Với lại chòm Quýt cũng lại khiếp lắm, nó

đã đâm mấy nhát rồi, con mới đâm sau. Đây mợ xem mấy nhát ở cổ là nó đâm đấy.

Vợ tôi suýt soa :

- Trời ơi ! Thế thì đi bắn cũng nguy lắm nhỉ ?

Rồi vợ tôi xin phép tôi cho lại thăm chòm Quýt.

Lúc ấy tôi đang mừng, và tôi cũng thương chòm Quýt là một người trung. thành, can-đảm - thật ra tôi cũng có nể lời vợ tôi - tôi bằng lòng ngay.

Lúc chúng tôi tới nhà chòm Quýt thì gặp y đang ngồi nhẩn-nhó ở trước hè. Vợ tôi vừa cảm động, vừa kinh ngạc :

- Ô kìa, ông không nằm nghỉ à ?

- Cái giò nóng lắm và đau lắm không nằm được ló.

Vợ tôi đặt sế bàn tay lên vai y :

- Ông có bị nặng lắm không ?

- Nặng thì ngồi thế này làm sao được ! Cái bà chủ con đừng có lo, chỉ ít ngày dịt cái thuốc là khỏi ngay. Cái bà chủ con thương tôi thế này, đến thăm tốt lắm.

Vợ con y thấy chúng tôi lại, chạy ra chào hỏi tíu-tít.

Vợ tôi đưa ba chục bạc cho vợ chòm Quýt, rồi bảo :

- Đây tôi biếu bà số tiền này để thuốc thang cho ông ấy, chừng nào ông ấy khỏi, lại đồn-điền tôi sẽ cho thêm. Hay ông ấy muốn đi nhà thương để tôi bảo đánh ô-tô đưa ra ?

Vợ chòm Quýt chưa nói thì y đã nói lia :

- Tôi sợ cái nhà thương lắm, cái thuốc rừng cũng hay lắm !

Rồi y cầm số tiền ở tay vợ y, đưa giả lại cho vợ tôi :

- Cái thuốc đi hái ở rừng có phải mua đâu, mà bà chủ con cho nhiều tiền thế này, tôi có lấy đâu.

Vợ tôi không cầm :

- Thì ông chẳng may bị rủi-ro như thế, bây giờ nằm đây, ông cứ lấy đi, không phải mua thuốc thì để mà tiêu.

Y vẫn nhất định giả lại, tôi phải can thiệp :

- Thôi, mợ đã cho, cầm lấy, đừng từ chối nữa mà mợ giận.

Chòm Quýt lúc ấy mới cầm, rồi y dơ một tay lên vái :

- À, cái bà chủ con đã cho thì cảm ơn lớn. Cái bà chủ con cũng tử tế như bà chủ lớn lớn.

Rồi y đếm mười lăm đồng đưa cho bác Tâm :

- Đây cái bà chủ con đã cho, thì tôi với bác chia nhau, cái bác đã đăm nó cho tôi, không thì nó còn cào tôi đau nữa.

Vợ tôi liền nói ngay :

- Thôi, cứ giữ cả lấy mà tiêu, bác Tâm, tôi sẽ cho sau.

Lúc ấy, tôi đã thấy mỗi-một và đói lắm, chỉ mong-mong chóng chóng cho có cái gì ăn rồi nghỉ, tôi liền hỏi chòm Quýt :

- Ở đây có ngựa không ? Giá có ngựa cho tôi mượn về thì tốt quá.

- Chỉ có một con của tôi thôi, không có hai đâu.

Vợ tôi nói ngay :

- Thôi, cậu có một thì đi ngựa về trước đi, em về sau với các bác ấy cũng được.

Giọng sốt sắng của vợ tôi làm cho tôi thương :

- Con ngựa của bác có nhớn không ?

- Lớn, lớn lắm, con ngựa đen của ông chủ lớn đưa cho tôi chẵn đầy mà.

Tôi nắm tay vợ tôi :

- Thôi thế chúng mình cùng cưỡi ngựa về trước.

Vợ tôi sung-sướng :

- Hai người cưỡi một con được ư ?

- Con ngựa đen ấy thì ba người cưỡi cũng được.

- Nhưng em không biết cưỡi.

- Cần gì phải biết, mợ ngồi ở phía trước tôi. À, mà rồi ở đây thì mợ cũng phải học cưỡi ngựa đi...

Còn đoạn sau tôi không nói, nhưng nhìn tôi, vợ tôi cũng đã hiểu, nàng mừng-rỡ :

- Nhưng có lẽ cậu đi ngựa thì cũng như vượn ô-tô, cậu thích nhanh lắm, đi chơi với cậu thì em chả giám đâu.

- Ô, thì tôi cũng phải tùy cái tài cưỡi ngựa của mợ chứ !

Lúc ấy mặt giăng đã bắt đầu lên. Cảnh rừng thật là âm-u cô-tịch. Bên tai chúng tôi rên lên những tiếng rì-rào của lá cây, thỉnh-thoảng lại điểm vào những tiếng

«vốp» của nai, hoẵng thấy động hoảng hồn chạy. Ánh giăng rót vào lá cây, rót lên cái điệu nhạc bi-hùng của rừng sâu, rót xuống đầu chúng tôi, khiến cho chúng tôi có cái cảm tưởng mơ hồ rằng chúng tôi đang ở cái thế giới riêng biệt, khác hẳn cái thế-giới của loài người.

Khác hẳn cái thế-giới của loài người ? Ôi, nếu tôi không cần phải ở với loài người, nếu không có những người đã biết cái đoạn đời tội-lỗi của nàng đã gây nên cái tội lỗi của nàng, và rồi có thể chê cười tôi, thì có phải tôi có thể sung-sướng được với nàng không ! Tính-tình chúng tôi rất hợp nhau, lại cùng một tâm hồn cao đẹp như nhau, chúng ôi có thể cùng nhau gây riêng một thế-giới hạnh-phúc trên cái mặt đất đầy khổ ải này. Than ôi, một cái gì đã đi qua trong đời nàng ! Mà cái gì ấy, thì không bao giờ mất, mất ở trong sự vật. Những dấu vết nó vĩnh-viễn còn với đời sống của nàng ! Và rồi nó cũng sẽ vĩnh viễn còn với đời sống của tôi, nếu tôi không quên được.

Tôi quên, tôi cần phải quên. Nhưng chán chưa, khi người ta đã thấy cần phải quên, tức là người ta còn nhớ, và nếu không muốn nhớ thì người ta phải cố gắng. Mà bao giờ sự cố-gắng như trong những trường-hợp như thế, cũng làm cho người ta đau.

Vì muốn sung-sướng, tôi phải... đau đớn, ôm chặt lấy nàng, rồi tôi khỏ sở mà hỏi :

- Em ngồi quen rồi chứ ? Không sợ ngã nữa chứ ?

Lúc ấy, có lẽ nàng bị ánh vàng thần tiên thôi-miên, cảnh rừng huyền ảo gợi hứng, nàng sát sát đầu vào cổ tôi :

- Em quen rồi, em quen lắm rồi. Em thích được đi chơi với cậu như thế này. Đi với cậu, em chẳng sợ cái gì cả.

Tôi cố, nhưng tôi chỉ cố được đến đấy. Máy chữ «đi chơi với cậu» lại gợi ra ở trong đầu tôi những cuộc đi chơi của nàng với người khác ! Có lẽ nàng cũng đã có nói với cái người khác ấy những câu say-sưa như thế.

Tôi thú thật lúc ấy, tôi muốn hát cổ ngay nàng xuống khe cho hùm beo nó tha nàng đi, rồi thì tôi quất ngựa trở về gây một cuộc đời khác.

Một khi đã có những ý nghĩ như thế ở trong đầu, làm sao mà còn ngọt ngào âu-yếm được. Tôi bật ra hai chữ : «Thế à ?» chua chát. Rồi theo liền ngay đó là một tiếng thở dài.

Nàng như bị lôi từ trên cung giăng xuống dưới đất. Nàng hiểu, hiểu cái tâm-trạng tôi ngay. Đầu nàng hết nhúc nhích, người nàng hết nhúc nhích, rồi thì lập tức tôi có cái cảm giác rằng đôi bàn tay đang vói lấy tôi bị giá lạnh, rồi thì tôi bỗng cảm thấy như tim nàng đang bị chìm, chìm vào một cái gì ghê khiếp lắm. Những cảm-giác ấy vụt đem đến một phản động lực cho tôi. Tôi lại thấy bồi hồi thương cảm. Tôi cúi xuống cái đầu một phút trước đây đang «đứ-đờn» mà bây giờ thì cứng nhắc. Tôi lấy răng cắn cắn những sợi tóc thơm phức :

- Thế thì cô tập cưỡi ngựa đi, rồi chúng mình ngày ngày đi chơi như thế này. Mợ nhà ta cưỡi ngựa giỏi lắm cơ. Cậu mua cho mợ một con ngựa cái hiền lắm cơ.

Nàng còn hơi sức đâu giả nhời nữa. Và tôi cũng chỉ còn hơi sức nói được có thế. Ấy thế rồi chúng tôi lặng im cho đến khi tới nhà. Lúc chúng tôi lên ngựa sung-sướng bao nhiêu, thì lúc chúng tôi xuống ngựa lại bị khổ sở bấy nhiêu.

Vợ tôi chỉ buồn cho đến khi tới nhà, rồi nàng lại nghĩ đến bổn-phận nội trợ của nàng ngay. Nàng dục tôi đi tắm, nàng dục người nhà gợn cơm.

Lúc tôi ngồi vào bàn ăn, tôi nhận thấy ngay rằng đã có biết bao nhiêu sự săn sóc của nàng đối với tôi. Các món ăn đều khác cả, chứ không giống những món bếp thường làm cho tôi ăn. Thì ra trong khi tôi đi săn, nàng đã xuống bếp, và luôn luôn, nàng nghĩ tới sự từ sáng đến giờ tôi chưa được ăn miếng cơm nào.

Tư-tưởng của tôi lúc ấy lại soay chiều từ căm hờn ra thương cảm. Và thật ra thì lúc ấy tôi cũng đã mệt lắm rồi, chỉ muốn ăn mau mau để đi ngủ. Tôi lại tươi cười, lại cố nói chuyện vồn vã với nàng. Vừa ăn, tôi vừa kể truyện từ khi tới rình con hổ, cho tới lúc đi theo, cho tới lúc bắn được thế nào.

Nàng chăm chú nghe, hay nàng giả vờ chăm-chú nghe, tôi không biết, chỉ biết rằng nàng không ngắt lời tôi một lần nào.

Rồi tới khi tôi đặt đĩa đứng giậy, thì nàng cũng đứng giậy theo, mặc dầu nàng đang ăn dở bữa cơm. Tôi biết thế, nhưng tôi cũng không ép nàng phải ngồi ăn nữa, vì tôi biết nàng rất muốn được hầu tôi. Có lẽ trong khi nàng được săn-sóc tôi như thế, thì hình như nàng thấy

tội lỗi của nàng được nhẹ đi.

Đi sau, trông thấy cái lưng khom khom cái đầu cúi cúi của nàng, tôi mỉm lòng, rồi đáng nhẽ ngủ ở buồng riêng, tôi lại mở cửa đi vào buồng nàng.

Trong cuộc săn hổ, giây thần-kinh-tôi đã bị căng ra dữ quá, và từ tối hôm cưới nàng, luôn luôn bị xúc cảm, nó cũng đã yếu lắm rồi, nên nằm lên giường, tôi chẳng muốn nghĩ ngợi gì cả. Mười phút sau là tôi ngủ, ngủ thẳng một giấc, bởi vì trong khi theo hổ, tôi rúc rùng, chèo đông mệt lắm rồi.

Gần sáng thì tôi thức giấc. Thấy mình nằm trơ-trọi trong chiếc giường rộng thênh thang ; tôi hiểu ngay là nàng ngủ gian bên, rồi thì nhìn chiếc giường; tôi lại sục nghĩ đến những buổi sáng nàng cũng trở giậy với những cảm giác cô quạnh như tôi. Cái cảm giác ấy lại càng sâu cay, bởi vì chính trong cái thời kỳ này, đáng nhẽ nàng phải được nâng-niu ôm ấp.

Tôi vừa định sang buồng nàng để nói với nàng vài câu an-ủi thì cửa buồng đã từ từ mở mở. Hình như nàng nghe thấy tiếng động ở bên buồng tôi nên nàng vào, vào với một câu hỏi sẵn đón :

59 | Kể Đến Sau Tập 2

- Hôm qua, cậu mệt thế cậu không ngủ nữa ư ? Giây sớm làm gì ? Mới có năm giờ hơn.

Tôi thấy cần dùng phải hôn nàng : Tôi là con nhà thể thao, bao giờ cũng dậy sớm. Từ giờ sáng sáng, mẹ cũng nên tập tành như tôi, thì vừa khỏe mạnh, vừa đẹp người.

Nàng nói cái câu của kẻ đã đành với phận mình, đành để nó trôi theo dòng nước :

- Tùy cậu, cậu muốn thế nào em cũng xin theo.

- Mẹ phải dơ tay thế này, và mỗi sáng ít ra cũng phải làm mười cử chỉ hô hấp như thế, thì nó mới nở phổi và khỏe ngực.

Miệng tôi nói, mà mắt tôi thì liếc một cái nhìn đau-sót xuống phía bụng nàng.

Ý nghĩa của cái nhìn ấy, hình như nàng hiểu, tôi thấy nàng nhắm mắt. Tôi có cái cảm tưởng như con người đang dơ tay, dơ chân trước mặt tôi là một cái máy. Tôi nao lòng :

- Trước mẹ đi học, trong nhà trường cũng bắt tập như thế này chứ ?

Nàng thở dài :

- Vâng, có tập, nhưng chỉ tập chiếu lệ, chứ kỹ-càng và quy-củ thế nào như cậu dạy.

- Ở đời, cái gì rồi cũng quen, những cử chỉ của thói quen rồi thành lệ, rồi thời-gian rửa mòn những cảm giác do những cử chỉ ấy gây nên.

Những hôm đầu, sự tập tành như thế làm cho chúng tôi khở sở lắm, nhưng dần dần rồi nó cũng quen đi, quen đi như những giờ phút chúng tôi sống cạnh nhau. Rồi tôi hiểu cái ý định của nàng trong sự bằng lòng làm theo tất cả những ý muốn của tôi. Và thường khi lại chạy trước những ý muốn ấy để chiều lòng tôi.

Thì ra đã tự biết không thể là người vợ yêu-đương đem hạnh-phúc đến cho đời tôi, nàng cố hết sức là một người bạn giúp vui cho tôi, là một người em gái săn-sóc cho sự thường ngày nhật dụng của tôi. Xét trong cảnh chúng tôi chẳng còn con đường nào hơn, tôi bằng lòng để yên cho nàng đóng cái vai ấy. Và tôi cố hết sức quên đi để giúp nàng.

Suốt ngày, chúng tôi thật là gần nhau nhưng thật là xa nhau. Người ngoài nhìn chúng tôi, thì đều lầm tưởng chúng tôi là đôi vợ chồng say-mê nhau trong thời-kỳ giảng mật, duy có chúng tôi mới biết rằng chúng tôi bị số mệnh ép phải đóng những vai tuồng nó không hợp

với tài năng và tâm tính của chúng tôi.

Ấy thế mà chúng tôi đóng rất khả bởi vì chúng tôi đều là người có nghị-lực, và giàu một lòng yêu đối với gia-đình. Thôi thì kiếp chúng tôi đã lỡ dở, chúng tôi đành cố-gắng để cho những người thân yêu của chúng tôi được an-toàn.

Bây giờ, tuy cái đau vẫn luôn luôn ở với chúng tôi, nhưng nó chỉ ngấm-ngâm, chứ không sôi-nổi như trước nữa. Sôi-nổi mãi thì tài nào mà sống được. Ông giờ đã sinh ra chúng ta có một tấm lòng để biết đau, nhưng nó vẫn có thể quên. Hay là nó không quên, thì cũng phải có luật-lệ để dụi lại. Chúng tôi sống với nhau, cái bề ngoài yên-tĩnh, và cái yên tĩnh giả dối của lòng trong mười ngày, rồi thì phong-ba lại nổi. Nổi bởi vì tôi yêu nàng, chứ không chỉ thương nàng thôi.

Sáu giờ tối hôm ấy, lúc tôi đi bán về, thì người quản lý đã đón tôi từ ngoài cổng rồi cho một người quần áo tây lúc ấy đang thơ thẩn ở trước cửa :

- Đó là ông kiểm-lâm, ông ấy đến khám rừng. Ông nhà ta ở đây thì đều mời ông ấy ngủ lại sơ cơm, và ông nhà cũng đã dặn chúng con nếu không có ông nhà ở đây thì cũng phải cơm nước tử tế; bởi các việc than củi, gỗ lạt ở trong rừng nhà ta, đều ở ông ấy trông coi.

- Thế ông đã thưa với mẹ như thế chưa ? Mẹ có tiếp-
đãi người ta tử-tế không ?

- Thưa cậu, mẹ chỉ bảo chúng con tiếp, rồi mẹ bảo
đềềchờ cậu về.

- Ô, sao lại thế ? Thế đã mở rượu, mở riệc gì mời
người ta uống chưa ?

- Bẩm, đủ cả rồi ạ. Chỉ có cái mẹ con ở dưới bếp
không lên thôi.

Người khách thấy tôi thì liền đi lại. Chúng tôi bắt tay
nhau rồi tự giới thiệu lấy. Rồi thì chúng tôi nhận ra rằng
chúng tôi cùng học ở trường Bưởi, anh Vinh học trước
tôi ba năm.

Khi biết là cùng học ở Bưởi, thì chúng tôi liền thân
với nhau ngay, chúng tôi liền đổi từ tiếng «ông» trịnh-
trọng ra tiếng «anh» thân-mật. Sau mấy câu chuyện hàn
huyên, anh Vinh bảo tôi ngay :

- Hôm cưới anh, cụ nhà có giấy mời tôi, tôi cũng định
về, nhưng không may cháu nó lại mệt, thành ra không
về được.

Tôi không thể không giới-thiệu anh Vinh với vợ tôi,
phép lịch sự tầm thường bắt buộc. Vả lại, chốc nữa

chúng tôi sẽ phải cùng ăn cơm với nhau cơ mà.

Theo lệ thường, lúc tôi lên buồng để tắm rửa, thay quần áo, vợ tôi vẫn chờ sẵn tôi ở đây để sẵn-sóc cho tôi. Thấy nàng là tôi cần nhằn ngay :

- Sao khách đến, mợ không ra tiếp người ta ? Người ta có thể ngờ rằng mình không lịch sự và lãnh đạm, người ta quen với cậu mợ từ lâu.

- Em cũng biết thế, nhưng lúc ấy, em đang làm bếp, nhem-nhuốc, lên không tiện. Em cũng định đến giờ cơm thì xin lỗi người ta.

Tôi nhìn vào bàn tay vợ tôi, tôi nhận thấy sự bết nước đã làm cho nó giảm vẻ lộng-lẫy đi một đôi phần :

- Nhà thiếu gì người, thật là có cả một «compagnie», mợ còn xuống bếp làm gì, giời nóng bức này.

Rồi tôi kéo tay nàng và cười :

- Hề tay xấu đi, tôi bắt đền đấy.

Vợ tôi cũng cười :

- Em có làm gì đâu, em chỉ trông nom cho chúng nó làm như mợ ở nhà thôi.

Trước khi vào buồng tắm, tôi phớt một cái hôn trên tay vợ tôi :

- Từ nay tôi cấm vợ không được xuống bếp nữa đây. Thôi trang-diễm đi. Tôi không muốn cho ai có thể chê vợ tôi là không đẹp đây.

Nói xong, tôi cười khanh-khách. Vợ tôi sẽ vỗ lên cánh tay tôi :

- Cậu chỉ lời thôi, em đẹp như khi ấy.

Vợ tôi trông thấy anh Vinh, không hiểu sao bỗng tái mặt đi. Tôi có cái cảm tưởng rằng cánh tay nàng run dưới cánh tay tôi. Thì cái cơ ấy chỉ một khắc sau là tôi biết.

Tôi chưa kịp giới thiệu, thì anh Vinh đã nói ngay :

- Ô, ngỡ tưởng ai, hóa ra cũng người quen. Chị với nhà tôi thân nhau lắm. Năm kia, lúc tôi làm ở Vĩnh-yên, chúng tôi có được biết cụ lớn nhà. Chúng tôi vào trong đình đánh tổ-tôm luôn.

Vợ tôi chưa hết hoang-mang, thì lại đã đến lượt tôi. Cứ cái sự vợ chồng anh Vinh biết vợ tôi, đã là một cơ ghê gớm để đánh thức cái đau khổ nó đang nằm ngủ trong tôi rồi. Tôi cho ngay là anh cũng đã biết cái bí-

mật của đời vợ tôi. Ấy thế rồi không hiểu sao, tôi liền nghĩ ngay đến một người, một người đàn ông có thể nhìn chúng tôi đương khoác tay nhau như thế này, rồi thắm nói với mình những câu mỉa-mai. Tôi buông ngay cánh tay vợ tôi. Và nếu không có con mắt anh Vinh nhìn chăm-chăm vào chúng tôi, tôi đã có thể nói với nàng những câu tàn nhẫn, hay ít nhất là mát-mẻ.

Như rừ như chín, tôi phải gượng-gạo :

- Ô, thế thì hay quá. Hôm nào chúng tôi rồi, chúng tôi sẽ lên chơi anh chị.

Trong khi tôi hất tay vợ tôi thì vợ tôi chắc là đã hiểu hết những ý tưởng của tôi, và có lẽ nàng đã hình-dung được sự đau đớn của tôi, tôi thấy nàng rún vai như để sua đuổi một cái gì.

Rồi nàng niềm-nở đến trước mặt anh Vinh :

- Hôm tôi sắp lấy nhà tôi, tôi cũng có viết thư cho chị, tôi chỉ nhận được đồ mừng mà không thấy anh chị về.

Tôi biết trong khi nói như thế, nàng đã cố gắng lắm. Nàng cố gắng bởi vì nàng muốn sua đuổi đi cho tôi những ý nghĩ nặng-nề. Bằng sự vui-vẻ, niềm-nở ấy, nàng muốn tỏ cho tôi biết anh Vinh không biết gì về cuộc tình-duyên tội-lỗi của nàng đâu. Tôi thắm cảm ơn

nàng về chỗ đã cố-gắng để cho tôi khỏi bề bàng trước mặt một người, nhưng sự đó vẫn không đủ để xóa nhòa cái cảm hèn mà tôi cố vùi xuống đáy lòng. Chẳng những thế, nó lại còn mở tung vết thương của tim tôi. Mà một khi vết thương như thế đã bị mở tung ?

Từ phút ấy thì tôi mất hẳn sự bình tĩnh đã trở về với tôi trong sáu, bảy hôm nay. Tôi lại bị khảo đả như những ngày đầu. Đâu đâu, tôi cũng chỉ lại nhìn thấy những hình ảnh đen tối và ghê sợ. Sự sống mất ngay cái vị ngọt bùi đối với tôi, rồi thì những giờ phút tôi ở cạnh nàng lại biến thành những cực hình đối với tôi, đối với nàng.

Bây giờ, tôi mới biết chắc rằng những hành-vi của đời ta là những cái giọt dầu nó để dấu vết lại sau. Và chúng nối liền với nhau như những cái vòng của một giây súc-sích, cái nợ là nhân của cái kia. Bây giờ, tôi mới hiểu rằng một khi người ta đã nói dối một lần thì phải nói dối mãi, cái nói dối sau để gỡ cho cái nói dối trước.

Bao nhiêu những ngôn-ngữ cử chỉ-của đời ta đều không mất đi đâu cả, chứ đừng thềm nói đến tội ác. Nó bám diết với chúng ta như thịt bám lấy xương. Nó như những hạt giống gieo sâu xuống đất lỏng. Một khi ta tưởng rằng ta quên đi, hay ta đã biết rằng có nó, thì chỉ một việc nhỏ không ngờ, lại làm cho vùng giậy, làm cái phận sự reo mồm của chúng, chúng sẽ làm cho ta vui thích, nếu ta đã làm những việc thiện, khổ não nếu ta đã làm những việc ác.

Tôi đã tưởng ở trong só rừng này, tôi có thể quên đi cho nàng. Tôi có thể chọn sự chế-riều, mĩa-mai của loài người. Ai ngờ, ai ngờ chỉ sự có mặt của anh Vinh ở đây trong một buổi tối đã phá cái công-phu của tôi trong bao nhiêu ngày !

Tôi đã hiểu thâm-thía tại sao đời người cần phải trong trắng rồi. Lúc cơm xong, anh Vinh đứng giậy xin cáo-từ, thì cả hai chúng tôi, miệng tuy-cổ giữ, nhưng trong

lòng đều thấy nhẹ một gánh nặng. Rồi thì không hiểu vì lẽ gì, chúng tôi đều nhìn trộm nhau. Tôi bắt được cái nhìn của vợ tôi nhìn tôi trước, và chúng tôi đều cùng thấy xấu-hổ bởi cái nhìn ấy.

- Đáng nhẽ tôi nghỉ đây chơi với anh chị, nhưng vì tôi với các cai Kiểm-Lâm đóng trại ở kia, mai ba giờ thì đã phải đi sớm có việc cần, Theo lệ, cứ khi qua đây thì tôi tạt vào xin bữa cơm, thứ nhất lại nghe anh chị về sống tuần trăng-mật ở đây. Bây giờ đã cơm no, rượu say rồi, tôi đi. Để lần khác, tôi sẽ đưa nhà tôi lên chơi, ở lâu và đi bắn với anh. Tôi thì bắn soàng thôi, chứ không như anh được. Thú thật, thấy hổ là tôi chèo phất lên cây, chứ không giám bắn đâu.

Anh nói xong, cười khanh khách. Tiếng cười của anh reo vào lòng tôi như tiếng sấm trong sa-mạc. Rồi thì tôi thấy thèm khát cái đời vui vẻ của anh, tôi thèm khát những tiếng cười lạnh lạnh như thế. Tôi thèm khát, bởi vì từ nay tôi lại phải sống những ngày nặng nề, đen tối mà tôi đã phải sống từ lâu rồi.

Chúng tôi đưa anh ra tận cổng. Rồi chúng tôi lặng-lẽ trở vào. Trong khi đi cái mấy trăm thước từ cổng vào tới nhà, đã mấy lần tôi muốn phá cái im-lặng nặng chình-chịch nó đè lên tâm-hồn chúng tôi, nhưng tôi không tài nào mở mồm cho được; vì tôi không biết nói

gì cho đích-đáng để nàng đừng ngờ rằng tôi cố gắng. Nói những câu chuyện vu vơ, không ăn nhập đâu vào với đâu thì chỉ càng làm tỏ rõ cho nàng biết rằng tôi đau-đớn mà thôi. Mà điều ấy thì tôi cố giấu. Tôi tự nhủ: đời tôi đã phải sống mãi với nàng thì làm cho nàng đau-đớn cũng chẳng ích gì. Dù sao thì nàng cũng là con chim đến nấp dưới mái nhà tôi. Trừ những khi mà tôi không đề nổi lòng thì chẳng kể.

Lúc lên buồng, tôi cũng hôn nàng một cái hôn như mọi ngày trước khi vào buồng riêng, nhưng cái hôn ngày hôm nay mới khổ-sở cho tôi biết bao ! Nàng chừng như cũng biết thế, nên sau khi tôi hôn là về buồng mình ngay, chứ không dùng-dằng đứng lại hỏi tôi như mọi lần nữa.

Cái mật-ước ngầm của chúng tôi ký với nhau trong mười hôm nay thế là bị sé nát. Tôi lại bắt đầu không ngủ được, mặc dầu tôi đã đi săn cả ngày. Tôi cũng lại không đọc sách được nữa, bởi vì chữ nó cứ múa lên ở trước mắt. Tôi chần chọc cho đến mười hai giờ, rồi biết mình không tài nào ngủ được, tôi vùng giậy, vớ lấy súng, lấy đèn để đi săn đêm. Chỉ còn có cách ấy mới khiến cho tôi quên được cái nỗi cảnh của mình trong chốc lát.

Vừa bước xuống khỏi cầu thang, tôi vắng nghe thấy một tràng khóc nức lên ở trong buồng vợ tôi. Tôi ngừng

lại một khắc, rồi tôi lại đi. Vì biết rằng một khi tấm lòng cảm hờn còn đầy chứa trong tôi, thì sự để cho nàng nhìn thấy mặt tôi chỉ là một khổ ải thêm cho nàng. Tôi đi, tôi đi suốt đêm, cho mãi sáng bạch nhật mới về. Về là tôi nằm lăn ra ngủ, ngủ cái giấc ngủ nặng nề của ác quỷ.

Tôi thấy buồn buồn ở mũi, tôi hắt hơi, rồi tôi mở mắt. Chị tôi cười khanh-khách :

- Gớm, sao ngủ khiếp thế ?

Rồi chị tôi cầm sợi tóc, phớt qua mép tôi :

- Hôm qua, cậu đi bắn cả đêm đấy à ?

Đang tươi cười, chị tôi vụt nghiêm ngay sắc mặt. Tôi hiểu rằng chị tôi sắp mắng tôi vì có gì rồi, tôi vội vàng chối :

- Thưa chị, em ngủ đến mười hai giờ, rồi mới đi đây chứ. Anh, các cháu và cậu mợ có lên không đấy ?

- Có, lên đủ cả.

Chị tôi nói xong, ngồi xuống cạnh tôi :

- Mới lấy vợ, sao cậu cứ hay đi bắn đêm thế ? Để mợ ấy ở nhà một mình trong cái tòa nhà hẻo lánh như thế này mà cậu đành-tâm được à ?

Dơ ngón tay đe dọa :

- Người ta cứ trách đàn-bà chúng tôi nhẹ dạ, không biết gìn-giữ hạnh-phúc. Thật ra thì chính đàn-ông các cậu đã ý quyền-thế mà quá tự do và... bạt-mạng. Có phải vừa mới lên đây cậu đã đi săn hổ ngay không ?

Tôi cố làm ra bộ điệu của con người sung-sướng :

- Nhà em nó bằng lòng cho em đi đây chứ !

Rồi tôi nũng nịu cầm tay chị tôi, đặt lên môi :

- Vợ chồng ở với nhau muôn đời, mà hổ ăn trâu chỉ đến có một lần.

Tôi cố làm cho chị tôi cười, nhưng chị tôi không cười, mặt vẫn cứ nghiêm như bà thần :

- Lòng đàn-bà chúng tôi là những cánh bướm, mà hạnh-phúc yêu-đương là một thứ gì mỏng-manh lắm, cậu phải biết gìn-giữ mới được.

Tôi cố phá lên cười, trong khi tim như bị kẹp :

- Gớm, nghe chị nói mà em khiếp, em tưởng chừng như em sắp mất hạnh-phúc đến nơi rồi.

Rồi tôi vùng giậy, giọng nói bằng một giọng thân-mật :

- Nhà em nó tin lòng em lắm, và nó cũng rộng hiểu như chị, chị đừng lo.

- Không, mợ ấy thì chị hiểu, nhưng chị dặn em thế là vì tình ái cũng như một cái cây, cả đôi bên có chịu khó vun sới thì nó mới tươi tốt.

Tôi lo xuống nhà, thầy mẹ tôi biết sự tôi hay bỏ nàng ở nhà một mình đi săn đêm, lại mắng tôi, nhưng không. Thầy tôi thấy tôi thì cười ha hả, rồi chỏ vợ tôi :

- Trong tuần giảng mật, cậu thích nhìn thấy những cái nét mặt hơi xanh xanh và hơi gầy gầy như thế kia kìa. Đây là một tang-chứng của hạnh phúc.

Thật là một lời mỉa cay-độc mà tôi phải cố cười để đón lấy, vợ tôi cũng phải cố làm ra then-thùng để đón lấy.

Mẹ tôi thì phát ngay vào tay thầy tôi :

- Cái ông già này bây giờ đến nhảm. Từ hôm ấy đến giờ, cứ ồm-ờ như trẻ con, không ai chịu được.

Thầy tôi béo tay con Lý, làm cho nó kêu ái-ái :

- Bây giờ tôi trẻ trung, ai không chịu được thì tôi có ngăn không cho xuống sông mà tự tử đâu !

Mẹ tôi cười :

- Thôi, bây giờ thì còn ai cãi kịp được mồm ông.

Rồi mẹ tôi kéo tôi cho ngồi xuống cạnh và nhìn kỹ mặt tôi :

- Sao độ này con mợ đen thế ? Thôi mùa hè, đừng có đi nắng nhiều, con ạ. Giời thế này, ở nhà vợ chồng hú-hí với nhau có hơn không ?

Tôi cố cười để chấn tĩnh sự sáo trộn của lòng ruột :

- Con cũng có cái tính hoạt động như cậu con. Con không thể ngồi yên một chỗ được. À, cậu mợ ạ, con chả muốn đi dạy học nữa đâu. Thôi, con ở nhà trông coi công-việc cho cậu mợ và anh chị thôi.

Thầy tôi bảo ngay :

- Ừ thôi, tùy con đấy. Trước kia, thấy con bảo con không thích nghề thầu khoán nên thầy để cho con đi dạy học, chứ lương vài trăm bạc, nói hết hơi, chả bõ.

Anh tôi cũng chen vào :

- Ô, nếu cậu muốn xoay ra buôn bán thì tôi có một việc này phát tài lắm. Có một hãng buôn sâm Cao Ly ở Hoàn-Tân muốn tìm người đứng đắn đặt làm đại-lý toàn-quyền ở Đông-Dương. Tôi định làm, nhưng thôi, tôi nhường cho cậu. Hai anh em, ai làm cũng thế.

Thầy tôi gạt ngay :

- Ô, nó đã biết gì, nếu nó muốn làm ăn thì anh cứ đứng tên đi, rồi cho nó theo vào đây. Rồi anh dạy bảo nó dần, chứ công-việc buôn bán có phải dễ-dàng như đi làm việc nhà nước đâu.

Vợ tôi nhìn tôi, hiểu cái lẽ tại sao tôi không thích đi dạy học. Nàng biết rằng tôi muốn thay nghề để có dịp đi xa, để khỏi phải sống cuộc đời buồn thảm, ngày hai buổi ở cạnh nàng. Mặt nàng đang tươi - hay gượng tươi cũng thế - bỗng sầm ngay xuống.

Chị tôi thoáng trông thấy, ngờ là vợ tôi không bằng lòng cho tôi đi buôn, liền bảo :

- Cậu muốn đi buôn, nhưng cũng phải hỏi xem mợ ấy có bằng lòng không đã chứ ?

Vợ tôi lại phải vội vàng vui-vẻ :

75 | Kể Đến Sau Tập 2

- Mọi việc, trước là tùy ở cậu mợ và anh chị, sau là tùy ở nhà em, chứ em giám đâu bằng lòng với không bằng lòng.

- Ô, không, cái gì cũng phải thuận vợ, thuận chồng thì nó mới hễ-hả.

Nàng lại vội vàng đơn đả :

- Thừa chị, cái gì nhà em bằng lòng là em sung-sướng bằng lòng rồi.

Rồi nàng ngả đầu vào cánh tay mẹ tôi :

- Con cũng sẽ bắt chước mợ, như mợ đối với cậu, để cho nhà con tha hồ. Con chỉ việc ngồi nhà mà hưởng sung sướng thôi.

Nàng nói xong, ứa nước mắt. Cả nhà tôi đều lầm tưởng rằng nàng cảm động vì được sung-sướng quá mà khóc. Duy mình tôi mới biết nàng khóc vì tủi-cực. Nhưng ở trên cái thế-địa không ở thể an-ủi được, tôi đành phải lặng im.

Muốn an-ủi được nàng, tôi phải tìm cách an ủi tôi trước.

Mà tôi thì không thể tài nào an-ủi được !

Mẹ tôi thấy thế, liền soa má nàng :

- Con nghĩ thế phải lắm. Mình đàn bà, chỉ nên biết công việc ở trong nhà. Đàn-ông họ tung-hoành, vùng vẫy hay làm gì mặc họ. Mình mà có nết và có đức thì không ai cướp được cái phần của mình. Đấy, con cứ xem gương chị con, không phải vì nó là con gái mợ mà mợ nói đâu, con bây giờ cũng là con gái mợ rồi, con cứ xem cái gương gia đình của chị con đấy. Rồi liệu mà ăn ở. Thôi thì anh con nó muốn đi khuya, về sớm thế nào, chị con cũng chỉ biết có một niềm chiều chồng, nuôi con.

Rồi mẹ tôi vỗ lên đầu tôi :

- Nó cũng giống cậu nó, như cái con hùm sáms ấy, ai mà đem giót vào chuồng được. Tính nó thích săn bắn, thích vai anh em, con cũng nên để mặc nó. Mợ lên đây, mợ hỏi chúng nó, bảo nó cứ hay đi bắn luôn, mợ sợ con không hiểu, con buồn, nên mợ phải giảng-giải cho con biết.

Vợ tôi vội vàng kéo tay tôi, rồi cùng nắm chặt vào với tay mẹ tôi :

- Lạy mẹ, con đâu giám thế. Con hiểu sự cần dùng của nhà con. Cứ chiều được cho nhà con vui là con

sung sướng lắm rồi.

Mẹ tôi vẫn nghiêm-trang :

- Ấy đây, vợ chồng ăn đòi ở kiếp với nhau phải hiểu nhau sâu-sa như thế, phải hiểu sự cần dùng của người đàn ông. Nhiều lần, cậu con đang đi xe ô-tô đêm với mợ, thoáng thấy huơ là đổ xuống, vác đèn đi đuổi có khi đến sáng, để mình mợ ở giữa rừng; mợ khóa tất cả cửa ô-tô lại, rồi mợ ngủ. Mợ chỉ mong cho cậu con đi săn được để cậu con vui, chứ chẳng bao giờ mẹ nghĩ đến sự giận cả. Thương yêu nhau là một lẽ, mà cái thích của người ta là một lẽ khác. Con phải hiểu như thế mà rộng lượng đối với nó, nghe chưa !

- Thừa mẹ, con đã hiểu rồi ạ.

Sự mẹ tôi dạy vợ tôi để cho biết lấy điều tình nghĩa mà ăn ở với nhau, làm cho tôi khổ sở, mà có nhẽ còn làm cho nàng khổ sở hơn.

Tính tôi cũng như cậu tôi, thích đi săn thật, nhưng trong cái thời kỳ trắng mặt này, đáng lý ra thì phải còn những công-việc thích hơn. Nhưng giờ ơi ! Tôi không thể thắng sự ghê tởm của xác thịt. Tôi sở-dĩ đi bắn chỉ là để khuây lấp nỗi đau đớn và để quên khổ sở.

Tuy nàng vẫn tươi cười, nhưng tôi cũng nhận biết sự nẫu ruột của nàng, tôi vội-vàng ba-hoa đánh trống láp;

- Anh chị ở trên này thật lâu với em nhé ! Rồi em sẽ bán một con hồ khác cho anh chị.

Nói xong có ngần ấy câu, mà tôi chóng mặt, tôi có cái cảm tưởng rằng cái con hồ mà tôi sắp bán ấy là tôi, chính tôi.

Từ trước đến nay, tôi cũng có nghĩ đến đứa con của nàng, nhưng tôi chỉ nghĩ đến một cách lơ mờ thôi. Người ta ai không ích-kỷ, mà tôi cũng là người ta, - tôi còn mãi nghĩ đến cái số-phận đau-khổ của tôi. Nhưng hôm nay, tôi nghĩ đến con nàng, tôi nghĩ đến một cách thiết-tha. Tôi nghĩ đến bởi vì có một cảnh nó gợi ra.

Hôm ấy là ngày thứ tư, cậu mợ và anh chị tôi lên đây, tôi đóng tẩn tuồng hạnh phúc đã thấy mỗi-một lắm rồi. Đã có nhiều lúc mệt mỏi quá, tôi không gượng được nữa, tôi cứ thần mất ra rồi ngồi yên một số chẳng muốn nhúc nhích. Về mặt bơ-thờ của tôi nhiều khi làm cho mẹ tôi lo ngại :

- Con làm sao thế ?

Có nhiều lúc, tôi chỉ buông xuôi :

- Không, con có làm sao đâu !

Mẹ tôi nhìn tôi bằng con mắt nghi ngờ, không tin, nhưng tôi thì cười một cách ý-nghĩa :

- À, à, trải tuần giăng mật, ai chả thế.

Nàng có lẽ cũng đã mỗi-một như tôi, nhưng tôi thấy nàng vẫn cố gắng và tìm hết cách để che đỡ trong khi tôi không còn hơi sức đâu mà cố gắng nữa.

Mỗi lần, mẹ tôi hỏi tôi như thế, tôi đều đọc thấy một lo-sợ hiện lên ở trong con mắt nàng. Và mỗi khi thấy tôi ngồi thừ ra trong khi có cậu mợ, anh chị tôi ở đấy, nàng đều làm ra bộ sẵn đón đối với tôi, nhưng không lần nào nàng hỏi tôi một lời. Nàng biết tôi mỗi-một và khổ-sở lắm rồi, nàng để yên cho tôi yên nghĩ với cái đau của tôi. Nàng làm ra thế để cho người ta khỏi nghĩ chúng tôi mà thôi.

Tôi biết thế, tôi biết thế, mà tôi cũng không thể làm thế nào để gỡ mối đau cho nàng, bởi vì trước khi gỡ được cho nàng, tôi hãy phải trước gỡ lấy cho mình. Mà tôi thì bị vắn-vít nhiều lắm rồi, không tài nào gỡ ra được nữa !

Hôm ấy, giờ nóng bức lắm. Nhà tôi ở trên một ngọn đồi cao mà chẳng có một tí gió. Cây cối cứ đứng im tằm-tắp. Cảnh-vật thật như bị nung trong một lò lửa. Không khí như chảy ra thành khối, đè lên ngực chúng tôi.

Sau bữa cơm chiều, thầy tôi rủ mọi người ra vườn chơi. Thăng Minh, con Lý, mừng được chạy nhảy dưới gốc cây, reo lên, rồi chúng nó chạy ra trước. Chị tôi theo dính ngay. Thầy mẹ tôi và anh tôi đi cách sau chừng năm bước. Tôi còn có nghĩ gì đến sự đi bách-bộ cho tiêu cơm nữa. Và thật ra, lúc thầy tôi rủ mọi người ra

chơi vườn, tôi cũng không nghe tiếng nữa. Sau khi tôi nhìn không thấy ai ở trong buồng ăn, tôi mới đứng giậy đi ra.

Tôi đi đứng-đỉnh đàng sau mọi người, Luôn luôn, thấy quay lại nhìn tôi, nhưng không giám vẫy và cũng không giám gọi. Và mỗi lần như thế, tôi lại thấy nàng hỏi chuyện hết thầy tôi, mẹ tôi, lại đến anh tôi. Rồi thì nàng cười, rồi thì chân nàng nhảy cõn như thằng Minh, con Lý đi trước nàng.

Tôi biết nàng làm như thế để cho người ta đừng để ý đến tôi, chứ nàng còn bụng dạ đâu để cười, sức lực đâu để nhảy. Nàng cố gượng như thế là vì nàng đã rõ biết tôi yêu mến người thân của tôi lắm. Tôi, tôi không muốn cho người thân tôi phải buồn vì tôi. Cái cố nó làm cho tôi chịu đựng được đau-khổ, và cắn răng làm ngo đi được trước tội-lỗi của nàng.

Mọi người đã ngồi yên trên ghế, quay mặt ra phía hồ sen một lát lâu, tôi mới đến. Tôi đến thì nàng liền kéo tay tôi, rồi đẩy tôi về phía chiếc ghế :

- Đây, em vẫn để dành chỗ cho cậu đấy.

Thì ra nàng vẫn đứng, đứng quay lưng về phía tôi, lại để che cho mọi người khỏi nhìn thấy cái giáng điệu ủ-rũ

của tôi. Điều nhận xét ấy đem đến cho tôi một chút sức lực để nói :

- Thôi, mợ ngồi đi.

Thầy tôi thấy thế, toan đứng dậy nhường chỗ cho nàng, thì nàng đã ngồi thụp ngay xuống dưới chân tôi :

- Không, cậu cứ ngồi đi, con ngồi thế này thích hơn. Cuối sạch, có bản đầu. Đó là một trong những cử chỉ về tấn tuồng hạnh-phúc mà chúng tôi phải đóng nhưng mỗi khi làm được một cử-chỉ ấy, thì biết bao nhiêu sức-lực đã trôi qua, bao nhiêu sót-sa lại chồng-chất lên lòng!

Anh chị tôi ngồi một lát rồi cùng kéo nhau đứng dậy, ra giăng quất hồng-bí, mà thằng Minh, con Lý, đang đùa ở đấy. Tiếng hét của chúng nó sen vào với những tiếng cười khúc khích của anh chị tôi, đen đến cái nao nao cho lòng tôi. Đã mỗi-một chán-nản, tôi càng thấy mỗi một chán nản thêm.

Thầy mẹ tôi cũng khoác tay nhau đi về phía cổng. Thầy tôi nói cái lối một ngày phải đi dẫn rệu như thế năm cây số là để cho mẹ tôi khỏi to bụng, và vẫn có thể đẹp được như con gái.

Mọi người đi hết, còn trơ tôi với nàng trên ghế dài. Nàng vẫn dựa lưng vào chân tôi. Mọi người đi hết, thì chúng tôi không cần phải có những bộ mặt miễn-cưỡng nữa, chúng tôi tha hồ... Chỉ năm phút sau là tôi quên phăng có một người đàn bà đang ngồi ở dưới chân tôi, tôi quên phăng cả rằng người đàn bà ấy đang dụng da thịt mình vào da thịt tôi nữa. Hồn tôi thả bồng lỏng đi tới những đâu, bây giờ tôi cũng không còn nhớ được, chỉ biết nó bị chìm chìm trong một cái mung-lung mờ mờ và không bao giờ tôi nghĩ được việc gì liên-tiếp đến trong nửa phút.

Lúc nghe có tiếng hét và tiếng chân người chạm sỏi ở trước mặt, tôi mới mở mắt. Thăng Minh, con Lý đuổi nhau, thăng Minh bị ngã, con Lý đang phủ áo và soa chân cho anh. Chị tôi hấp tấp chạy lại, anh tôi cũng hấp tấp chạy lại, rồi cả hai cùng hỏi bằng một giọng sợ hãi :

- Con có làm sao không ? Con có đau không ?

Rồi lại kẻ phủ áo, người soa chân tíu-tít.

Nàng có lẽ cũng như tôi, vừa tỉnh dậy trong giấc chìm nặng nề của tư tưởng, và có lẽ cũng như tôi đang bị thôi-miên bởi cái cảnh yêu-đương của gia-đình chị tôi. Rồi lại cũng như tôi, lúc anh chị tôi dắt chúng nó đi, nàng quay đầu nhìn theo.

Anh chị tôi dắt chúng nó đi vừa hôn, vừa dặn :

- Các con có chạy thì khéo khéo không ngã đấy nhé. Và nhớ khi nào không có cậu mợ thì đừng có chạy nhảy ở cạnh hồ sen ấy nữa đấy nhé. Nhớ ngã xuống thì cậu mợ khổ lắm đấy.

Tôi bỗng thấy nàng rung mình, rồi đầu nàng cứ từ từ cúi gục xuống, rồi thì một tiếng thở dài sé lòng đến với tai tôi. Rồi sau tiếng thở dài ấy, tôi như cảm thấy rõ-ràng có những tiếng lòng thổn thức.

Thằng Minh con Lý lại chạy về phía chúng tôi. Nàng ngừng phất đầu dậy, rồi thì tuy nhóa-nhem tôi, tôi không nhìn thấy con mắt nàng, tôi cũng biết rằng những con mắt ấy đang chuyển theo cái đà chạy của các cháu tôi. Và sau hình bóng chúng nó, những con mắt ấy như nhìn thấy một hình bóng khác, một cái đà chạy khác. Và một cái hồ sen... để đón cái đà chạy ấy.

Tôi đã hiểu rồi, tôi đã hiểu hết rồi. Nàng đang nghĩ đến con nàng, đứa con không cha, và cũng là đứa con không mẹ, chẳng còn hy vọng một chút âu yếm nâng giắc ở trên đời !

Tôi vụt thấy nàng đau hơn tôi, khổ hơn tôi nhiều. Và dù sao thì nàng cũng là con chim gãy cánh do một định

mệnh - chẳng cần biết may hay rủi - đưa đến dưới mái nhà tôi.

Chà, mấy ai đã hiểu cái nghĩa sót thương nó đến với lòng tôi trong lúc này. Nước mắt tôi bỗng dung chan hòa.

Tôi đặt tay xuống vai nàng, nàng giật mình, rồi hoảng hốt quay lại. Thì ra nàng bị đau-đớn cuốn hút hết tư-tưởng đến không nhớ rằng mình đang ngồi dưới chân tôi.

Tôi kéo nàng lên cho ngồi cạnh tôi rồi tôi ép đầu nàng vào ngực tôi, rồi tôi tấm-tức khóc.

Nàng ôm choàng lấy tôi ;

- Cậu ? Cậu... em lạy cậu....

Tôi đặt môi tôi lên môi nàng :

- Thôi ! Thôi.... chúng ta đau khổ nhiều rồi.

Nàng ghì chặt lấy tôi :

- Anh ! Anh... anh tha cho em rồi ư ?

Tôi gật đầu, nàng oà khóc.

Nước mắt chúng tôi hòa vào với nhau. Bao nhiêu cảm hờn đau đớn đều như theo chúng mà chút khỏi cơ thể chúng tôi. Chà ! chúng tôi đã sung sướng biết bao trong khi khóc được với nhau những giọt nước mắt thành-thực như thế.

Bây giờ, tôi mới lại hiểu rằng ở đời không có cái gì khó cả, cũng không có cái bất-hạnh nào không thể không chữa được cả.

Kẻ nào đã nói rằng có những vết thương không thể hàn là những kẻ nói dối. Miễn là cho có đủ lòng để khóc với nhau một vài giọt nước mắt thành thực.

Tiếng thầy tôi sang-sảng đằng sau dặng soài :

- Eh les jeunes mariés !

Tôi vội vàng lau nước mắt cho nàng, rồi tôi kéo nàng chạy về phía thầy mẹ tôi. Chạy được chừng mười bước có lẽ sỏi làm cho chân nàng đau :

- Ấy dép của em !

Tôi giắt nàng quay lại. Giời lúc ấy đã tối, chẳng còn trông thấy gì. Chúng tôi cúi xuống tìm, tay chúng tôi sờ soạng, sờ soạng mãi chẳng thấy. Tiếng thầy tôi lại gọi :

- Eh les jeunes amoureux !

Tôi bế phăng ngay nàng lên :

- Thôi chẳng cần gì dép nữa, cậu mợ gọi chúng ta.

Thấy chúng tôi bế nhau, thầy tôi cười tít :

- Đây, phải sống như thế khi người ta trẻ.

Rồi thầy tôi đặt một cái hôn lên má nàng và một cái hôn lên má tôi :

- Lúc cậu hai mươi, cậu cũng thế đấy.

Mẹ tôi béo vào cánh tay thầy tôi :

- Bố con ông khỏe như hộ-pháp thì mới nói thế được, chỉ người khác thì có gãy xương.

Thầy tôi quay sang hôn mẹ tôi :

- Thế tại làm sao người ta không khỏe như bố con tôi??

Nàng muốn choài xuống, vì như thế thì sợ vô lễ với mẹ tôi, tôi không nghe :

- Ô, không có dép bần và đau chân chết.

- Em đừng lo. Cậu mợ thấy anh yêu chiều em cậu mợ còn thích là khác.

- Cậu sướng nữa, chứ thích thôi à.

Mẹ tôi sợ vợ tôi bắn khoăn cũng nói :

- Không, mẹ thấy chúng con thương yêu nhau, mẹ bằng lòng lắm. Mẹ chỉ có một mình nó, mẹ không giống như những mẹ chồng khác đâu, con đừng lo. Cứ thấy chúng con sung-sướng là mẹ sung-sướng rồi.

Vợ tôi bỗng lại oà khóc :

- Con có sống muôn kiếp, con cũng không báo đền cậu mẹ được.

Tôi biết câu ấy tuy vợ tôi nói với thầy mẹ tôi, nhưng chính là để cho tôi, tôi liền hôn lên mắt nàng :

- Em cứ yêu anh, ấy là em báo đền cậu mẹ đấy.

Thầy tôi lại cười ha-hả :

- Ủ, đã lâu lắm, cậu mới thấy con nói được một câu chí lý.

Chúng tôi kéo nhau ra chỗ ghé tìm dép cho vợ tôi, rồi chúng tôi kéo nhau vào nhà.

Những cốc nước cam mát dợt đã chờ chúng tôi ở buồng ăn. Thầy tôi cầm cốc uống cạn một hơi, khoan-

khoái đặt cốc cười bảo chúng tôi :

- Ấy chúng mày cứ làm ăn thế nào mà sang năm tao khao thưởng thọ cho bà, mà bà không có chất bế thì cứ dờ hồn đấy.

Chị tôi cũng cười :

- Thế nào em, giả nhời đi cho thầy mừng ?

Vợ tôi then cúi đầu vào cánh tay tôi, lặng thinh.

Phần Thứ Năm

Buổi sáng hôm ấy giờ trong như ngọc thạch, những luồng gió mạnh từ phía núi đổ xuống, các ngọn cây ào ào như những tiếng vỗ của không khí. Mặt giờ tròn vành-vạnh, tuy chưa le-lói, nhưng cái bóng của sắc hồng cũng cho người ta đoán biết một ngày nắng gắt.

Tôi còn đang tập trên chiếc máy bơi, thì từ phía cửa sổ, tiếng yêu đương đến với tôi như một điệu đàn :

- Anh, lại đây xem cái đã.

Tôi từ trên máy bơi nhảy xuống. Nàng ôm lấy cổ tôi, rồi chỉ tay về phía mặt trời :

- Đẹp quá nhỉ, anh nhỉ ?

Rồi bàn tay búp măng là xuống những ngọn cây, bao cả khu vườn trong cái nồn-nà của nó :

- Cậu mợ tậu cái đồn điền này, thật là có mắt biết cái đẹp.

Câu ấy làm cho tôi sực nhớ tới cái hôm nào chúng tôi lên đây như hai con cú rử, nhưng tôi nhớ không phải là để hận, mà là để yêu nàng thêm, thương nàng thêm,

và tiếc rằng mình đã để lỡ bao nhiêu ngày hạnh-phúc. Và để hối rằng đã làm cho nàng đau-đớn lâu quá. Yêu đương có sức mạnh, cất đi cho lòng ta bao nhiêu hận, tại làm sao bây giờ tôi mới biết, để phải khổ lâu như thế!

Tôi hôn vào mái tóc nàng :

- Thế em không tập nữa ư ? Cứ ra ngắm cảnh thế này thôi à ?

- Em tập đủ rồi, cậu bảo em mỗi buổi sáng chỉ phải tập mười lăm phút thôi mà. Em nhìn đồng hồ, em đã tập những mười bảy phút, thế là em quá hai phút rồi đấy.

Rồi cọ má vào cánh tay tôi :

- Đã lâu lắm, anh chưa đi bắn, hay hôm nay anh đi đi, cho em theo đi bắn với.

Tôi nhìn mặt giời :

- Nhưng nắng lắm.

Nàng nũng-nịu :

- Anh đi được, em cũng đi được.

Tôi giả bộ rùng mình :

- Nhưng anh cũng sợ nắng lắm.

Nàng đặt bàn tay lên má tôi :

- Thế trước kia cậu đi bắn cả ngày thì sao ?

Tôi nhìn nàng :

- Ô, trước kia khác.

Rồi sợ nàng có vì câu nói ấy mà nghĩ ngợi gì về những việc trước :

- Trước kia, người ta ở nhà, người ta khổ, chứ bây giờ...

Nàng lại cọ mũi vào mũi tôi :

- Bây giờ làm sao ?

- Bây giờ chả muốn đi đâu cả, chỉ muốn ở nhà thôi.

Nàng nhắc đến việc trước, và nghe tôi nói đến việc trước cũng không buồn nữa, bởi nàng đã biết nàng được tha thứ và yêu đương rồi.

Những kỷ-niệm cũ đã không còn là cái bóng ma chúng đến quấy-rối tâm-hồn chúng tôi nữa; và hồi-tưởng đến, chúng tôi cũng không thấy ghê-sợ nữa.

Bây giờ, chúng tôi đã đi đến cùng độ chữ yêu, và nếu bây giờ chúng tôi có nhớ lại cũng chỉ là để thương nhau mà thôi.

- Nhưng anh đi bắn thì cũng vẫn có em ở bên cạnh kia mà.

- Nhưng em không biết bắn thì đi bắn gì ?

- Em theo anh, em chơi, em xem.

- Ô thế thì không thú mấy, hay em học bắn đi, để anh dạy em, chỉ một loáng là biết bắn. Có khẩu súng lòng 24 của mợ để đây, bắn cũng không bị giật.

- Thế mợ cũng biết bắn à ?

- Mợ bắn cũng giỏi.

- Thế thì em với anh phải giống cậu với mợ, thế em học bắn nhé.

Cậu mợ và anh chị tôi về đã được hơn mười ngày hôm nay, về ngay sanucái đêm mà tôi được hiểu cái nghĩa nhiệm màu của yêu đương và men nồng của tha thứ. Những đêm hạnh-phúc thật chạy mau như tên bắn.

Đáng nhẽ thì thầy mẹ, anh chị tôi còn ở chơi với chúng tôi dăm ngày nữa, nhưng thấy chúng tôi cứ lú-

dấu với nhau, thầy tôi cười bảo mọi người :

- Thôi, chúng mình về đi, không nên ở đây ám chúng nó. Chúng mình chỉ là những người thừa và có lẽ lại làm bận cho chúng nó trong những phát bông bột này thôi.

Tôi nhớ mãi những câu nói ấy, nhớ để cảm ơn giờ đã nén được lòng ghen-tuông, để yêu, để giết được cái hạnh-phúc mà thầy mẹ tôi đã mong muốn cho tôi.

Thầy mẹ anh chị tôi muốn cho tôi được sung-sướng; đau khổ, tôi cố giả bộ làm ra sung sướng. Đánh rằng không có cái gì thay-đổi ở trong các ngài, nhưng thế thì tôi vẫn thấy tôi đối với các ngài làm sao ấy, vẫn có một cái gì không chu-tất. Ngày nay thì tôi yên lòng rồi, yên cả mọi bề rồi.

Chúng tôi cứ mặc quần áo tập võ như thế xuống vườn. Tôi cho trảy một quả đu-đu để làm đích, rồi tôi đưa nàng lại phía gò ở gần cổng có những ở cây đa um tùm. Tôi dạy nàng cách-thức bắn, rồi tôi bắn một phát trước trúng quả đu-đu :

- Đấy mình xem, bắn có khó gì đâu.

Nàng cầm quả đu đủ, nhìn những vết đạn rồi rùng mình :

- Đạn bắn trúng, khiếp đến thế này cơ à ?

- Đây là lòng 24, nếu lòng 12, vết thương còn to nữa. Nếu đạn «ban» thì mở hộc cả lòng quả đu-đu.

- Thế thì trúng người chết ngay lập tức nhỉ anh nhỉ ?

- Hồ cũng chết nữa là người. Nếu dùng súng trận, lòng có khóa, bắn voi cũng chết ngay. Khi anh ở Huế, có một lần anh đi săn voi ở Hoành-Sơn bắn suốt đầu một con voi từ bên này sang bên kia.

Tôi thấy hình như nàng nghĩ-ngợi điều gì nó làm cho nàng mất vui, và một cái gì như làn mây đen vụt đến che mờ đôi mắt trong sáng. Rồi đến khi bắn phát súng đầu tiên, nàng nhắm cả mắt, rồi thì nàng bảo tôi :

- Thôi em chả bắn đâu, bắn sợ lắm.

- Ồ, rồi nó quen đi chứ.

- Không, em cứ tưởng-tượng đạn trúng vào thịt làm cho rỗ nát ra như quả đu đu kia, em ghê ghê thế nào ấy.

Tôi cười một cái cười đại lượng :

- Thật là những ý tưởng và cảm-giác của đàn bà.

Nàng chao súng cho tôi :

- Thì em đàn-bà em mới là vợ anh.

Tôi lấp đạn, đưa súng cho nàng :

- Không, em phải tập bắn đi, anh mới cho đi theo.

- Không, em không bắn, mới tập đã bắn gì được. Em đi theo anh, em xem em chơi thôi.

- Ô, thì không bắn thì cũng phải tập cho biết nhỡ sau này có việc phải dùng đến biết đâu.

- Chả có việc gì cả, em biết rằng em không thể bắn ai được.

Tôi cố ép thì nàng bảo tôi !

- Thôi, anh đừng buộc em nữa, rồi em sợ, gai mình, rồi mất vui của anh đi.

- Thôi thế thôi, anh cũng không đi bắn nữa.

- Không, anh phải đi cơ. Em không muốn bao giờ vì em mà anh phải bỏ cái thích gì của anh cả. Em thích cái thích của anh là được rồi mà.

Chúng tôi đi từ sáng đến quá trưa, chẳng bắn được gì cả. Mà còn bắn làm sao được một khi cứ riu-ra riu-rít với nhau như thế. Nghe tiếng động, đời nào thú nó lại

cho mà bắn. Trông thấy cái thất-vọng nó hiện trên mặt của những người đi theo tôi bờ hồ bờ-kê nhể nhại, tôi liền bảo nàng :

- Thôi, lần này không cho cô ngồi gần nữa, cứ hôn với hít và hỏi huyền thuyên như thế, đời nào thú nó đến cho mà bắn. Họ sắp đuổi khu Nước Bấy này, thế nào cũng có hươu nai đây. Em ngồi gốc cây này, chờ anh bắn xong, rồi mới được gần nhau đấy.

Nàng không nghe :

- Thôi thế em không nói nữa, em không hôn nữa, em không làm gì cả nữa, em cứ lảng-lặng đi theo anh thôi.

Tuy nàng nói thế, nhưng tới khi chúng tôi đã ngồi sát nhau ở trên một cành cây, nàng vẫn cứ táy-máy, mà tôi thì cũng chẳng nghĩ đến bắn nữa. Tiếng người đuổi hét lên rằng «nai ra» cứ như cháy rừng, mà tôi cũng chỉ nghe thấy một cách mơ hồ, tôi chỉ nghe độc thấy cái tiếng của trái tim yêu-đương nó đang đập ở trong tôi, và tiếng cười khúc khích của nàng khi nhìn thấy những con sóc hốt hoảng chạy từ cành này sang cành khác. Và tôi chỉ nhìn thấy cái bàn tay ngọc ngà nó chỏ huyền-thiên :

- Kia, nó sắp cúp đuôi chạy kia ! Kia nó sắp quay lại nhìn chúng mình kia ! Chắc nhìn thấy chúng mình, nó sợ lắm đấy nhỉ !

Người đuổi đã sắp đến gần chỗ chúng tôi chờ, vẫn chẳng có con gì chạy trúng phía chúng tôi cả. Tôi đã toan xuống, thì bỗng nàng ôm chặt lấy tôi, rồi chỏ về phía sau :

- Kia ! kia !

Thì ra, có lẽ là số giờ hay sao, một con hoẵng mình vàng tía lại từ mé sau đi về phía người đuổi. Tôi nấp một phát, nó chết gục ngay. Nàng mừng reo lên, rồi tụt vội tụt vàng xuống. Bọn người đuổi cũng kéo đến. Rồi bác Tâm chỉ cái bầu sữa cương lên như quả bóng :

- Á, à, con này có con rồi !

Rồi bác mừng rỡ, khoa tay múa chân, bứt một cái lá cây móc :

- A, để con bắt chước tiếng mẹ nó, rử con nó lại cho cậu bắn. Thôi thôi, đi đi, đi cả đi, nấp vào một chỗ kín kia, không có hơi người loạn lên nó không lại.

Con chùm Quýt bảo ngay :

- Ô, không có sợ, nó khát sữa, nó nhớ mẹ, có hơi người nó cũng lại à. Cái nó còn nhỏ tí-ti, cái nó đã biết gì đâu !

Thì ra bây giờ tôi mới biết vì lẽ gì con hoẵng quay lại chỗ chết : Nó đi tìm con !

Chúng tôi ngồi nấp cả ở trên một ngọn đồi nhỏ, dưới những cành cây um tùm, rồi bác Tâm thổi vào chiếc lá thành ra những tiếng «vép» the-thé nó sục vào các bụi cây. Chỉ ba hồi là có tiếng đất động, rồi một con hoẵng con bé bé, sinh sinh, ở sau một giăng cây, chạy đến trước mặt chúng tôi. Tôi dơ súng thì một bàn tay nắm lấy cánh tay tôi :

-Anh !

Tôi quay lại :

- ???

- Cho em xem đã !

Con hoẵng con chạy đến chưa thấy mẹ cũng«vép» lên mấy tiếng để gọi, rồi thì hình như nó yên trí rằng sau những tiếng gọi ấy, mẹ nó thế nào cũng phải đến với nó, nó đi tung-tăng dưới chân đồi như một đứa bé tự biết mình được yêu đương, có quyền nhõng-nheo.

Nó đi tung-tăng, rồi nó nhảy cẫng, rồi nó bứt một cái lá, rồi nó nhả chiếc lá, rồi nó cọ mình vào thân cây, rồi nó nhìn ra tứ phía. Trong con mắt nó như có một cái gì nó nói : «Ồ kia, người ta gọi thế mà sao không lại ?» Rồi nó cuốc chân xuống đất như có vẻ giận-dỗi, rồi nó lại hếch mõm lên như cái châu mỏ của một đứa bé nũng-nịu : «Ô hay ! sao lâu thế ?» Rồi nó nguây nguây quay đi như sắp vò : «Gọi thì người ta lại ngay, sao người ta gọi lại không lại với người ta ngay ?»

Bác Tâm sẽ gãi vào lưng tôi. Tôi hiểu là bác giục tôi bắn. Tôi lại dơ súng. Nàng liền ôm choàng lấy tôi :

- Thôi, anh đừng bắn nữa, tội nghiệp !

Tôi chưa kịp giả nhời ra sao, thì nàng lại nói :

- Em trông nó nho nhỏ, thương thương thế nào ấy.

Tôi đọc thấy ở trong con mắt nàng một van-lơn bi-thiết, tôi dựng súng lên. Bác Tâm nói ngay :

- Mợ thương nó cũng chả được, mẹ nó chết rồi, nó lớ ngớ, thế nào cũng bị hổ báo ăn.

Nàng cau mặt :

- Thà thế !

- Ô, thế mợ để cậu bắt cho chúng con ăn, có hơn không ?

Tôi hiểu cái tình thương ở trong nàng tự nguồn nào mà chảy ra, tôi liền nói to để cho con hoẵng con chạy :

- Mợ không muốn bắt thì thôi, sao chúng mày không chiều mợ, tham ăn thế ! Có cách gì bắt sống được nó không ? Đứa nào bắt được, đem về cho mợ nuôi, tao thưởng hai chục.

Con chùm Quýt múa lên :

- Ô, khó gì. Con về bảo xóm con, chúng nó đem lưới ra đây thì bắt được ngay ló. Cái nó bắt dễ lắm mà. Không có mẹ, nó chỉ lủn quẩn ở đây a, nó không dám đi xa a.

Tôi đã hiểu cách-thức săn lưới :

- Nhưng mày phải đóng đai mồm chó lại. Nếu để chó cắn phải nó, tao không cho một đồng xu mà tao còn đánh đủ một trăm roi.

Cho cậu đánh hai trăm roi ló, con biết, con biết con biết ló. Bắt để nuôi, bao giờ con cũng đai mồm chó.

Tuy nàng vẫn vui vẻ, nhưng tôi cũng thoáng nhận thấy trong cái vui ấy có một cái gì miễn cưỡng và một cố gắng. Tôi càng nhận rõ, bởi vì tôi đã gượng vui như thế nhiều lần rồi. Trong bữa ăn, luôn luôn nàng hỏi tôi :

- Liệu họ có bắt được cho em không hở anh ?

Biết lòng nàng hoang-mang, tôi vội nói ngay :

- Em cứ tin rằng thế nào họ cũng bắt được, như anh đang yêu em và đang hôn em thế này này.

- Nhưng thế sao bây họ chưa về hả anh ?

- Từ Nước Bẫy vào Trại Ba, ít gì cũng ba cây, họ còn phải đi lấy lưới chứ ? Nhưng anh chắc là giờ này, họ bắt được rồi và họ sắp về đây đây.

Nàng ngả đầu vào lòng tôi và ôm tôi :

- Anh chiều em quá.

Tôi biết cái ôm ấy là còn để ôm một hình bóng khác nữa, cái hình bóng bây giờ đây đang chịu cái cảnh cô quạnh bơ-vơ của con hoẵng con. Lòng tôi bỗng rung lên vì người mẹ, càng rung lên vì người mẹ ấy là người vợ mà tôi yêu. Tôi nói một câu xa xôi để mở đầu cho một ý định nó vừa chớm nảy mầm trong lòng tôi :

- Ô, thì vợ chồng đầu gối tay ấp, cái gì em thích là anh thích, cái gì em được vui là anh vui, cái gì em... phải buồn là anh buồn. Lòng chúng ta đã liền với nhau, đòi chúng ta sống chết có nhau, sao em lại bảo là chiều ?

Không biết lúc ấy nàng đã hiểu cái ý định xa xôi của tôi chưa :

- Mẹ em bảo em có phúc mới lấy được anh, mà xét thì em có phúc thật.

Tôi nói một cách băng-khuâng :

- Biết đâu anh chả là người có phúc hơn mới lấy được em.

Tôi thành thực mà nói rằng tôi có phúc thật, không phải có phúc lấy được vợ thừa, nhưng chính ở chỗ lấy phải vợ thừa mà tôi đã hiểu cái đau đớn để vỡ nghĩa cái yêu đương nhiệm-mầu nó có thể xóa hết các vết thương, các chênh lệch, và nâng cao sự sống của kiếp người lên chỗ thanh-thời, mát-mẻ. Vì một chẳng may mà tôi đã đi đến độ cùng của tình thương để biết hòa tâm-hồn vào những chẳng-may của mọi người. Tôi biết rằng cái cảnh bất hạnh của con hoẵng con đã gây ra cho nàng những viễn-tượng hãi hùng về đứa con của nàng, và lúc này, ngồi cạnh tôi, nàng không hưởng được hết

cái hạnh phúc của yêu đương.

Phải, bây giờ nàng yêu tôi, bởi vì tôi đã yêu nàng, bởi vì tôi đã xử với nàng một cách đại lượng, bởi vì tôi đã đùm bọc cả cái tội lỗi của đời nàng, bởi vì tôi đã quên đi cả cái nhục ghê gớm mà nàng đã đem đến cho gia đình tôi. Nhưng biết làm thế nào, trong người vợ vẫn còn một người mẹ ? Vì yêu người vợ, tôi thương cả người mẹ ở trong nàng :

- Anh đã dặn thế, em đừng lo chó nó cắn phải đâu. Nhưng con hoẵng ấy, anh xem còn nhỏ lắm, có lẽ nó chưa biết ăn lá cây đâu. Phải cho nó bú sữa bò.

- Nó cũng bú sữa bò à ? Nhưng nó làm sao nó bú chứ? Anh đã nuôi bao giờ chưa ?

- Cậu nuôi nhiều rồi. Hồi anh bé, cậu nuôi ba bốn con cho anh. Nó bú vú cao su như trẻ con ấy.

Nghe tiếng người gọi ở cổng là nàng bật dậy. Tôi với nàng cùng chạy ra. Tiếng bác Tâm vui-mừng từ cổng nói vọng vào :

- Bắt được rồi, cậu mợ ạ. Chó không cắn bị thương một vết nào cả.

Chìa khóa người nhà chưa đem ra để mở cổng, nàng thò tay qua chấn song vuốt vuốt lưng con hoẵng :

- Tội-nghiệp chữa, ở với tao ngoan, tao cho bú sữa bò, nghe không ?

Tôi có cái cảm tưởng như nàng đang vuốt lưng một... đứa nhỏ bất-hạnh nào mà những lời kia là để nói với nó.

- Nó vướng phải lưới, hơi sây chân một tí, nhưng không sao.

Nàng cuống quýt, cúi sát mặt vào chấn song :

- Đâu, đâu, đâu ?

Com chùm-Quýt cầm chân con hoẵng chìa vào.

- Này anh nhỉ, dễ thường phải buộc băng cho nó anh nhỉ ?

Con chùm Quýt cười hề hề :

- Ồ không sao lớ. Con thú nó chạy ở rừng, thế là thường, có như người đâu, người như thế cũng chả sao nữa là.

Cổng mở, nàng ôm ngay lấy con hoẵng, rồi vỗ vỗ nó để ru như một đứa con và hỏi tôi :

- Thế cho nó uống sữa thế nào ? Anh dạy em để em cho nó uống nhé !

Bây giờ chưa có cái vú cao-su, đồ sữa hơi khó một tí, nó rầy và nó kêu một tí. Thôi, để mai bảo chúng nó xuống tỉnh mua.

Nàng nhìn tôi bằng con mắt sợ hãi và cầu khẩn :

- Thế anh cho phép em bảo sếp-phơ về tỉnh mua ngay bây giờ có được không ?

Rồi sợ cái điều ước muốn của mình nó quá-đáng :

- Tối nay, nó đói thì em thương nó quá.

Tôi đã hiểu sự thắc mắc của lòng nàng :

- Ủ, thế cũng được, vừa đi vừa về độ một giờ. Gần chín giờ cho nó bú được đây. Em muốn thế nào mà chả được, chúng mình bây giờ là.... của nhau rồi. Nhưng nhớ ôm cho chắc, không nó vùng một cái, xổng ra thì chó nhà ta cắn nó chết đấy.

- Thế phải đóng chuồng cho nó chứ, hả cậu ? Thế em không nuôi nó ở cạnh em được ư ?

Tôi cười :

- Nó có phải là người đầu, mà làm như nuôi con ấy.

Tôi vụt thấy mặt nàng tôi sầm lại, tôi vội vàng đỡ lấy con hoẵng ở tay nàng, rồi tôi cũng ru nó như nàng đã ru. Và trong khi ru nó, tôi cũng có cái cảm tưởng như đang ru một đứa bé bất hạnh nào. Tôi cúi xuống hôn lên bộ lông óng mượt của nó :

- Mày ở với mẹ, rồi mẹ chiều mày, nghe không ? Rồi khi mày lớn, mẹ đi đâu mày cũng đi theo mẹ như con chó con ấy nghe không ?

Mười một giờ hôm ấy, sau khi đã cho con hoẵng bú và xếp chuồng cho nó hăn hơi, chúng tôi mới lên buồng. Tôi biết nếu tôi không tìm cách gì để cho mẹ con nàng gần nhau thì không bao giờ nàng được hoàn-toàn sung sướng ở cạnh tôi cả.

Kỳ-lạ thay cái lòng yêu, mà bây giờ tôi mới hiểu cả cái lẽ nhiệm-mâu, ích-kỷ mà không ích-kỷ của nó. Tôi mới hiểu thế nào là yêu người vì người, chứ không vì mình của nó. Cứ nghĩ rằng nàng không được hoàn toàn sung-sướng là tôi thấy cái sung-sướng của tôi cũng không trọn vẹn. Tôi đã sống hết cái trạng-thái bí-hiểm của tâm-lý, thứ tâm-lý cao-đẹp của những con người vị tha : «sung-sướng cái sung-sướng của kẻ khác, đau-buồn cái đau buồn của kẻ khác». Tôi đã hiểu thế nào là

lo-nghĩ cái lo-nghĩ của kẻ khác.

Khi nằm vào giường, tôi nắm tay nàng đặt lên ngực tôi :

- Em có tin ở lòng anh yêu em không ?

Nghe giọng nói nghiêm trọng nàng hình như hiểu cái ý định của tôi, vội vàng cầm tay tôi đặt lên mình :

- Anh yêu em nhiều quá, quá cái sức một người có thể yêu, mà em xét em thì thấy mình không xứng-đáng.

- Ô, chúng ta yêu nhau là hết, em đừng nên nói, cái chỗ xứng đáng hay không xứng-đáng. Em có tin rằng tình yêu của anh đủ mạnh để tha-thứ cho-em, để quên đi cho em tất cả những... những lầm-lẫn của em không?

Nàng úp mặt vào cổ tôi, rồi thỏn thức :

- Có, em biết rằng anh có thể tha thứ cho em tất cả những tội ác của đời em nữa.

Nàng toan nói nữa thì tôi liền vỗ vỗ vào lưng nàng, rồi ngắt lời :

- Thế thì những lời anh sắp nói với em đây, em nên tin rằng vì em mà nói, vì yêu em mà nói, và bây giờ đời anh chỉ có một mục-đích mưu cái hạnh phúc hoàn-toàn

cho em, em tin như thế chứ ?

- Em tin, em tin lắm.

Rồi nàng ngẩng đầu lên để nhìn vào mắt tôi và dơ tay như phân vua với giới :

- Anh bảo em chết, em cũng xin chết ngay, chẳng lưỡng lự một khắc.

- Ô, nếu thế thì anh dễ nói lắm.

Nhưng nào nó có dễ nói đâu, cái việc mà tôi định nói với nàng ! Trong bản thể chúng ta vẫn còn có một chất «thẹn-thùng» nó không cho quyền chúng ta bạo mồm, dù rằng đối với những người mà ta chắc rằng đã tin ta cả mười. Ta vì người mà thẹn cũng có khi ta vì ta mà thẹn. Tôi ngập ngừng mãi và lượn quanh mãi mới nói :

- Người ta lúc trẻ... ai chẳng có những cái phút... lòng bông-bột, và rồi thì bởi mình tốt quá, tin quá, nên có những sự chẳng may nó xảy đến cho mình. Những kẻ nông-nổi thì cho đó là những tội-lỗi, nhưng anh, anh cho đó chỉ là những lầm lỡ không đáng kể. Cái tội to nhất là... cái nguồn xấu ở trong lòng chúng ta mà thôi.

Rồi tôi nắm tay nàng, đặt lên môi tôi :

- Em... em đừng nên giấu gì anh cả, anh không bao giờ trách móc gì em đâu. Anh có hỏi em chỉ là để cho... mẹ con em được sớm tối có nhau mà thôi. Có như thế thì anh mới được sung sướng... Tưởng-tượng em còn phải lo nghĩ một điều gì, đau đớn về một điều gì ? anh không sống được đâu. Xin em tin như thế nhé.

Nàng òa khóc :

- Vâng, em tin rồi, em biết tội-lỗi của em to lắm. Chỉ có một người như anh mới có thể tha cho em được mà thôi.

Rồi chùi nước mắt vào mà tôi :

- Nhưng em không có quyền làm đau đớn và... khổ sở cho anh thêm nữa. Như thế này cũng đã là làm khổ anh nhiều lắm rồi.

Tôi sốt-sắng :

- Không, anh không khổ, anh không khổ nữa. Thì em xem trong bao nhiêu ngày, em biết đấy chứ. Đã yêu em và đã được em yêu, anh có quyền buộc em phải làm những điều mà anh muốn. Thứ nhất cái điều muốn ấy chỉ là để gây hạnh-phúc chung cho chúng ta.

Rồi tôi nói thẳng ngay một hơi :

- Con em bây giờ ở đâu ? Phải đưa nó về đây. Có thể thì em mới có thể sung-sướng hoàn toàn mà ở với anh được, có thể anh mới hoàn toàn sung-sướng cạnh em được.

Nàng run lên, rồi nàng lặng im, tôi lại nói :

- Em đừng nên lo-nghĩ gì cả, em chỉ nên tin ở lòng anh yêu em, yêu con em. Không, mẹ con em thế nào cũng phải ở chung với nhau, anh sẽ là cha nó, anh không thể để cho nó bơ vơ được. Nó là con em, nó là con anh, chúng ta bây giờ như một rồi. Nếu em không bằng lòng như thế, tức là em không tin anh. Mà đã không tin anh thì em yêu anh hết lòng làm sao được ?

Lời nói của nàng bị chặn bởi những tiếng khóc :

- Em tin lắm, nhưng..

- Nhưng, em sợ còn nhà anh chứ gì ? Không, anh đã có cách. Thế anh hỏi : Em có tin rằng đã yêu em, anh cũng sẽ yêu nó như con anh không ?

- Có, có.

- Thế em có thấy rằng xa em thì đời nó sẽ khổ không, sẽ cực không, sẽ bị bao nhiêu tủ nhục không ?

Nước mắt của nàng lúc ấy là những nước mắt của người mẹ :

- Có... có..

Thế em có nhận thấy rằng nếu bây giờ anh có cách đưa nó về đây mà thầy mẹ anh không biết... một tí gì, không biết nó là con em, rồi thì anh săn-sóc nó như con anh, rồi thì nó luôn luôn được ở bên cạnh em, thì đời nó sẽ sung-sướng, đời em sẽ hoàn toàn. Rồi thì thấy mẹ con em hoàn toàn sung sướng, anh cũng sẽ được sung sướng lây không ?

Nàng vuốt vuốt cổ tôi :

- Có... Em biết lòng anh rộng như giời, như bể, nhưng làm thế nào ? Em chỉ sợ nhờ một cái nhà biết thì đau-đớn nhục nhã cho anh biết chừng nào ! Không, không, em không có quyền gây ra những... rắc-rối trong một gia-đình mà em đã đem cái nhục nhã đến, mà chẳng những người ta đã thương, quên đi cho em, lại còn yêu quý em như không ai có thể yêu-quý hơn.

Rồi nàng vặn mình như bị khảo đả :

- Không, không, thế này em cũng đã là khốn-nạn lắm

lắm rồi.

Tôi lấy cánh tay áo lau nước mắt cho nàng :

- Một khi anh đã mở lòng với em, chúng ta đã mở lòng với nhau, em không cần phải lo-nghĩ lời-thôi và, cũng không cần nói nhiều. Hẳn em cũng đã rõ tấm lòng anh đối với nhà anh. Thế thì chắc hẳn là những việc gì có thể làm cho nhà anh buồn, quyết anh không giám nghĩ đến. Và anh phải có cách gì ổn, anh mới giám tính đến việc ấy.

- Vâng, em hiểu. Nhưng làm thế nào mà ổn cho được?

- Nhưng nếu ổn thì em có bằng lòng không ?

Nàng lặng thinh một khắc :

- Anh đã thương mẹ con em như thế, anh đã chu toàn cho đời em như thế thì...

- Thì em bằng lòng chứ gì ? Mà em bằng lòng là phải, bởi vì anh yêu em lắm. Tưởng-tượng ở cạnh anh mà em phải đau sót, lo-lắng vì con em thì anh yên lòng làm sao cho được. Anh xin thề có gười đất chứng giám cho lòng anh, anh sẽ yêu nó như con, con của anh.

Rồi tôi gõ vào ngực tôi :

- Mà bây giờ anh đã yêu nó rồi, yêu lắm lắm rồi, yêu như yêu em vậy.

Thầy mẹ tôi thấy chúng tôi bất thần về, hỏi ngay :

- Ô hay ! các con viết thư về bảo một tháng nữa mới về cơ mà ?

Tôi cười như không :

- Chúng con cũng định một tháng, nhưng con phải về để ra nộp đơn xin thôi chứ.

- Ô, thế thì ở đây chơi với cậu mợ mấy ngày, rồi tiện thể đi thăm các họ hàng bên nhà vợ con đi. Hai cụ lớn hôm qua vừa ở chơi đây. Mà tuần-lễ trước, ông bà Phủ cũng về đây, cứ muốn rằng vợ chồng con xuống dưới ấy chơi.

Rồi thầy tôi béo má vợ tôi :

- Ủ, cậu thích những cái mặt hồng hào phúng-phính như thế này.

Và dơ ngón tay chỏ về phía tôi :

- Ủ tốt, anh đã làm cho con gái tôi sung-sướng, tôi sẽ thưởng cho anh.

Lại cử động ngón tay :

- Và anh nên nhớ, nếu sau này anh làm gì cho con gái tôi buồn, anh sẽ có chuyện với tôi.

Mẹ tôi chúm chím cười, kéo tay tôi cho ngồi xuống cạnh :

- Đêm qua, mẹ nằm mê thấy các con về ? thế mà các con về thật.

Thầy tôi cười khanh-khách :

- Mình nằm mê thấy thế chưa lạ. Tôi nằm mê thấy một ông phật béo sù, đem đến cho tôi một đĩa cháu tròn như cái chút-chít.

Cả nhà cười rộ. Mẹ tôi lại hỏi :

- Các con ở trên ấy có nhớ cậu mẹ không ?

Vợ tôi chưa kịp giả nhời, thì thầy tôi đã nói ngay :

- Cái nhà bà cụ này già rồi, đâm lảm-cảm. Chúng nó còn thì giờ đâu nhớ tới mình. Nếu chúng nó còn thì giờ nhớ tới, thì chẳng hóa ra chúng nó vô phúc lắm hay sao. Thì-giờ chúng nó còn phải để làm việc khác. Cứ hỏi dớ-dần thế để buộc chúng nó phải nói dối. Bà thật không được cái tích-sự gì.

Vợ tôi tủm tỉm cười, rồi cầm bàn tay mẹ tôi đưa lên môi :

- Chúng con có nhớ cậu mợ, chúng con không dám nói dối đâu ạ. Cậu mợ thương chúng con như thế, mà chúng con không nhớ đến cậu mợ, thì chúng con chẳng hóa ra...

Thầy tôi ngắt lời ngay :

- À, thế ra con bảo cậu rửa các con vô-phúc phải không ? Chúng con thương-yêu nhau, ấy tức là chúng con nhớ cậu mợ đấy. Nhưng một điều các con nhớ cậu mợ hay không, cậu mợ không cần biết, cậu mợ chỉ biết rằng anh chị con chúng nó nhớ các con lắm, để cậu gọi giây nói cho chúng nó biết chúng nó lại.

Vợ tôi thưa ngay :

- Ấy, cậu đừng gọi, để chúng con lại thăm anh chị thì phải phép hơn.

Thầy tôi cứ đi về phía buồng giấy :

- Ô, ruột-thịt với nhau, phép với tắc. Phép-tắc gì cũng không bằng thương-yêu nhau và sếnh sái cho nhau.

Vợ tôi nhìn tôi vừa để gặp mắt tôi nhìn nàng. Thì ra chúng tôi cùng rung-động lên bởi câu nói ấy. Nàng rung lên bởi vì cái việc tôi sắp làm đây là thoát-thai của câu nói ấy; mà tôi rung lên bởi vì tôi thấy tôi có được cái lòng kiên-ái của đáng thân tôi. Trong lúc ấy, tôi thấy tôi kiêu-hãnh, xứng đáng là con một người cha như thế.

Nếu tôi không biết thương yêu nàng cho vẹn cả mười, thì có phải bao nhiêu là người khổ không ? Mà cái người khổ thứ nhất là tôi. Đằng này không, tôi lại là người đầu tiên được sung sướng bởi cái tư tưởng kiên-ái ấy, rồi tôi làm được cho bao nhiêu người sướng theo, và tôi xóa đi được bao nhiêu tội-lỗi ở trên đời.

Chúng tôi đến nhà vợ tôi lúc ba giờ, lúc mà tôi biết rằng ông nhạc tôi đang bận ở tòa án. Sau khi hai mẹ con đưa nhau vào nhà trong nói chuyện chừng nửa giờ, thì bà nhạc tôi đi ra với một vẻ mặt thần-thờ, trong đó mừng, tủi trộn lẫn. Tôi vội-vàng nói ngay :

- Xin mẹ cứ tin cho rằng con vì thương yêu nhà con mà muốn như thế. Nhà con nó đã tin con được, thì chắc là mẹ cũng tin con được. Để mẹ con nó xa cách nhau như thế, sao cho đành tâm. Tội nghiệp đứa trẻ, mà nhà con thì nó cũng lo-phiền. Con thương nhà con, thấy nhà con như thế, con yên lòng làm sao cho được. Ở đời, cái nghĩa vợ chồng, thương nhau là hết. Trăm chỗ lệch, đã

ăn đời ở kiếp với nhau thì cũng kê bằng cho nhau.

Mẹ vợ tôi ấp úng mãi :

- Tôi đã biết ngay, cháu nó được vào cửa hai cụ là một cái phúc lớn cho nhà tôi mà. Thôi, cậu thương em là hết. «Khôn ba năm, dại một giờ», đàn bà chúng tôi...

Tôi biết bà nhạc tôi lại sắp kể cho tôi chuyện trước của vợ tôi, tôi vội-vàng ngắt lời, như tôi đã ngắt lời vợ tôi trong đêm hôm trước :

- Thôi, con không muốn nghe đâu. Biết cũng chẳng ích gì. Phải trái, hay thế nào, thế nào nữa, lòng con thương nhà con cũng đến thế, không hơn mà cũng không kém. Thế thì biết để làm gì ? Con chỉ biết rằng đứa trẻ kia vô tội, mà nhà con thì phải có nó ở bên cạnh để chăm-nom nó mới yên lòng. Đã thương-yêu nhau, khăng-khít như da với thịt, thì nhà con đau tức là con đau, nhà con lầm-lỗi tức là con lầm-lỗi. Bây giờ chỉ còn một cách mang nó về để cho mẹ con nó xum họp với nhau. Con sẽ nói dối với cậu mợ con đó là đứa con ngoại tình của con, thì cậu mợ con chẳng nghi-ngờ gì. Thế là êm đẹp tất cả.

Dù tôi rất thành thực, nhưng trong đó, tự nó vẫn có một cái nghĩa mai-mĩa làm cho bà nhạc tôi và vợ tôi phải sợ-ngạc-nhân, cả hai đều cúi mặt. Mẹ vợ tôi ngừng

đầu lên trước, rồi thở dài :

- Thật là tội nó làm mà bây giờ cậu chịu. Đấy con xem, nếu phải người khác thì thật là bêu-diếu chừng nào !

Vợ tôi òa khóc, rồi choài vào tôi :

- Thôi lạy anh, anh thương thân em là hết.

Tôi ôm nàng :

- Kìa, anh đã bảo em đừng có nghĩ đến việc trước kia mà. Em nên nhớ : từ nay em cần phải kín-đáo cho lắm, phải làm mặt giận-giỏi cho khéo, chứ hờ một tí, nhà anh biết thì tai-hại đấy.

Vợ tôi ngóc đầu giậy :

- Hay thôi anh ạ, cứ để cho nó ở đấy, thì cũng yên cái phận nó.

- Ô, thôi thế nào được. Thế ra anh không biết thương yêu em à ?

Tôi quay sang bà nhạc tôi :

- Thôi, xin mẹ đừng có trách phạt gì nhà con nữa. Dù sao thì sự cũng đã rồi, và như thế này thì cũng là xong-

xuôi cả, chẳng còn điều gì phải ân-hận nữa.

Mẹ vợ tôi nhìn tôi, tôi hiểu cái nhìn ấy :

- Con không hận gì đâu. Con chỉ thương thêm nhà con mà thôi. Vợ chồng càng hiểu lòng nhau thì càng khăng khít với nhau, có sao.

Bà nhạc tôi lại thở dài :

- Nhưng nhớ hai cụ và bà chủ mà biết thì cậu thật là làm phúc phải tội.

Tôi chí-tình mà thành ra nói những câu nó làm cho hai người phải ngượng-ngịu :

- Nhà con nó cứ giả vờ giận giỗi cho thật khéo, và khi cậu mợ con vào đây, mẹ cứ nói một vài câu chua-chát là tự khắc chẳng còn ai có thể biết được cả.

Nói xong, tôi biết rằng những câu ấy làm cho bà nhạc tôi và vợ tôi đau-đơn lắm, tôi lại vội vàng dàn giải :

- Tình-thế bắt-buộc như thế, biết làm thế nào. Có thể thời mới được êm-đẹp. Ta thương nhau là ở trong lòng, cần gì cái bề ngoài ấy. Mẹ cũng đừng nên nghĩ-ngợi gì, mẹ cứ tin rằng con thương yêu nhà con là đủ.

Bà nhạc tôi chép miệng :

- Vâng, tôi biết, tôi biết lắm, chứ không thì nó đã phải phú về rồi.

Bà nhạc tôi nói xong rơm-rớm nước mắt :

- Để con, tôi cũng dạy nó lấy điều nét-na, tiết-nghĩa, nhưng phải cái đưa nó...

Tôi bực-tức nói ngay :

- Kìa, con đã xin mẹ đừng nhắc đến cái điều ấy nữa mà.

Rồi tôi vuốt tóc vợ tôi :

- Nhà con nó đã đau-đơn nhiều lắm rồi. Và con đem nó đến đây hôm nay, không phải để cho mẹ lại làm khổ nó về một sự tự nó đã là một cái khổ ghê-gớm. Thôi, bây giờ ta tính cách làm thế nào đưa nó về mà kín được như bụng.

Bà nhạc tôi ngân ngữ :

- Cậu nghĩ thế nào thì nghĩ, chứ tôi e lắm.

- Mẹ chẳng cần phải e, nói đại có thế nào thì ta cũng đành với giờ. Con tin rằng giờ chẳng nỡ hại mình là

người... ăn hiền ở lành. Bây giờ con tính thế này, mẹ xem có ổn không : Mai con cứ đi chơi đâu biệt, chẳng nói với ai trong ba ngày. Rồi ngày thứ tư con đến đây, hay mẹ hẹn con ở nơi nào, mẹ giao nó cho con, rồi con đem nó về nhà, nói dối rằng nó là con của một người nhân-tình con trước, rồi nhà con vờ giận con về đây ở vài ngày, chờ cậu mợ con vào nói, mẹ hãy khuyên nhà con ra. Như thế thì có tài giờ cũng không sao biết được.

Bà nhạc tôi bật ngay lên :

- Hai cụ có tội tình gì, mà bắt hai cụ phải như thế, để hai cụ phải lo-nghĩ lồi-thôi. Thôi đành, đành để thế này thôi cậu ạ.

- Cậu mợ con... vất vả như thế để làm một việc phúc-đức thì có sao ?

Nói buột miệng xong, tôi thấy chữ phúc-đức có một nghĩa tửu then cho vợ tôi và bà nhạc tôi, tôi lại vội vàng chữa :

- Làm điều tốt thì cũng phải... gì một tí chứ. Xưa nay, mẹ xem có ai làm việc gì mà không phải... rắc-rối đâu.

Bà nhạc tôi hình như hiểu cái ý của tôi, cảm động quá, nắm lấy tay tôi :

- Cậu thật tốt quá, thôi nó còn hai con em đây, rồi tôi cho cả cậu. Chúng nó biết cả chuyện chị nó đây, chúng nó sẽ thấy rằng chúng nó có phúc lắm mới lấy được cậu.

Mặt tôi vụt nóng rùng-rục, trong khi vợ tôi ngừng đầu giấy :

- Chúng nó thương con lắm, nghe con nói, tất chúng nó sung sướng mà bằng lòng.

Tôi nghiêm sắc mặt :

- Mẹ và mình coi tôi là người thế nào ? Thế mình không biết rằng tôi yêu mình à ? Thế mình không yêu tôi à ? Dù mẹ có thương con như thế, con cũng không thể bằng lòng được. Con yêu nhà con lắm, nói thế thì mẹ đủ hiểu.

Bà nhac tôi vuốt vuốt bàn tay tôi, rồi nói như đề xin lỗi :

- Mẹ thấy con thế, mẹ muốn cho chúng nó được nấp bóng con, thì may-mắn cho cái đời chúng nó, chứ có phải mẹ không biết rằng con thương-yêu nó đâu. Chẳng thương-yêu lại được như thế này à ? Mẹ tính thế là vì thương chúng nó đấy thôi.

- Nhưng con không thể bằng lòng được, con xin cảm ơn mẹ.

Tôi thật yêu, tôi thật thương, thật chỉ mong muốn cho cái hạnh phúc hoàn-toàn về nàng. Nhưng trong khi làm cái việc này mà tôi biết là một việc phải làm ề trả lời cho sự cần-dùng của lòng, khổ thay là những kiếp người có lòng, - lòng tôi vẫn dung lên một cái gì như chua-chát. Và lắm lúc, tôi tự thấy như tôi khi khỉ thế nào ấy. Tôi hình-dung ngay thấy ở trước mặt một anh chàng lớ-bịch. Mà anh chàng ấy không phải là tôi, mà tôi lại cười thẳm anh chàng ấy.

Cõi nhân sinh thật là đầy éo-le - éo-le đến nỗi chính kẻ chủ động trong đang khi làm, lại cũng không thấy là mình đang làm - mà sự sống thật là tai-quái.

Quả rằng nhiều khi nó đã vượt ra ngoài cái bản thể của ta, nó tràn ngập chúng ta, rồi cuốn hút chúng ta theo nó. Nhiều khi ta tưởng rằng ta đã can-đảm sống những tư-tưởng của ta, nhưng có phải đâu. Chẳng qua một bàn tay bí-mật do một luật-lệ tâm lý liên-tiếp đã reo một ý-nghĩ vào trong ta, rồi nó nảy mầm, rồi nó lớn, rồi nó gây nên một sức lòng, cứ mạnh mẽ đẩy ta đi, mặc dầu có lắm lúc ta chẳng muốn đi tí nào. Nhưng không đi thì cũng không được nữa rồi, cái sức lòng ấy đã có đà rồi.

Tôi xuống Hải phòng, nằm chúi ở trong nhà cô đầu trong ba hôm, rồi sáng hôm thứ tư, tôi lên Bần-yên-Nhân là nơi mà bà nhạc tôi đã hẹn tôi chờ ở đấy. Bà

nhạc tôi ý hẳn đã đi chuyến ô-tô sớm nhất, đang đứng ngóng tôi ở một quán nước trên con đường rẽ đi Hung-yên. Tôi đỗ xe, bà nhạc tôi lẳng-lặng lên xe. Đi trên đường thiên-lý chừng năm trăm thước, tới trước một cái cổng gạch, bà nhạc tôi bảo tôi đỗ lại.

Tôi nhớ lúc ấy bà nhạc tôi có bảo tên làng cho tôi biết, nhưng mắt tôi đã hoa, tai tôi đã ù, nào tôi còn nhớ gì được. Và thật ra, tôi cũng không muốn nhớ nữa.

Bà nhạc tôi hình như nhận thấy vẻ bơ thờ của tôi, sẽ nói như van :

- Hay thôi, cậu ạ.

Câu ấy làm bật ra một sức phản động nó làm cho tôi tỉnh-táo, và tôi già cho lòng quyết định, tôi cau mày :

- Sao mẹ cứ thế, con đã bảo con muốn như thế này mà, vì thương-yêu nhà con, muốn cho mẹ con nó được gần nhau mà.

Bà nhạc tôi nắm vào cánh tay tôi :

- Thôi, cậu đã thương em, cậu muốn thế nào, tôi cũng nhắm mắt vâng theo. Nhưng nói đồ xuống sông xuống bể, nhớ có sảy ra việc gì, cậu cũng đừng có ân-hận nhé.

Tôi đã sắp giận thì bà nhắc tôi lại vội thêm :

- Em nó đã làm... rắc rối cho cậu nhiều lắm rồi. Cậu thương em được thế này, thật là dày hơn cái công vợ chồng tôi đẻ ra nó.

- Ô, con đã bảo mẹ đừng nói thế mà. Ví-dụ con có một người em gái... làm-lỡ, thì con cũng muốn có một người làm cho em con những điều mà con đã làm cho nhà con. Và lại, làm việc này thì con hả hê sung-sướng trước kia mà.

Rồi tôi cố cười :

- Cứu nhất nhân, đắc vạn phúc. Đẳng này con cứu những hai, những ba. Trong số đó, có cả con nữa, mà cái người được cứu đầu tiên là con.

Bà nhắc tôi thêm ngay :

- Năm, sáu, bảy, tám cơ đấy, chứ có phải chỉ có ba thôi đâu. Cậu cứu cả vợ chồng tôi, cậu rửa mày, rửa mặt cho vợ chồng tôi.

Rồi bà nhắc tôi thở dài :

- Việc này, ông nhà tôi và anh phủ nó không biết gì cả, chứ nếu biết thì đã giết chết nó rồi. Nó đại đột nghe người ta...

Không hiểu sao lúc ấy, tôi thấy bức-tức, tôi gắt :

- Ô, thì con đã bảo mẹ đừng nhắc đến việc cũ, con không muốn nghe mà.

Vừa nói xong, tôi biết là tôi tàn-nhẫn, tôi lại vội-vàng nắm tay bà nhạc tôi :

- Thì con đã thưa với mẹ : thương nhau, ta chỉ nên nghĩ đến sự an-toàn về sau cho nhau mà thôi. Thế bây giờ những ai biết việc này, mẹ phải nói cho con, để con liệu khu xử về sau.

- Chỉ có tôi và hai em gái nó biết thôi.

- Thế cái người mẹ gửi nuôi bây giờ là thế nào ?

- Là một người cháu họ xa của tôi, nó đến lấy vợ ở làng này, nó hiền lành tử tế lắm, nó chẳng biết gì cả, cậu đừng có lo rằng nó thốc-mách về sau.

Không hiểu sao câu ấy bỗng làm cho lòng tôi như sé, tôi thấy cả một sự mĩa-mai, chua-chát ở trong. Chính bây giờ, người ta lại khuyên tôi đừng sợ ai thốc-mách. Trong người tôi, có một cái gì như sôi, tôi cố nén, và cố ôn-tồn, nhưng hình như bà nhạc tôi cũng nhận thấy sự cố gắng ghê gớm của tôi :

- Thế nhà con đẻ ở đây có phải không ? Liệu bây giờ người chung quanh đây, người ta nhìn thấy mặt nhà con, người ta có nhận được không ?

- Không, không, em nó không đẻ ở đây. Tôi đưa nó đến đẻ ở một nhà hộ sinh tư ở Hải-dương, rồi lúc về qua đây, tôi đem giao cho người này.

- Ô, thế thì nhiều nơi quá, nhiều người biết quá. Sao mẹ không cứ cho về ở đây, rồi đẻ ngay ở đây, có phải thế chỉ một vài người biết không thôi.

- Tôi cũng biết thế, nhưng trong khi có thai, nó quặt quẹo, tôi lo trong khi sinh nở, nhỡ sảy ra việc gì thì xa thầy thuốc, nên tôi phải buộc lòng đẻ nó đẻ ở Hải-dương. Cậu cứ yên lòng, ở Hải dương không ai biết gì đâu.

- Thế khi mẹ đem về đây, mẹ bảo với người ta thế nào? Để con liệu con khu xử cho người ta khỏi ngờ.

Mặt bà nhọc tôi bỗng xám ngắt đi, bà ấp-úng mãi mới thốt ra được :

- Tôi phải nói dối rằng mẹ nó đẻ nó, chẳng may mất đi, mà thầy nó đi làm xa không có ai nuôi, phải đem đến đây nhờ vợ nó nuôi hộ.

Rồi bà nhạc tôi thở phào một cái như để xua đuổi những ám ảnh nặng nề :

- Đây cậu xem, để con hư, khổ sở cực-tủi đến thế đấy.

Tôi vội-vàng khuyên-giải :

- Thôi, mẹ đừng có nghĩ đến điều ấy nữa. Ở đời có số cả, giới bất ai thế nào thì người ấy phải chịu.

Nếu có một người thứ ba nghe được câu chuyện chúng tôi nói với nhau, thì người ấy phải cho ngay rằng : hai mẹ con đang than-phiền, mưu tính với nhau về việc con gái, em gái mình, chứ người ấy không thể ngờ rằng tôi là thằng con rể, là kẻ đến sau... Và thật ra, không hiểu sự biến chuyển của tâm-lý thế nào, có lắm lúc chính tôi, tôi cũng không cho tôi là cái kẻ đến sau đau-sót ấy nữa. Mà tôi tưởng chừng như tôi đang đi mưu toan cho một kẻ họ hàng, thân-thích, chẳng may vướng phải cái bất-hạnh như vợ tôi.

- Thế lại phải nuôi vú sữa à ? Thế đem nó về Hanoi, lại phải đem cả vú của nó về à ?

- Không, không, con vợ thằng cháu tôi nó nuôi, bây giờ cũng đã thôi bú rồi, nó ăn sữa bò.

Tôi thở ra một cái thở :

- Ô, thế thì không sợ ai bép-sép cả. Thế bây giờ mẹ nhận con là thầy nó đi xa về, đến đón nó ra Hanoi chứ gì ?

Bà nhạc tôi lặng-thinh. Có lẽ bà nhạc tôi bị sự xấu-hổ nó chen lấy họng, nên chưa nói được.

Tôi có cái cảm tưởng như bà nhạc tôi cảm-tưởng muốn cho đất nẻ ra để chui xuống, tôi thương-hại, tôi cười, cố cười thật to :

- Thế là chỉ có mình tôi lợi thôi.

Đi một quãng, bà nhạc tôi mới ngừng đầu lên nhìn tôi :

- Thì cũng phải nói như thế, thì cậu đã thương em... Và cậu cũng muốn về nói với nhà là con của cậu cơ mà.

Tôi cố lấy giọng tự nhiên :

- Vâng, thì phải thế nó mới êm đẹp. Nhưng này, con hỏi thực : Đẳng kia người ta có biết....

Bà nhạc tôi vội-vàng xua tay :

- Không, không, chẳng biết một tí gì cả ! Nó thú với tôi rằng chỉ biết nhau vền-vện (!) có bốn tháng thôi mà.

Một câu hỏi đốt cháy cổ họng, đốt cháy môi tôi, nhưng tôi cố nuốt cho nó vào trong ngực. Đã mấy lần, tôi toan hỏi tên, tôi toan hỏi việc, tôi toan hỏi tất cả, nhưng lần nào tôi cũng dùng nghị lực để xua được nó đi. Và đã có lần, tôi phải béo đùi, cắn môi để cho khỏi gầm lên những câu hỏi mà tôi biết rằng nó sẽ đầu-độc suốt cả đời tôi.

Nhà người cháu cách đường thiên-ly chừng hơn hai cây số. Bà nhạc tôi người béo, và nhàn-rỗi quen, đi trên con đường gồ-gề ấy, coi bộ vất-vả lắm. Tôi đã thấy bà thở hổn hển, bà quạt luôn tay. Nhiều lần, tôi đã phải dơ cánh tay ra cho bà vịn và tôi thấy ái ngại cho cái cảnh một người mẹ phải lận đận vì con, càng ái ngại khi đưa con ấy là đưa con tội-lỗi. Chính vì trông thấy cái vẻ điêu-linh của bà mà một câu hỏi đến với tôi : «Tại làm sao người ta không thương nhau như mẹ thương con ?» Rồi tôi lại tự kết luận : «Nếu người ta thương nhau được như mẹ thương con thì có phải bao nhiêu tội-lỗi cũng có thể quên đi cả được một cách sung-sướng không ?» Ấy thế rồi tôi tự nhủ tôi muốn tìm thấy yên tĩnh của tâm-hồn, thì phải cố thương lấy nàng, như mẹ nàng thương nàng. Sau khi tôi nhủ tôi thế, tôi không thấy bức-giộc

nữa.

- Thế nhà con nó có về thăm cháu lần nào không ?

Chữ cháu tôi nói lần đầu, vang lên ở trong hồn tôi, nhưng vang lên một thương-cảm, chứ không phải một căm-hờn. Mà bà nhạc tôi nghe tôi nói thế thì mừng lộ ra mặt :

- Có một lần thôi, hồi nó được tám tháng.

- Thế nhận là gì ?

- Là cô.

Lúc này, họa chăng có giới biết tại sao tôi tủm-tỉm cười. Trong đời chúng ta, có những cái cười vô-lý và vô cơ như thế. Cái cười ấy lại lây sang bà nhạc tôi, mới lại kỳ quái chứ. Quả tình có nhiều sức sống bí-mật nó nung-nấu ở trong ta, rồi chờ dịp nó phát-biểu ra. Ta không cầm nắm và giải-nghĩa được nó, cũng như nó không bao giờ chịu để cho ta điều khiển. Nó cứ nhè cái lúc bất-ngờ nhất, đột-hiện lên. Đó là sự trả thù của bản năng, đã bị loài người nhiều khi vo tròn bóp méo, hay đó là một lời răn của ông giới đối với loài người đã tự phụ rằng có thể dùng cái ý-trí sáng-suốt, cái nghị lực kiên-quyết để tự chủ được mình.

Sau khi hai chúng tôi cười xong, thì chúng tôi liền nhận ngay thấy cái cười ấy là quái gở - cười trong lúc này ! - chúng tôi liền vội-vàng quay mặt đi, rồi thì tôi vội vàng hỏi bà nhạc tôi

- Chắc hôm ấy, nhà con sướng lắm đấy nhỉ ?

- Không, khi ra về, nó khóc thảm-thiết. Nó nhất định muốn công-nhiên nuôi con, mặc ai muốn dị-nghị thế nào thì dị nghị. Tôi phải nói mãi, tôi phải bảo nếu nó làm thế tức là nó giết tôi, giết thầy nó, giết anh nó, nó mới chịu thôi.

- Đấy thế mẹ xem có phải con làm thế này là phải không ?

- Thì hẳn là phải rồi. Nhưng phải là một người như cậu mới làm được chứ.

Lần này, tôi lại mỉm cười, nhưng lần này thì tôi hiểu cái lẽ vì sao tôi cười rồi.

- Nó đã mấy lần muốn tự tử, nó bảo nó phải chết mới xóa được cái tội của nó, nhưng tôi biết, tôi giữ riết, rồi thì, vì thương tôi, nó phải nghe lời tôi.

Một câu hỏi đến với tôi nóng rẫy : «chắc lần đầu tiên tự tử bởi thất vọng vì tình có phải không ?»; nhưng may

cũng như mấy lần trước, tôi dùng nghị-lực sua-đuổi đi được.

Lạ cho tâm lý những kẻ đến sau ! Tuy là đến sau, đau chết và tủi chết về chỗ bị đến sau ấy, nhưng người ta vẫn muốn được biết rằng mình được yêu hơn kẻ đến trước. Và người ta đã tự nhủ người ta thế một cách sung sướng. Và người ta lại cứ đi hỏi người đàn-bà, dù người ta biết chắc rằng người đàn-bà vì tình-thế bắt-buộc, bao giờ cũng phải nói dối.

Phải chăng loài người yếu-đuối, sống cái kiếp phù-du cần phải có những ảo-ảnh cho họ bám vào mà sống. Trong cả việc này, tôi chỉ có độc một điều tự hào : Tôi không sống với ảo-ảnh ấy, mặc dầu đã có nhiều lần, tôi thấy cần phải có cái ảo ảnh để sống.

Lần nào, lần nào tôi cũng cố vượt được lên trên cái bản thể ươn hèn của tôi. Vượt lên để rồi mà hiểu rằng cái cao-đẹp của kiếp sống là phải làm thế nào cho mình cứ luôn luôn đề ngã được mình, cứ luôn luôn hơn được mình. Cái tôi hôm nay phải khá hơn cái tôi hôm qua, cái tôi sang năm phải hơn cái tôi năm nay. Biết được thế và cố được thế đã là biết nhiều lắm rồi, nhất là đã không đề hồ với tháng năm của giờ ban cho mình rồi.

Gặp mặt người cháu, bà nhạc tôi tươi-cười và đơn-
đả ngay :

- Đây, bố nó đi Tây về đón nó đây.

Bà nhạc tôi bế lấy con Quý Hương ở tay người cháu
đưa cho tôi :

- Đây bố bế lấy con.

Quả tình cứ đeo cái tên người không thôi, người ta đã
là đáng lên máy chém rồi. Bây giờ, thật tôi không hiểu
tại sao có lắm người lại có thể từ địa vị người lùi xuống
mấy bậc nữa. Cứ là người không, cũng đã đủ có bao
nhiều cái dơ bẩn, yếu-hèn, khôn nạn rồi.

Mà khôn nạn cho tôi thật : tôi đến đây chủ-định là để
thương lấy đứa trẻ vô cố, quyết định gây cái hạnh-phúc
hoàn toàn cho nàng, ấy thế mà khi bà nhạc tôi giao con
bé cho tôi, tôi chẳng thấy sốt-sắng tí nào. Và tôi còn
phải thú thực rằng tôi rất khó chịu là khác. Câu: «Đây
bố bế lấy con», nổ ở bên tai tôi như một tiếng súng.
Tôi có cảm tưởng như người ta vừa chửi vào tận mặt
tôi. Câu ấy cào vào hồn tôi như một mĩa-mai, một mĩa-
mai sâu cay. Rồi thì tôi vụt coi những tiếng cười của bà
nhạc tôi như một chế riễu. Ngực tôi bỗng lạnh-giá, rồi
tay tôi run lên, rồi tôi ngập-ngừng. Và chớ điều chưa,

trong cái khắc ngập-ngừng ấy, tôi thật muốn giật ngay lấy con bé quật xuống đất cho nó chết tươi. Thì ra người ta dù cố gắng thế nào cũng không thể sao diệt được hết những tập quán, thành-kiến của giống người, đã di truyền trong máu của nhau từ bao thế kỷ đến giờ. Rồi thì tôi mới hiểu xâu-xa rằng tại làm sao ta cần phải rất rộng lượng đối với nhau.

Tôi chỉ ngập ngừng có mấy khắc, tôi lại vượt được tôi ngay. Trời ơi, nhưng nó mới khó-nhọc làm sao ! Tôi có cái cảm tưởng vô vàn sinh-lực của tôi đã qua đi trong mấy khắc ấy. May mà những tư tưởng và cảm giác của tôi, bà nhạc tôi không nhận thấy, bởi vì nó chóng quá, chứ không thì bà nhạc tôi sẽ bị đau đớn đến chừng nào.

Tôi bế lấy con bé, rồi tôi hôn, tôi hôn như mưa, hôn để trấn-lĩnh cái rạo rực của lòng, hôn để lấy sức; và cũng là để giấu cái bối rối, không cho bà nhạc tôi nhận thấy.

Con bé lúc ấy đã được mười bốn tháng, đã biết lạ, cứ khóc thét lên, choài mình về phía bác trưởng Bật.

Bà nhạc tôi, bác trưởng Bật, người soa đầu, kẻ vỗ đít :

- Kia, thầy cháu đấy, sao cháu không theo ?

Lúc này tôi đã tự chủ được tôi rồi, nên tôi không thấy đau-sốt bởi câu nói ấy nữa. Và tôi cũng không nhận thấy có sự mỉa mai ở trong. Thì ra người ta nghĩ về hành vi của kẻ khác đều theo cái dịp của lòng mình đấy thôi. Và thường thường mình đem gán cho người ta những cảm tưởng chúng chỉ là con đẻ của những cảm-tưởng chính mình đấy thôi. Chẳng qua chỉ là cái lối suy bụng ta ra bụng người. Thật nhé, cũng là một câu nói, cũng một ý nghĩa, mà có lẽ cái nghĩa câu sau lại nặng hơn cái nghĩa câu trước, ấy thế mà chỉ trước sau có mấy khác, nó đem đến cho tôi những cảm giác xa nhau thật là giời với đất.

Cái câu ngạn ngữ rất thường nhưng mới đúng làm sao : «Ta cần phải đề phòng lòng ta lắm lắm».

Thấy vợ chồng trưởngBAT hiền lành chất phác, không thể nào gây ra cho tôi những sự rắc-rối về sau, tôi mới yên tâm. Và rồi thì tôi mới tìm hết các cách để cho Quý Hương quen với tôi.

Tôi lấy bánh và các thứ đồ chơi tôi đem theo ra để dỗ nó. Mười lăm phút sau, nó đã cười và bập bẹ gọi «xây, xây».

Tuy tôi chơi với nó, nhưng tôi cũng vẫn không để sót một mẩu chuyện nào của bà nhạc tôi nói với vợ chồng trưởngBAT. Bà nhạc tôi nói một cách nghiêm-trọng và

cứ như thật. Lúc ấy tôi mới lấy làm lạ sao bà nhạc tôi, người đạo mạo như thế, mà có thể nói dối được một cách dễ dàng và tự nhiên như thế.

Hỡi ôi ! ai là người chúng ta không có thể nói dối được, một khi tình thế bắt buộc.

Nhìn mẹ vợ tôi, tôi lại sức nhớ một câu chuyện của một người bạn nói với tôi.

Một hôm, có một thầy tu cả-quyết nói với bạn tôi rằng người ta bất cứ ở trong trường hợp nào cũng không nên nói dối. Bạn tôi liền hỏi lại ông ta :

- Thế ví dụ có một bọn ăn cướp, chúng thù cha tôi, kéo đến nhà tôi, hỏi tôi xem cha tôi có nhà không để giết thì tôi cũng nói thực với chúng à ?

Ông thầy tu không giả nhời được. Ấy thế rồi sau khi kể chuyện, bạn tôi kết-luận :

- Người ta rất không nên nói dối. Nhưng người ta cũng nên nhớ rằng có nhiều trường hợp cần phải tha thứ cho sự nói dối. Càng nên tha thứ, bởi vì là người, người ta xét thấy đã là loài người, người ta rất có thể nói dối.

Vì tôi nhận xét thấy như thế, nên tôi không thấy khinh bà nhạc tôi một chút nào, tôi chỉ thấy thương. Vì tôi biết

trong khi nói dối như thế, bà nhạc tôi tủi-hổ và đau đớn lắm.

- Bây giờ cậu nó đã ở Tây về rồi; lại được nhà nước bỏ đi làm tham-biện ở Sai-gon. Cậu nỗ về đón cháu cùng đi. Bây giờ cháu nó cũng đã nhớn rồi, có thể mượn u già nuôi được rồi. Thôi cái công anh chị trông nom cháu, cậu nó đãi trăm bạc đây, cầm lấy mà làm vốn.

Vợ chồng trưởngBAT cảm ơn rồi-rít, rồi đi thu-dọn đồ lễ quần áo của con Quý-Hương cho vào trong va-ly.

Tôi thấy bác trưởngBAT gái vừa sếp, vừa khóc, rồi tới khi bác bế nó ra xe, bác cứ ôm khư khư lấy, không rời.

- Bây giờ cô đi, thì con nhớ cô lắm.

Nói xong bác oà khóc to.

Con Quý-Hương thấy bác khóc cũng khóc. Cái cảnh tình bịn rịn ấy chuyển tư-tưởng của tôi đến cảnh tình người mẹ. Một người vú nuôi mà còn như thế, thì người mẹ đẻ rút ruột ra, trong khi phải xa con, còn đau-sót đến thế nào.

Tôi cúi xuống hôn con Quý-Hương rồi móc ví lấy ra hai chục :

- Thôi đây tôi đãi thêm bác, gọi là cái lộc của cháu.

Rồi thì chính tôi lại nói dối ngay để an-ủi bác :

- Bây giờ tôi phải đi Sai-gon, nhưng bao giờ tôi ra Bắc, tôi sẽ cho người về đón bác ra chơi với cháu. Và khi ở Sai-gon tôi sẽ luôn luôn viết thư về cho bác. Cái công bác nuôi-nấng cháu, tôi không quên đâu.

Miệng tôi nói thế, nhưng lòng tôi nhủ tôi, chẳng những tôi không thể viết thư cho bác, mà tôi lại cần phải quên hẳn tên tuổi bác, chỗ ở của bác ; tôi lại phải quên luôn cả rằng bác đã nuôi con Quý-Hương nữa.

Thật là mỗi trường-hợp ở đời, ta có thể làm nẩy ra trong ta một sự nói dối. Và nếu ta cứ nằm chết trong cái chỗ loài người dậy ta : «không bao giờ được nói dối» thì có khi ta không còn là người nữa.

Xe vừa mở máy chạy, con Quý Hương thấy phải xa bác trưởng Bật, liền khóc thét lên, nhưng năm phút sau thì nó nín, nín vì được đi ô-tô hay hay.

Bà nhạc tới bế sốc nách nó, cho nó đứng lên lòng, rồi nững nịu :

- Thôi cháu sắp được về với mẹ cháu rồi, tha hồ mà sung-sướng, mẹ cháu nó nhớ cháu lắm đấy. Có thể này

thì bà mới hết lo lắng khổ sở được.

Rồi bà nhạc tôi hôn như mưa lên khắp người nó, rồi nói một cách đầy thương mến, và có lẽ đầy khoái trá nữa : Mẹ con mày làm khổ bà bao nhiêu rồi.

Tôi nghiêng đầu. Thì bà nhạc tôi liền cầm tay Quý-Hương đặt lên má tôi :

- Đây, thầy con đây, thầy của con đây.

Tôi đóp đóp những ngón tay đỏ hồng của nó :

- Mẹ nhớ sau này nó nhón đừng có để hở một tí gì cho nó biết đấy. Như thế thì hạnh phúc của đời nó mới hoàn toàn được.

Tôi lái tránh một cái xe bò, rồi tôi lại quay sang :

- À, mẹ chắc-chắn là đằng kia không biết... có con Quý Hương chứ ?

- Không không, thì để đã bảo chỉ vồn-vện (!) có bốn tháng thôi mà.

Hồn tôi đã lắng trong bỗng lại thấy nổi vị cay chua. Thì hẵng biết nhau trong bốn tháng. Bốn tháng cũng đã đủ để lại những di-tích ghê gớm, nó giết gần chết lòng tôi rồi. Tôi bức, tôi lại thấy bức. Khi con Quý-Hương

đùa đùa nắm tóc tôi, tôi soay đầu hất mạnh tay nó ra, nhưng vừa hất xong, tôi lại sợ bà nhạc tôi nhận thấy cái cử chỉ phũ-phàng ấy, tôi vội vàng làm ra như hốt-hoảng:

- Ấy, con đừng nắm tóc thầy, không trông thấy đường, lật xe thì khôn !

Tôi về tới nhà giữa bữa cơm. Nghe tiếng còi ô-tô, mọi người buông đũa chạy ủa cả ra. Người ta xúm đến hỏi tôi tíu-tít, nhưng tôi chẳng giả nhời ai, tôi cứ ôm con Quý-Hương đi thẳng vào trong nhà. Mọi người đã tán-loạn vì sự tôi đi trong bốn hôm giờ chẳng báo với ai, và chẳng báo một cái tin gì về, nay thấy thái độ của tôi thế, lại càng kinh ngạc.

Tôi bế con Quý-Hương lại ngồi ở ghế, chẳng nói chẳng rằng. Rồi thì sau khi mọi người xúm đến hỏi tôi, tôi liền oà lên khóc để giả lời họ.

Tôi khóc bởi vì sức chịu đựng của tôi, chỉ đi được có đến đây. Tôi khóc bởi vì tôi tủi cực quá lắm rồi ! Trong cái chương trình tôi dự định với vợ tôi không có chỗ này. Và thật ra, tôi cũng không ngờ đến.

Vợ tôi thấy tôi khóc thì hiểu ngay, nàng vội vàng quỳ xuống chân tôi :

- Anh ! Anh làm sao ?

Và chắc là nàng vất vả khổ sở lắm mới hỏi được :

- Đứa bé này ở đâu đây ? Con ai đây ?

Nàng sé ruột mới hỏi được, thì tôi cũng sé ruột, mới trả lời được :

- Con tôi, chứ còn con ai nữa !

Tuy vợ tôi biết là tôi đóng trò, nhưng câu ấy tự nó hàm chứa một mĩa mai sâu cay, khiến cho vợ tôi phải chóng mặt, rồi ngẩn người ra. Tôi thấy chân tay nàng run lên lật-bật, cũng may cái điệu-bộ kinh hoàng của nàng đến vừa phải lúc, để cho cả nhà tôi lầm tưởng rằng do câu nói của tôi làm cho nàng súc động một cách mãnh liệt như thế.

Phải rồi, câu nói của tôi làm cho nàng súc động, nhưng súc động vì một lẽ khác, chứ không phải súc-động do cái nghĩa người nhà tôi hiểu.

Thầy tôi vội-vàng đến nâng vợ tôi cho ngồi lên ghế. Cũng may chứ không thì vợ tôi đã ngã. Thầy tôi vừa vỗ vỗ vào vai vợ tôi, vừa hỏi tôi :

- Thế là thế nào ? con nói rõ ra...

Chị tôi, từ hôm tôi đi biệt suốt ngày ở đằng nhà tôi, cũng cúi xuống hỏi tôi :

- Tình đầu thế nào, em nói rõ cho chị biết em làm sao? Tại sao em phải khóc, con ai đây ?

Tôi quờ một tay ra phía sau, nắm chặt lấy cánh tay chị tôi để lấy sức :

- Con em chứ còn con ai nữa. Đứa con ngoại tình của em trước đây, nay mẹ nó chết, thì em đem nó về nuôi, chứ có làm sao !

Vợ tôi nhắm mắt. Tôi có cái cảm-tưởng như những câu ấy quất vụt lên mặt nàng, dù chỉ là một câu trong tán tuồng, mà chúng tôi đã dự định diễn ra như thế.

Nhưng tán tuồng ấy lại diễn trong thực-cảnh, và chỉ soay địa-vị các vai trò, thì nó đã hóa ra thực cả mười.

Chị tôi nghe biết chắc chắn là con tôi, sợ hãi nhìn vợ tôi, rồi đặt tay lên đầu con Quý-Hương. Nó thấy lạ, hát tay chị tôi ra, rồi rúc đầu vào nách tôi để trốn. Tôi đối với nó tuy là người sơ nhưng trong cái nhà đầy người lạ này, tôi đối với nó lại là quen nhất !

Thốt nhiên, tình thế hiện tại xô nó vào cánh tay tôi, dẫu tôi muốn rời cánh tay ra cũng không được nữa. Chị tôi lại nựng nó, lại dơ tay ra toan nắm tay nó định để làm quen dần. Nhưng lần này thì nó khóc thét lên, rồi cất tiếng gọi tôi, gọi bằng cái tên mà bà nhạc tôi, và vợ chồng bác trưởng Bật đã dạy nó gọi : Xây ! Xây !

Thốt nhiên, tiếng gọi ấy minh-chứng một liên-lạc thiêng-liêng của nó đối-với tôi, và gây ra ngay ở trong lòng những người thân của tôi một cảm tình tha-thiết

đôi với nó, càng tha-thiết vì mọi người tưởng rằng nó là đứa con không mẹ.

Ấy thế là trong chốc lát vợ tôi bị bỏ quên, mọi người đều trứ-trọng vào nó. Nó bây giờ là nạn nhân số một, mà vợ tôi thì đã bị chẹt xuống là nạn nhân số hai.

Thầy tôi, mẹ tôi, chị tôi, anh tôi, thằng Minh, con Lý xúm cả vào với nó, kẻ sờ chân, kẻ sờ tay, kẻ gọi cháu, kẻ gọi em, rồi-ra rồi-rít. Nó cứ chúi vào nách tôi và cứ khóc và cứ cầu cứu :

- Xây ! Xây !

Tiếng kêu của đứa trẻ bơ-vơ, cũng vụt làm nổi ở lòng tôi một vô cùng thương-cảm. Thôi đành ! Một định mệnh chẳng cần biết rằng may hay rủi-đã ném nó vào trong cánh tay tôi, cánh tay tôi có cái bổn-phận phải che chở cho nó. Tôi gạt tay mọi người :

- Im, im dần ra, cháu nó lạ nó khóc.

Tôi nói như thét. Mọi người nghe tấm tắc. Phải, còn ai dám trái với cái mệnh lệnh của người bố trong khi họ sẵn sóc cho con họ.

Mọi người lùi ra xa rồi, con Quý-Hương mới ngóc đầu dậy ngơ ngác nhìn chung quanh. Tôi vỗ đít nó, hôn

nó, lau nước mắt cho nó, rồi chỉ mọi người bảo nó :

- Con đừng có sợ gì, đây toàn là người nhà, đây ông con, đây bà con, đây hai bác con, đây anh chị con.

Duy có nàng là tôi không nói gì đến. Tôi dơ ngón tay chỉ vào nàng, rồi tôi lại buông tay xuống, lặng thinh.

Thầy tôi thấy thế, vội vàng lại gần vợ tôi :

- Thôi con thương lấy nó, con ạ.

Vợ tôi òa khóc. Phải, vợ tôi òa khóc là phải, mình là mẹ mà mình không có quyền nhận con, nay lại phải để người ngoài khẩn thiết cầu xin với mình thương lấy con mình, thì còn cái gì nữa mai sau cay cho bằng. Phải, vợ tôi khóc là phải.

Nhưng cả nhà tôi lại ngờ rằng vì nàng giận tôi mà khóc, nên cố khuyên-giải nàng. Chị tôi chạy đến trước, chị tôi ngồi xuống ngay cạnh, nắm lấy tay nàng :

- Thôi em, đừng nên giận cậu ấy nữa. Đàn ông ai chả chơi bời. Nhỡ ra nó thế, chứ ai muốn chi thế. Thế này là tự dung em lợi một đứa con rồi, giờ cho em một đứa con rồi. Em nên ăn ở để lấy cái đức cho các con em về sau. Em không nên nghĩ đến việc trước, chỉ nên nghĩ đến việc từ nay mà cậu ấy sẽ ăn ở với em thôi. Thôi mẹ

nó chết rồi, bây giờ nó mồ côi, em nên mở lòng thương lấy nó, thì giờ sẽ thương em.

Chị tôi nói với vợ tôi, nhưng tôi có cái cảm tưởng rằng chị tôi đang nói với tôi. Còn nàng thì chỉ khóc to thêm lên mà thôi. Cả nhà tôi đều làm vì tiếng khóc ấy và đều thấy lo cho hạnh phúc của tôi, lo cho sự an toàn của đời con Quý-Hương. Mẹ tôi thấy mọi người khuyên-giải không công-hiệu, mới can-thiệp :

- Nay con, mợ bảo thì con phải nghe mợ. Thôi nó đã chót thế, và không đời nào nó có thể bỏ được con nó, thì thôi con, con người cũng như con mình. Con nên tỏ ra người có lượng, thì nó càng quý nể con về sau.

Trong khi mẹ tôi khuyên-giải nàng, thì thầy tôi chạy lại khẽ nói vào tai tôi :

- Thôi, con nói với nó một tiếng đi con ạ, thầy biết bụng dạ nó tốt lắm, con chỉ nói với nó vài câu đàn-giải là nó bằng lòng ngay đấy. Như thế, đứa nào nó chả giận.

Tôi vờ làm ra khí khái :

- Con chẳng phải nói với nó, ở nhà này, con chỉ biết trên có bà, dưới là cậu mợ. Còn nuôi con là cái bổn-phận của nó. Là chồng, con không việc gì con phải nói.

Rồi tôi quát bảo già Nhân :

- Ông cho gọi tất cả đầy-tớ đàn bà lên đây tôi bảo. Và pha sữa ngay cho cô uống đây.

Bốn năm người đầy-tớ đàn bà kéo lên. Tôi chọn con sen hầu cận mẹ tôi là đứa sạch-sẽ và lanh lợi nhất :

- Tao giao cho mày trông coi bông bế cô, phải cho cẩn-thận, phải cho sạch-sẽ, ngã cô hay làm sao thì chớ chết với tao. Từ nay trong nhà ai sai gì cũng đừng có làm, chỉ có một việc săn-sóc cô mà thôi.

Rồi quay sang ông già Nhân :

- Ông cai quản tất cả chúng nó, ông liệu bảo chúng nó, cô bây giờ là nhất nhà, cũng như tôi hồi nhỏ.

Tôi lại quay lại phía thầy tôi :

- Có phải thế không, hả cậu ?

Thầy tôi nể vợ tôi nhưng cũng thương cháu, đứa cháu mà thầy tôi tưởng là con tôi thực. Thầy tôi nhìn vợ tôi, rồi ấp úng :

- Ừ, thì trẻ con bao giờ chẳng phải thương hơn, trông nom hơn.

Tôi lại nói to :

- Ấy đây, chúng mày nghe ông bà nói đấy. Đứa nào không sẵn nom cô là tao đuổi cút đấy.

Mẹ tôi thấy tôi gấp cả mình vào thì hình như cũng lại nể con dâu nót, cố chữa nhẹ câu nói của tôi, vì mẹ tôi lại còn ngờ rằng câu ấy là tôi ám-chỉ vợ tôi :

- Trẻ con thì đành phải sẵn nom rồi, nhưng cũng không thể quá chiều nó; phải có người dạy bảo nó... cũng không nên chiều nó lắm.

Mẹ tôi nói đến đấy, lại sợ tôi giận, lại nhìn tôi, rồi vội-vàng thêm :

- Đành là con trẻ thì phải thương rồi, chứ ai lại là người không thương con đỏ. Nó còn trong trứng nước như thế kia.

Mẹ tôi nói bằng cái giọng ngọt ngào và thấm-thía, nó chứa đựng biết bao nhiêu tình thương, làm cho lòng tôi nao nao. Tôi nhận chân ngay thấy tất cả sự quan trọng của cái vai tuồng tôi đang đóng. Tôi mà đóng vụng thì cái đời đứa con đỏ, còn trong trứng nước, theo như lời mẹ tôi nói, có thể bị khở sở. Tôi liền làm bộ tức-bực, rồi tôi sẽ đưa mắt cho vợ tôi, rồi tôi cố lên cái giọng gay-gắt :

- Ấy thế mà có người không thương con đỏ, cậu mợ, anh chị ạ.

Rồi tôi ôm chặt lấy con Quý Hương :

- Họ không thương con tôi, thì tôi cũng không cần họ.

Vợ tôi oà khóc to, rồi ù té chạy lên gác. Chị tôi toan nắm nàng lại, nhưng tôi biết sự nàng có mặt ở đây, chỉ càng thêm đau đớn cho nàng, tôi liền quát :

- Chị cứ mặc nó !

Vợ tôi đi rồi thì mọi người xúm lại vây la tôi. Lẽ tất nhiên là thầy tôi nói trước, bởi vì trong nhà việc gì thì ai cũng phải làm theo ý thầy tôi cả. Và ít ai dám phát-bềnh một ý kiến gì trước thầy tôi. Thầy tôi mắng tôi bằng một giọng thâm thía và đầy những lẽ phải khiến cho tôi phải ầu ra một ý-nghĩ : «giá tôi mà có con ngoại tình thật thì tôi cũng phải nghe lời thầy tôi mà lên xin lỗi vợ tôi thật», nhưng bởi tôi chỉ đóng tuồng thôi cho nên tôi phải giả dối.

Nhiều khi sự giả dối thực hơn sự thực là thế này đây. Thầy tôi lấy miếng bánh bích-qui đưa cho con Quý Hương, rồi bảo tôi :

- Cậu không ngờ con cậu xưa nay là một người phải chăng, mà bây giờ có thể bắt-công đến như thế được. Con thử đặt mình con vào địa vị nó xem, ai mà không phải tức. Và thầy xét ra, nó có yêu con, nó mới tức, nó mới giận. Thốt nhiên con biến đi trong mấy ngày, chẳng bảo với ai, chẳng tin-tức gì, rồi thì sầm sầm bế một đứa con về, chẳng nói chẳng rằng một tiếng với nó, hét tướng lên giữa nhà rằng đây là đứa con ngoại tình của mình. Thế thì bằng đâm hông người ta rồi còn gì. Phương chi lại là vợ chồng mới lấy nhau, đang trong thời-kỳ trăng mật, người ta chưa biết rõ tính nết mình ra làm sao. Con nên nghe cậu, con lên nói ngọt với nó

một tiếng đi, thế thì vợ chồng về sau này hả hê. Và như thế thì mới có hạnh-phúc gia-đình được.

Tôi lắc lắc đầu, rồi tôi áp má vào cánh tay mẹ tôi :

- Chả hả-hê thì đừng, chả hạnh phúc thì đừng ! Con tưởng nếu nó là người khá thì chính nó thấy con ôm cháu về, nó phải vồn vã hấp-tấp trước mới là người đàn bà có đức. Nó lại lỳ lỳ ra thì mặc kệ nó. Con mà có tội gì, thì chỉ là có tội với bà, với cậu mợ, với anh chị mà thôi. Chứ cái thứ nó là vợ... không, con không phải nói với nó.

Thầy tôi vỗ vỗ vào má tôi ;

- Ô, có được những cái cử chỉ ấy thì phải là những người có đạo-tâm như mợ con, hay chị con cơ chứ. Sao con lại đi cầu toàn trách bị một cách quá đáng như thế. Nó còn trẻ người non dạ. Vả lại thời-buổi này, có ai chỉ dạy con cái lấy cái điều đạo đức thương yêu nhau làm cốt như ở nhà ta. Thôi cái duyên-số vợ chồng lấy nhau, phải dậy dần nó, và để lâu lâu rồi nó cũng sẽ tập-nhiễm cái tâm-tính của nhà mình. Nó mới chân ráo, chân ướt về nhà ta, con không nên tàn nhẫn với nó như thế. Đạo vợ chồng, thương nhau là hết con ạ.

- Nhưng con cũng phải thương cháu, nó ghẻ lạnh với con con thì mặc thầy nó.

Nhà tôi đều xô cả vào khuyên tôi, nhưng vì tôi đã muốn cho tấn tuồng phải đi như thế, phải kết-cấu như thế, để sau này, không một nghi-ngờ nào lọt vào, nên ai khuyên tôi, tôi cũng chỉ buông sông một câu :

- Nó ghẻ-lạnh với con con thì mặc thầy nó.

Tôi vốn là con cung, nên nhà không ai nỡ sắng. Người ta định để rồi khuyên tôi dần.

Điều cốt yếu đã qua, lúc ấy người ta mới hỏi tôi hết đầu đuôi sự tình. Tôi lại phải bịa ra một câu chuyện để cho thầy mẹ tôi cứ day-nghiên tôi mãi :

- Năm ấy, mới vào, con buồn, con theo anh em đi chơi thuyền trên sông Hương, rồi thì gặp hấn hát hay, con cũng bốn cột cho khuây khỏa. Rồi sau thấy y ngoan ngoãn, con cho y một tháng bốn chục bảo y thôi hát, rồi y ở riêng một chỗ, rồi những ngày buồn, con lại chơi. Xin cậu mợ tha tội cho con, và anh chị hiểu cho em, lúc trẻ-trung ai mà chả thế. Trước tưởng chơi, sau hóa thực, y có chữa, rồi y để, rồi con sợ cậu mợ và anh chị mắng, con không giám thưa để cậu mợ và anh chị biết. Lấy thì con không thể lấy, lẽ thứ nhất, nhà ta không thể có một

người con dâu như thế, lẽ thứ hai con không yêu. Con định cứ cấp cho mẹ con nó mỗi tháng ít tiền như thế là xong. Rồi để chờ khi con Quý-Hương nó nhớn, con sẽ thừa với cậu mợ và anh chị tính cho con sau. Nhưng rủi một tai-nạn xảy ra, hôm nọ, một người bạn đánh gãy thép cho con biết rằng y bị chết về bệnh tả. Trong khi bối rối, con cũng không kịp thừa với cậu mợ, bởi con thấy nó khó nói và phải nói lâu, mà thì giờ con thì cấp bách : cháu Quý-Hương không có ai trông nom. Con cứ đi tuột vào, định khi về thì thừa chuyện với cậu mợ và anh chị, con biết cậu mợ và anh chị thương con, thì thế nào cũng tha thứ cho con. Về tới đây, trông thấy cái mặt nó sa sầm xuống, con bực mình chẳng muốn nói gì nữa.

Chị tôi nói ngay :

- Lúc ấy chị cũng có đấy, có em mặt dữ như hung thần, chứ mợ ấy có giám nặng mặt bao giờ.

Tôi ngắt lời ngay :

- Thôi cái việc nó, cậu mợ và anh chị không cần phải để tâm. Bây giờ cậu mợ và anh chị làm thế nào nói với bà cho con, không bà mắng con chết.

Mẹ tôi thấy thế, thì hình như thương hại, nhìn chị tôi :

- Thôi thế chị vào thưa với bà khéo-khéo cho nó. Việc đã chót như thế rồi, cũng không còn biết làm thế nào nữa. Đẳng nào thì cũng là máu mủ nhà mình. Hôm nọ, nó đi ba ngày, bà hỏi, cậu mợ phải nói dối rằng nó vào Huế có việc đấy. Chị tôi chúm-chím cười, rồi bế con Quý-Hương, lúc ấy nó đã quen với chị tôi rồi :

- Trông nó cũng ra dáng đấy chứ mợ nhỉ ?

- Trông ra phết tiêu-thư lắm đấy chứ.

Ông già Nhân đứng cạnh, nói ngay :

- Bẩm, con trông giống cậu-đáo đẽ, giống cả từ cái mũi, cái cằm, thứ nhất là đôi con mắt.

Tôi muốn bật phì cười và đá cho ông già Nhân mấy cái đá vào đít. Nhưng không, tôi không làm thế, tôi lại làm trái lại :

- Ông nói như thật, con chẳng giống cha thì nó giống ai.

Rồi có lẽ tôi tự mình muốn chế riếu mình, tôi thêm vào một câu nó làm cho anh chị tôi bật phì cười :

- Nó chẳng giống tôi thì dễ thường nó giống ông đấy. Già rồi, nhưng cái tán hảo ấy thì không ai bằng.

Tôi biết rằng vợ tôi đang nóng muốn hôn con lắm. Tôi nắm lấy cơ-hội con Quý-Hương buồn ngủ, bảo con sen :

- Thôi tao cũng buồn ngủ lắm, để tao ngủ với cô, không khiến mày.

Ấy thế là tôi bế nó lên gác. Sau khi đóng cửa rồi, vợ tôi vồ lấy hôn đến mất da mất thịt, cứ trông thấy cái cảnh ấy, tự dưng tôi bỗng như nhận được một phần thưởng ở cái việc tôi đã làm. Ít ra thì tôi cũng đã đem lại sung sướng cho hai kiếp người, cái đời sống của tôi ở trên mặt đất cũng đã là không uổng rồi.

Nàng hôn con chán, rồi bế con lại quỳ ở trước mặt tôi :

- Cái ơn anh tái tạo cho mẹ con em, biết kiếp nào em giả cho hết được.

Tôi kéo tay nàng giầy, tôi ôm cả hai mẹ con nàng vào lòng tôi.

- Em lần thân rồi, ơn-iếc gì, vợ chồng lại còn nói đến ơn, khê cái mồm chứ, không nhớ ai biết thì chẳng còn ra thế nào đấy, thôi để con nó ngủ với anh. Bây giờ em phải giả vờ làm mặt giận đi. Em xin phép cậu mợ về thăm nhà đi rồi em ở tới khuya đừng về, cậu mợ thế nào

cũng buộc anh cùng vào với cậu mợ để đón em và để giảng giải với thầy mẹ đằng nhà.

Nàng lại quỳ xuống ôm lấy chân tôi :

- Không, em không giám thế đâu, để đả tội với cậu mợ. Em là kẻ có tội. Cậu để cho sống cạnh cậu cũng đã là may lắm rồi. Cậu lại còn cho mẹ con em được xum họp. Không, em không giám như thế đâu.

- Ô hay ! Chúng ta còn sống lâu, chúng ta còn thừa thì-giờ để chuộc tội với cậu mợ, việc này mà làm nửa chừng, để cậu mợ nghi ngờ thì khôn đốn đảy. Đi, em đi ngay đi. Hôn con ngay đi rồi đi, không chiều mất rồi. Để yên cho tôi ngủ một giấc, mấy hôm nay tôi mệt, tôi cần phải ngủ lắm.

Vợ tôi nhìn kỹ mặt tôi :

- Thôi thế xin phép anh để cho em ở nhà đến khi anh ngủ, con ngủ thì em đi.

Tôi muốn cho công-việc chóng xong :

- Ô, ở lâu thế thì người ta nghi, chúng mình phải làm ra mặt giận nhau thực sự cơ mà. Nhớ bảo mẹ phải nói đúng như lời tôi dặn đảy.

Nàng lại thấy hình như bất-nhẫn :

- Để cho người lành bây giờ lại phải đi nói khó với những kẻ có tội, không, không, không, em còn mặt mũi nào, giờ nào chứng-quả cho em, thôi chả cần phải như thế nữa cũng được.

Sự thành thực của nàng làm cho tôi cảm-động, tôi thấy cần phải nói rõ :

- Em nên nhớ, cái bí-mật của đời em, chắc cũng có người biết, sau này rất có thể có một tình cờ đến tai cậu mợ, thế cho nên bây giờ phải làm cho nó rõ quyết-liệt, thì sau này mới không nghi-ngại gì.

Nàng dưng-dưng nước mắt :

- Nhưng để cho cậu mợ là người đã sinh ra một người con như anh, phải đi van lơn với thầy mẹ em là người đã sinh ra một đứa con hư như em thì... thật không còn giờ nào.

Tôi phải làm ra mặt giận, tôi quay phắt đi :

- Thôi đấy tùy mợ.

Nàng chạy theo níu lấy tôi :

- Thôi lạy cậu, em xin theo cậu.

Y như lời tôi phỏng-đoán : tám giờ đêm chưa thấy vợ tôi về, thầy mẹ tôi đều nóng ruột, và áy-náy không yên. Mẹ tôi hình như không bằng lòng :

- Con cái nhà thế thì thôi, mình thương nó mà nó không biết thương mình, nể mình.

Thầy tôi, lòng quảng-đại và rộng hiểu hơn :

- Mình để ý làm gì, nó còn tuồng trẻ, thương nó thì rồi dậy nó dần. Bây giờ nó chỉ mới biết ghen và tủi, chứ nào nó đã hiểu thế nào là nên tha thứ và đại lượng, ăn ở làm sao cốt có cái âm-đức. Chỉ sợ vợ chồng mình không thương nó thôi, chứ dẫn-dụ cho nó dần, nó cũng trở nên khá được. Tôi xem ra nó cũng không đến nỗi nào. Thôi tôi với mình vào trong ấy bảo cho các cụ ấy biết rồi các cụ ấy bảo nó, thì nó phải nghe ra ngay, con trẻ ấy mà. Con mình thì cũng bướng lắm cơ !

Thầy tôi nói xong quay sang nhìn tôi, nhưng tôi cứ cằm-cúi đọc tờ báo, làm hình như chẳng nghe thấy gì cả.

Thầy tôi kéo tờ báo :

- Con, nghe cậu, vào trong ấy đón nó về, con cũng nên thương nó một chút chứ.

Tôi lắc đầu :

- Con chịu thôi, thế để cho nó được thể lần sau nó lại hỏng. Cậu cứ để xem nó, nếu tới hôm nay nó không về thì con không thể nào tha-thứ cái tội lếu-láo của nó đối với cậu mợ. Đồ khốn nạn ở đâu, thấy được yêu thương, nó lại tưởng người ta sợ nó hay sao.

Thầy tôi vỗ vỗ lên tay tôi :

- Ô, con đừng nóng thế, vợ chồng nói chi đến cái chuyện ấy. Việc này tự con gây ra cơ mà. Thôi con đi với cậu, rồi cậu đoan với con, cậu sẽ giảng giải cho nó biết. Vợ chồng đang thương yêu nhau mà hai cụ trong ấy sử với mình như bát nước đầy. Con đừng nên gắng như thế, cho nó buồn nhà, mà cậu mợ mất vui. Thứ nhất bây giờ bà già rồi, cậu mợ không muốn có một chuyện rắc-rối gì đến tai bà cả.

Tôi vẫn lặng im, thì thầy tôi liền kéo tay tôi :

- Con giận nó, thế con không thương cậu mợ à ? Con không sợ bà buồn à ?

Tôi để cho thầy tôi ép mãi, tôi mới đứng giậy. Trước khi đi, tôi còn buộc thầy tôi một điều kiện :

- Nhưng vào trong ấy, con không phải nói gì với nó cơ.

Thầy tôi vỗ vỗ lưng tôi :

- Được rồi, được rồi, cậu nói. Thôi cậu chịu kém chúng mày cho nó yên nhà.

Chúng tôi vừa vào tới cổng thì bà nhạc tôi đã đơn-đa chạy ra :

- Chết chữa, con hư để phiền lòng đến hai cụ. Vợ chồng tôi vừa định đem nó ra để tạ tội với hai cụ, thời hai cụ đã lại vào. Thật vợ chồng tôi xấu-hổ với hai cụ muôn vãn.

Cậu mợ tôi chưa kịp nói thì ông nhạc tôi cũng đã lại chạy ra :

- Chết chữa, hai cụ buông trôi, thả lỏng cho nó thế thì nó hư mất. Sao hai cụ không đánh cho nó một trận nên thân. Tôi vừa tan hầu, về nghe câu chuyện tôi giận nó không chừng. Cái thói phép đầu đàn bà lại ghen-tuông như thế được. Thế là cái phúc của nó mà nó không biết, chưa có con mà đã hóa có con, nó còn muốn gì nữa. Thời-buổi này, hồng ! hồng !

Vào đến phòng khách, ông bà nhạc tôi cũng vẫn chưa để cho thầy mẹ tôi nói được một câu, quát gọi vợ tôi vang nhà :

- Đứa nào vào gọi nó ra đây để lấy hai cù, chứ không thì tao giằn sác nó ra đấy.

Rồi quay lại bảo tôi :

- Các con độ này hèn lắm, không giống thời-buổi thầy thừa trước. Nó thế mà con không đánh vào sác nó, rồi giam cổ nó lại, thì nó phải hết lông-láo. Cái lối nam-nữ bình-quyền tự do hồng, hồng. Nát nhà, nát nhà, không được, không được. Thầy khuyên con cứ già đòn là non nhẽ, chứ không thì nó tì toè dăm chữ nó tưởng nó ghê gớm lắm.

Ông nhạc tôi không biết một tí gì về những công-việc kín của chúng tôi. Nghe ngài nói thế, tôi nhận thấy ngay, nhà này cũng theo một nề nếp giáo dục như nhà tôi. Ấy thế là tôi bỗng thấy kính nể và tôi thấy tôi sung-sướng, đã tránh đi cho một người có lòng một điều đau đớn.

Tưởng-tượng cái tội ác của vợ tôi mà ông nhạc tôi biết, thì ngài khô sở biết đến chừng nào.

Thầy mẹ tôi nghe ông bà nhạc tôi nói thế, thì có vẻ hân-hoan lắm. Thầy tôi vui-vẻ nói :

- Chúng tôi biết bụng của hai cụ lớn, chúng tôi định vào thưa chuyện với hai cụ lớn để dàn-giải đi cho chúng nó hòa-thuận với nhau. Chẳng qua là tuồng trẻ cả, đã đưa nào biết nghĩ xa nghĩ xôi gì đâu. Thôi thì xin cụ-lớn dạy bảo cho chúng nó một lời, cho chúng nó sáng mắt ra. Việc này thật ra thì lỗi tại thằng cháu.

Ông nhạc tôi có vẻ bức tức :

- Ôi chết ! ới chết ! Sao cụ cũng lại bênh cái đứa mắt dạy và thiếu đức ấy được.

Rồi ông nhạc tôi cầm chiếc quạt sẽ đập lên đùi tôi :

- Không phải lỗi của con, đàn ông có thể lấy năm, lấy bảy. Mà lúc trẻ thì ai không chơi. Nó nhỡ ra thế chứ. Nếu nó là người phải chăng thì chính nó phải tìm cách làm cho con khỏi phải phiền lòng và lo-nghĩ. Đàng này nó lại tác-quái thêm, thế thì cái tội của nó không thể tha thứ được. Lần này về nhà, con phải trừng trị nó đi.

Quay sang phía thầy mẹ tôi :

- Tôi định ăn cơm xong, thì giắt nó đến lễ tạ hai cụ về cái tội không biết dạy con. Ai ngờ hai cụ lại đã đến

trước. Thôi, con đại thì cái mang, hai cụ thương vợ chồng tôi là hết.

Uống xong một tuần nước, ông nhấc tôi sai người vào nhà trong gọi vợ tôi ra. Thấy mặt vợ tôi là ông nhấc tôi thịnh-nộ ngay :

- Con kia, mày đã biết cái tội của mày chưa ?

Vợ tôi nhìn tôi rồi thở thở :

- Thừa thầy, con đã biết rồi ạ.

- À, thế thì mày còn chờ gì mà không lạy hai cụ đi.

Vợ tôi vừa chấp tay thì thầy tôi đã kéo nàng lại gần :

- Không, cậu mợ không giận con đâu. Cậu mợ chỉ muốn cho các con hòa thuận với nhau thôi. Bây giờ nó đã chót như thế, con có ghen thì sự cũng đã rồi. Đằng nào thì nó cũng không thể bỏ được con nó. Thôi ở lấy cái đức con ạ.

Vợ tôi sụt-sùi :

- Lậy cậu mợ tha tội cho con. Con có giám ghen đâu ạ. Con chỉ khổ vì nhà con về mặt hằm hằm lại chả nói với con được câu nào.

Thầy tôi cười ha-hả :

- Thật là tuồng trẻ cả, con thì khải mà nó thì bướng. Thôi ở đời nhường nhịn nhau đi. Người ta có trẻ trung được bao nhiêu đâu, mà cứ kèn-cựa với nhau cho nó phí thì giờ hạnh phúc đi. Con nó thì cũng là con con chứ còn là con ai.

Vợ tôi sẽ quay đầu nhìn tôi, rồi nói bằng một cái giọng cực-kỳ là thâm-thía, khiến tôi tưởng chừng như hồn nàng nó nói :

- Thừa cậu mợ, con biết con có tội to với cậu và nhà con rồi ạ.

Nàng nói xong, ngồi thụp ngay xuống đất toan lấy, tôi vội-vàng đến nâng nàng dậy :

- Thôi em, không cần phải như thế, cậu mợ và anh không gì đến việc ấy nữa đâu. Người ta ai chẳng có lúc lầm lẫn. Thôi em đừng có nghĩ-ngợi lời thôi nữa, chúng ta nên theo lời cậu nói : «Ở đời trẻ trung không được bao nhiêu, đừng... gì... mà nó phí thì-giờ hạnh phúc đi». Câu ấy là một phương châm sử-thế rất khôn-ngoan và cao-kiến. Chúng ta nên thực hành theo, rồi bỏ hết các điều chênh-lệch đi cho nhau.

Nằm cạnh con Quý-Hương, tôi nghĩ ngay đến sự khai sinh cho nó.

Tôi liền hỏi nàng :

- Em đã khai-sinh cho con chưa ?

- Thưa anh chưa.

- Ô thế thì may, bây giờ anh khai cho nó là con anh, em có bằng lòng không ?

- Thưa anh, em còn cầu mong gì hơn vả bây giờ thì nó cũng là con anh rồi.

- Thế chắc-chắn là không xảy ra sự gì lôi thôi chứ ?
Đằng kia người ta không khiêu-nại gì chứ ?

- Thưa anh, em là người đã mất danh dự, còn đâu giám nói đến danh dự. Nhưng nếu anh rộng thương cho phép em lấy danh-dự mà thế, chắc chắn rằng sẽ không xảy ra việc gì. Và luôn thế, em xin thưa với anh hết cả mọi chuyện để anh....

Tôi vội vàng lấy tay bịt miệng nàng :

- Không, anh không muốn nghe, chẳng ích gì, anh chỉ cần hỏi em những việc nó có thể can-hệ về mai sau thôi.

Tôi đặt một cái hôn lên trán con nàng :

- Thế bây giờ anh khai-sinh cho nó là con anh, và con em nhé.

- Thế cũng được ư ? Chúng ta mới...

- ... Cưới nhau chứ gì ? Được, chúng ta sẽ khai với tòa rằng chúng ta... biết nhau và để nó trước khi cưới.

Tuy lòng tôi thật là chân thành, nhưng mỏng-mẻo thay là cái lòng người và những quyết định của nó ; gọi lên những chuyện ấy, tôi vẫn thấy lòng buồn rờ-rợn. Mà nàng thì dù có biết chắc-chắn rằng tôi yêu-đương và tha-thứ, cũng vẫn thấy sợng sùng.

Câu chuyện đang nồng nàn của chúng tôi bỗng rơi xuống lẽ-tẻ và rời-rạc. Nhiều khi đang nói, chúng tôi bỗng ngừng bật ở nửa chừng câu chuyện; bởi vì những ý-nghĩ man-mác, những cảm giác ê chề cuốn hút mất sự thông-minh của chúng tôi, khiến cho chúng tôi không chú ý được nữa.

Và có khi người này đang nói thì có cái cảm-giác rằng người kia không nghe. Rồi thì khi nhìn lên mặt nhau, thấy mặt nhau ngẩn ra, lại phải chua-chát mà nhận lấy cái sự thực chua-chát.

Ấy thế rồi thì câu chuyện im hẳn. Ấy thế rồi thì chúng tôi không giám nhìn nhau nữa, vì sợ phải nhận thấy cái đau đớn, cái khổ-não ở trên mặt nhau.

Lại cực nhọc một điều nữa, là tuy biết như thế, mà chúng tôi vẫn thấy một cần-dùng phải an-ủi nhau, phải tỏ cho nhau biết rằng yêu nhau, thương nhau. Và càng nã-nùng hơn nữa là từ trong thâm tâm, chúng tôi cảm thấy yêu-thương nhau thật.

Trời ơi ! cái yêu-thương không tự nhiên, không phát-biểu theo cần dùng của lòng mới bi-đát cho kiếp người làm sao.

Và sự miễn-cưỡng trong tình cảm mới nặng cho lòng ta biết mấy !

Tôi linh-cảm nếu cuộc đời cứ kéo dài như thế mãi, thì dù là chúng ta thành thực thương nhau, ngày giờ vẫn chảy trôi một cách ghê khiếp đối với nhau. Và sự gần gũi chỉ là một bằng lòng của con bệnh ký giấy xin cưa chân. Người ta phải cưa chân, bởi vì người ta không thể làm khác.

Sự sống thốt nhiên biến thành một cuộc tự-tử chậm-chạp. Và cái nó đầu độc chúng tôi lại chính là cái nguồn yêu chất ngất ở trong lòng chúng tôi. Chúng tôi thương-yêu nhau, chúng tôi thấy nhau buồn, chúng tôi cố hết sức làm cho nhau vui. Rồi thì nhìn trong con mắt nhau, chúng tôi vụt nhận thấy cái bất-lực ghê-khiếp nó làm cho chúng tôi buốt tới xương tủy. Trong cái phút lòng bông-bột, tôi làm được tất cả. Bao nhiêu cản trở đều bị lửa thiêng của lòng cuốn đi, nhưng khi cái phút bông-bột đã cho người ta đủ sức quyết định đã qua đi rồi, não nùng biết mấy khi người ta nhận thấy cái hấp hối của những năng lực, một cái gì như tê-liệt đã gieo vào trung-tâm của nguồn sống ở trong ta, rồi nó cứ dần dần chi-phôi ra khắp cơ thể.

Ta biết ta chết, ta nhận thấy cái chết nó chạy dần dần trong mạch máu ta, ấy thế mà ta không thể làm thế nào mà tự cứu. Ta đành, ta đành, đành giang tay ra với cái chết, giang tay ra với một cái gì ghê-gớm hơn cái chết !

Mặt ta biến hết thần thái, rồi thì người chung-quanh ta cũng biến hết thần thái rồi mỗi một phút sống bỗng trở thành một gánh nặng ghê khiếp.

Tôi đang có cảm tưởng như mình là thằng tù chung thân đang lê đi khắp trần-gian cái hòn sắt rùng-rợn người ta rên vào chân mình. Thì một cơ hội bỗng đến để cho chúng tôi có thể róc hết lòng ra với nhau, róc thật hết chứ không róc nửa vơi như trước nữa.

Lúc ấy thì bao nhiêu tự ái, bao nhiêu thành kiến, bao nhiêu tập-quán rơi xuống hết, chúng tôi chỉ thấy chúng tôi là hai đứa trần truồng đau khổ, rất muốn yêu-thương nhau, nhưng vì có vướng một cái gì trong lòng mà nguồn yêu không chảy ra được sang nhau để nhập thành một được. Ấy thế rồi chúng tôi rồi chúng tôi mở, mở hết tâm hồn ra, để cầu mong lấy một sự cứu chữa lẫn cho nhau. Cái cử-chỉ ấy vụt khai-thông các chỗ bí-tắc, rồi chúng tôi vụt thấy chúng tôi là một. Phải chăng đây là lòng giời tựa những kẻ có lòng, hay là giời đã giúp những kẻ biết tự giúp.

* * *

Buổi sáng hôm ấy, khi chúng tôi xuống buồng ăn điểm-tâm, thì cậu tôi giơ cho tôi xem một tờ báo :

- Đây các con xem, những kẻ nhàn rỗi ở Hà-nội lại có chuyện để nói.

Uể oải tôi ném mắt xuống tờ báo «Một vụ tổng tiền nhà vợ» in bằng những chữ lớn trên đầu trang nhất. Tôi rún vai, rồi với cũng chẳng để ý đến nữa.

Vị đời đời với chính thân tôi đã chua cay, việc đời đời với chính mình tôi đã chán-nản, tôi hơi đâu để ý đến việc thiên-hạ. Tôi hảy tờ báo, rồi tôi ngồi xuống ghế.

Vợ tôi cũng cầm lấy xem, nhưng có lẽ cũng như tôi, nàng đã chán-nản, nàng cũng chẳng đọc ngay.

Thầy tôi đưa cho chúng tôi xem, thì do lòng kính trọng, chúng tôi phải ném mắt qua đấy thôi. Mẹ tôi đang xếp dọn «búp-phê», quay lại :

- Việc gì mà Hà nội nói đây ? Các con đọc cho mẹ nghe.

Vợ tôi đọc, rồi thì nghe, tôi mới biết đó là chuyện một ông tai mất, trong đêm tân-hôn, vu cho vợ mất trinh, hay thấy cũng thế (dư luận còn chưa ngã ngũ), giờ sủng bắt vợ viết giấy thú nhận, rồi đòi nhà vợ bồi thường sáu vạn đồng, nhà vợ không thuận rồi đem ra tòa.

Vừa nghe, tôi vừa liếc nhìn vợ tôi, mặt nàng cứ tái dần đi, rồi đến khi đọc xong câu chuyện, tôi thấy những giọt mồ-hôi lã-chã từng giọt nhón chảy xuống hai gò má của nàng.

Nàng không lau và có lẽ nàng cũng không biết rằng mình toát mồ hôi ra nữa.

Tôi biết nàng sắp nhìn tôi, tôi vội-vàng quay đi, rồi thì từ đó, tôi cứ cúi gục xuống bát, không giám ngừng đầu lên. Tôi sợ phải nhìn cái nhìn của nàng, tôi sợ nhìn thấy cái hồn đau của nàng.

Lúc sắp ăn xong, tôi bỗng thấy có một hơi thở nóng vào gò má tôi, rồi tiếng nàng rên-rĩ ở bên tai tôi :

- Anh đừng đi đâu vội, lên gác em bảo cái này đã. Mẹ con em một là sống, hai là chết nội nhật ngày hôm nay.

Tôi quay lại nhìn thì thấy mặt nàng trắng bệch, nhưng mắt nàng sáng ngời những lửa nóng. Tôi linh-cảm ngay thấy có việc quan-trọng.

Trái tim đã mỗi-một của tôi cự cái cự cuối cùng của nó. Tôi phớt một cái hôn lên má nàng, má nàng lạnh như băng. Tôi hoảng sợ :

- Việc gì đây ?

Nàng nhìn tôi bằng một cái nhìn dài mà tôi có thể nói là dữ tợn, lạnh thính.

Tôi càng sợ. Tôi quàng tay ra sau lưng nàng, dìu nàng đi.

Ra khỏi buồng ăn, nàng lên tiếng gọi con sen :

- Đưa em đây cho mợ. Cho mày ở dưới này, không phải lên gác.

Chúng tôi vào tới buồng, nàng khóa cửa. Thấy cử chỉ kỳ-lạ như thế, tôi đã chột dạ, tôi nhìn nàng, mặt nàng vẫn lạnh như tiền, mà con mắt thì hình như nóng thêm, sáng thêm. Nàng kéo tôi lại phía bàn trang-điểm, nàng cầm cái rửa móng tay, gạch một cái thật mạnh xuống bàn, rồi chỉ lên đầu con Quý-Hương và đầu tôi :

- Em thề trên đầu con em là đứa đã đem lại cho đời em bao nhiêu đau đớn, và trên đầu anh là người đã đem lại cho đời em bao nhiêu sung-sướng, rằng nếu hôm nay anh không nói thực với em cái lẽ tại sao anh buồn thì giờ cũng không ngăn được mẹ con em chết.

Vẻ quả-quyết của nàng làm cho tôi vừa cảm động, vừa sợ hãi, tôi như nhìn thấy ở trước mặt tôi một quyết-định sắt đá nó ẩn mình trong thất vọng. Tôi bồi-hồi ôm lấy mẹ con nàng. Con Quý-Hương tưởng tôi đùa với

nó, nắm tóc tôi cười khanh-khách.

Nàng sẽ gỡ tay, rồi đặt nó xuống sàn.

Nó chạy ngay ra góc buồng, lắc-lắc cái máy bơi của tôi, rồi gọi rồi rít :

- Xây ! Xây !

Tôi toan đi ra đề bề nó ngồi lên, thì nàng giữ tôi lại :

- Tại sao anh buồn ?

Tôi không giám nói dối nữa, và thật ra tôi cũng không còn hơi sức đâu :

- Anh cũng không biết tại làm sao.

- Thế anh buồn thật ư ?

Tôi gật đầu.

- Thế anh đã tha-thứ hết cho em chưa ?

Tôi quàng tay ra sau lưng nàng, rồi kéo nàng về phía tôi :

- Ô, tại làm sao em lại còn hỏi thế ? Anh tha thứ cho em hay không thì em biết đấy chứ.

Mặt nàng vẫn nghiêm trọng, mắt nàng vẫn sáng rực :

- Không, em muốn anh giả nhời rõ ràng cho em. Và anh thề không nói dối em.

Tôi vừa toan giờ tay, thì nàng đã kéo tay tôi xuống :

- Không, anh xét kỹ lòng anh, rồi hãy giả nhời em. Đời chúng ta phải quyết-định, chứ để anh sống khổ như thế này, không thể được. Anh xứng-đáng với một cuộc đời hạnh-phúc. Với tấm lòng vô cùng cao đẹp của anh, anh xứng-đáng để cho mọi người tôn thờ. Đấy anh xem, người ta tống tiền vợ thế nào, mà anh đối với em thì thế nào. Không, đời chúng ta phải quyết-định. Anh dò kỹ lòng anh rồi hãy giả nhời em.

Tôi hất tay nàng ra, rồi giờ phắt lên :

- Anh thề trên đầu cậu mợ anh, trên đầu chị gái anh, là những người mà anh yêu-quý nhất ở trên đời rằng anh đã tha thứ hết cho em từ lâu rồi.

Nàng cúi đầu ngẫm-nghĩ một lát lâu, rồi lại ngừng đầu lên, giờ hai tay nắm lấy tay tôi :

- Thế anh có yêu em không ?

Lúc này thì tôi bực, tôi bực lắm :

- Anh có yêu em không thì em biết, hà-tăng còn phải hỏi.

Nàng ngồi sệp ngay xuống dưới chân tôi :

- Lạy anh, xin anh giả nhời rút khoát cho em.

Đã bức, tôi lại càng bức, tôi nói to :

- Có !

Nàng hình như có một quyết-định liều-lĩnh gì, nên không sợ sự giận dữ của tôi :

- Nhiều hay ít ?

Tôi nói càng to :

- Anh yêu như không có một người đàn-ông nào có thể yêu.

Nàng rên rĩ, nhưng cái tiếng rên-rĩ ấy là cái tiếng rên rĩ của con hổ lúc bị thương, chứ không phải những tiếng rên-rĩ sợ sệt :

- Anh xét kỹ lòng anh xem. Hay anh chỉ thương em thôi. Rồi anh lẫn tình yêu với tình thương ?

Tôi giả nhời như dao chém xuống :

- Nếu anh chỉ thương em thôi, thì anh đã không buồn, đã không khổ.

- Đã thế thì tại làm sao anh lại buồn, lại khổ ?

Tôi cũng gieo mình xuống cạnh nàng như kẻ thất vọng đi tự tử, rồi tiếng nói của tôi vụt ra như những tia máu của con lợn vụt ra khi bị chọc tiết :

- Anh cũng không hiểu tại sao. Nhưng anh buồn, buồn lắm, khổ lắm.

Tôi nói xong, rũ xuống như tàu lá héo. Bàn tay nàng luồn vào mái tóc tôi, đỡ đầu tôi ngừng giẫy :

- Em chỉ xin hỏi anh một câu, một câu nữa thôi.

- Em không biết rằng anh khổ lắm rồi ư ?

- Lạy anh, một câu, một câu nữa thôi.

Con Quý-Hương thấy chúng tôi ngồi sập xuống sàn, tưởng chúng tôi đùa-nghịch gì với nhau, tập-tễnh chạy lại :

- Xảy ! Me !

Rồi nó «đánh đồng đeo» lên cổ tôi, cười khanh khách. Tôi thò vào mái tóc nó, rồi nhìn nàng :

- Em hỏi gì, hỏi đi.

Nàng chỏ con Quý-Hương :

- Anh có thương con em không ?

Tôi cau mày lại, rồi tôi bế con Quý-Hương đứng giậy đi về phía cửa :

- Em lẩn thẩn lắm, em điên rồi hay sao đấy ?

Nàng chạy theo, níu lấy tôi :

- Lạy anh, lạy anh, giả nhời em một câu nữa thôi.

Lúc ấy, kẻ điên lại là tôi, tôi điên vì khổ-sở, tôi điên vì yêu-đương, tôi điên vì thương cảm, tôi điên vì thấy mình bất lực trước cái buồn, bất-lực trước sự sống.

Tôi cúi sát mặt tôi vào mặt nàng, rồi tôi hét đinh tai khiến cho con Quý Hương sợ hãi phải khóc thét lên :

- Nó không chỉ là con mình, mà nó còn là con tôi. Hay mình muốn giả nhời rút-khoát thì đây này : tôi thương nó như không có một người cha nào có thể thương.

Hét xong, tôi lại càng điên, tôi lại hét :

- Tôi yêu mình, tôi thương nó, tôi muốn vui mà tôi bị buồn, mình đã hiểu chưa ? Mình còn muốn nói nữa thôi ?

Mặt nàng đang trắng bệch bỗng vụt ửng đỏ, sức nóng của mặt nàng thốt nhiên giảm xuống. Nàng ngơ ngác nhìn tôi, nhìn con nàng, rồi nàng oà khóc :

- Thế này thì em không thể chết được. Mà em cũng không thể sống được. Giờ ơi, giờ cứu con với !

Nàng khóc, nàng khóc thảm-thiết. Con Quý Hương thấy nàng khóc, cũng cứ tru lên.

Tôi đứng nhìn nàng khóc, tôi bế con Quý-Hương mà tôi tưởng chừng như vắng nghe thấy tiếng khóc ở đâu đâu. Lúc ấy, hồn tôi hình như đã lìa khỏi xác, và giác-quan tôi chắc-chắn là đã tê-liệt cả rồi, còn trái tim tôi thì ý hẩn nó đã bị ngậy dại ra vì đau đớn.

Nhưng kỳ chưa, và cũng mỏng-manh thay cả cái đau-đớn của kiếp người nữa, và cũng ghê khiếp thay là cái sức mạnh của bản năng, chỉ mấy tiếng chân người ở cầu thang là làm cho tôi bừng tỉnh, là làm cho tôi nhìn rõ tất cả nguy-cơ của cái phút hiện-tại. Tôi hấp-tấp bịt miệng nàng :

- Thôi đừng khóc nữa, có ai lên kia kìa !

Tiếng khóc im bật, nhưng miệng nàng vẫn còn mếu sếch.

Cái miệng mếu ấy làm cho tôi thương nàng quá. Tôi dỗ con Quý-Hương nín, rồi tôi ngồi xuống cạnh nàng, rồi tôi lấy mùi-soa lau sạch nước mắt cho nàng, rồi chúng tôi, hai đứa cùng ngồi nhìn con Quý-Hương đang cố sức trèo lên cái máy bơi.

Nó còn bé, chân tay nó tuy còn bụ những sữa, nhưng trong giáng-điệu, người ta đã thấy một cố gắng phi thường. Và trên khuôn mặt nõn-nà như bột của nó, người ta đã đọc thấy một quyết-định. Nó trèo, nó trèo mãi, cố trèo đến sáu bảy lượt, nhưng cái máy bơi cao quá, nó trèo làm sao cho lên được. Nó mệt, nó đứng nghỉ, rồi không biết ngẫm-ngĩ thế nào, nó quay lại phía-chúng tôi, hét văng lên.

Không ai bảo ai, hai chúng tôi cùng chạy lại một lượt, rồi chúng tôi mỗi người một cánh tay, nhấc nó lên. Sau khi đã ngồi chễm-chệ trên chiếc máy bơi rồi, nó nín bật ngay, rồi nó quờ tay ra nắm lấy cái bơi chèo. Rồi nó bắt-chước tôi nó chèo, rồi vừa chèo nó vừa cười khanh khách.

Tiếng cười ròn-rã ấy như vụt làm tan một cái gì giá lạnh ở trong lòng tôi. Tôi nhìn cái lưng khom-khom, cái đầu cum-cúp, cái chân ngùng-nguẩy của nó, rồi thì tôi đem so-sánh cái nét mặt ủ rũ của nàng với cái nét mặt vui-tươi của nó, rồi tôi giật mình nghĩ đến câu than của

nàng lúc này :

- Thế này thì em không thể chết được mà em cũng không thể sống được. Giời ơi, giời cứu con với !

Tôi vụt nhận thấy rằng sự sống chết của nàng ở trong tay tôi và nàng sống theo cái đà suồng khổ của lòng tôi. Nàng bây giờ không còn là nàng nữa mà là một cái gì phụ-thuộc vào với tôi, ở trong tôi.

Tôi tần ngần nhìn cái lưng khom-khom, cái đầu cum cúp, cái chân nguây-nguẩy của con Quý-Hương, rồi tôi đặt một cái hôn vào cổ nó, rồi tôi đặt một cái hôn vào cổ nàng. Rồi tôi để nguyên mặt tôi ở đấy :

- Anh không muốn cho em buồn. Thế thì anh vui đi.

Tôi ngẫm-nghĩ một lát :

- Anh thú thật điều này với em nhé : anh yêu em lắm, nhưng nhiều khi hình như anh lại thấy ghét em ghê lắm. Đối với con cũng thế. Anh thương nó lắm, nhưng nhiều khi nhìn thấy nó, anh lại thấy khổ khổ làm sao. Anh muốn quay phắt ngay đi cho khỏi nhìn thấy nó nữa.

Nàng nắm tay tôi, đặt lên miệng

- Thế có lẽ tại vì anh yêu em quá nên anh ghen đấy. Đấy, anh bị quấy rồi vì những hình ảnh... đấy. Yêu em,

anh nên quên đi.

Tôi thờ thần :

- Không biết có phải thế là ghen không, anh chỉ thấy rằng anh cần phải phải quên một cái gì, không nhớ đến một cái gì thì mới sống được. Chứ sống thế này khổ sở lắm, thà chết quách đi còn hơn.

Nàng nhìn tôi :

- Ô, tại anh yêu em quá, anh ghen thật đấy.

- Không biết có phải không, nhưng nhiều lúc anh đương sung sướng, anh bỗng thấy giận sôi lên, rồi anh muốn giết chết tất cả. Anh nghĩ rằng, anh trừng mắt, có khi anh đâm luôn năm sáu quả đâm vào tường và đá vô hồn vào những sỏi cuội cho nó bắn tung-tóe. Những cơn tức giận ấy không lâu, chỉ độ vài bốn phút thôi, nhưng sau những cơn ấy, anh thấy anh buồn siu, chả thiết một cái gì cả. Chân tay nó cứ rời-rạc, đầu óc nó cứ như lỏng lẻo làm sao. Anh khổ, lúc ấy anh khổ lắm.

Nói đến đây thì không hiểu nước mắt tôi tự đâu cứ trào ra.

Nàng rút mùi soa toan lau cho tôi thì tôi gạt tay nàng đi :

- Để yên anh nói hết cho em nghe, họa chẳng em có tìm được cách gì chữa cho anh được không, thật ra anh yêu em lắm, anh thấy sống cạnh em thì anh sung-sướng lắm, như bây giờ chẳng hạn này này.

Nàng áp má vào má tôi :

- Lúc này em cũng thấy sung-sướng lắm.

- Thế à ? Khổ quá, anh muốn cho em sung-sướng, sung-sướng lắm. Trong thâm-tâm anh, anh xét thấy anh cần phải tha-thứ cho em, không nghĩ gì đến nữa và anh tự nhủ anh có như thế thì anh mới được sung-sướng. Anh thấy anh cần phải làm hết cách để tỏ cho em biết rằng anh yêu em, vì thế cho nên anh mới tìm đủ cách để đem con em về đây, để cho người ta phải lầm tưởng rằng nó là con anh, để cho nó được sung-sướng hoàn toàn, để cho em được sung-sướng hoàn toàn, để cho anh được sung-sướng hoàn toàn. Nhưng, thế nào ấy. Thịnh thoảng anh lại thấy bức bối, khó chịu và khổ khổ làm sao. Lòng anh thì thật yêu em lằng-lằng, nhưng có lẽ có đôi chút di truyền hay tập-quán nó lẫn vào trong anh mà anh chưa phá tan đi được; chứ nếu cứ lấy trí sáng-suốt mà xét, thì bây giờ tình thế đôi ta đã thế này, anh đã yêu em như thế này, anh phải quên tất cả đi. Nhưng em ơi ! Chúng ta hình như không thể tự chủ được lòng mình... cái điều yêu ghét... cái điều vui vẻ hay giận dữ hình như

không phải cố được. Có lẽ tại anh ghen, hay thế nào anh không biết.... chỉ biết rằng giá bây giờ anh tưởng tượng em chết hay em khổ, ấy thế là lòng anh lạnh buốt. Thế mà anh lại cứ làm cho em buồn và lắm khi anh nghĩ đến sự giết em mới kỳ chứ. Những ý-nghĩ đen tối lâu lâu lại đến với anh như thế, ấy là những lúc em thấy em buồn đấy. Em ơi, đừng có thất-vọng nhé, đừng có nghĩ đến sự gì bậy-ba nhé, em phải cố can đảm và bình tĩnh để giúp anh thắng những ý-nghĩ đen tối ấy, cố giúp anh vượt lên trên cái bản thể của mình thì chúng ta tìm thấy được những ngày yên vui hạnh-phúc đấy.

Nói xong, tôi lại nhìn nàng, hoài-nghi :

- Nhưng em ơi ! Không biết người ta có thể cố gắng được như thế không ?

Nàng ôm lấy tôi :

- Em không biết, anh đã không biết thì em biết làm sao cho được. Nhưng em xin hết sức can-đảm và bình tĩnh, em xin hết sức giúp anh trong sự cố gắng ấy.

Sau khi tôi thú hết với nàng như thế thì tâm-hồn tôi như thấy được nhẹ nhõm. Tôi bế con Quý-Hương, rồi tôi bảo nàng :

- Lúc này anh hét to như thế, có lẽ cậu mợ nghe tiếng, anh chỉ sợ cậu mợ nghi. Tưởng-tượng cậu mợ biết anh có lắm lúc khổ sở thì cậu mợ khổ gấp mười chúng mình. Thứ nhất là chị, chị thương anh lắm, anh thắng được lòng căm hờn là vì nghĩ đến chị. Bây giờ chúng ta xuống dưới nhà phải làm ra bộ rất vui vẻ nhé. Anh chắc thế nào cậu mợ cũng hỏi đấy. Phải bảo là chúng ta đùa nhau nhé.

Y như rằng, cậu mợ tôi hỏi, và cậu mợ tôi đang thắc-mắc chờ chúng tôi xuống.

- Các con làm gì ở trên buồng mà mà hét vang lên thế?

Nàng tươi-cười, nàng tươi-cười thật chứ không miễn-cưỡng :

- Thừa cậu mợ, nhà con đùa với cháu đấy ạ.

Cậu tôi cau mày :

- Con hét như thế thì nó hét hờn đi còn gì !

Tôi sốc nách con Quý-Hương giờ khỏi đầu rồi tôi vui-vẻ, tôi vui-vẻ nói dối, chứ không miễn-cưỡng :

- Ấy thế mà nó chẳng hét hờn đâu cậu ạ. Đây này, cậu xem nó cười, cháu của cậu có phải một chuyện vừa.

Cậu mợ tôi nhìn cái nét mặt vui-tươi của chúng tôi, không thể ngờ rằng chúng tôi đã cãi nhau, nay đã trải qua những phút khủng khiếp. Nhưng nhìn con mắt của cậu mợ tôi, tôi thấy rằng cậu mợ tôi cũng vẫn chưa hết nghi.

Tại cậu mợ tôi có phải là điếc đâu mà không biết rằng tiếng hét của tôi ban nãy là tiếng hét của những người cãi nhau. Cái gì được, chứ để cho cậu mợ tôi ngờ rằng tôi khỏ-sở thì không. Và lúc này tôi không khỏ-sở nữa, tôi thấy cần phải diễn cái hạnh-phúc của tôi ra trước mặt cậu mợ tôi.

Tôi bế con Quý-Hương cho công-kêeng lên cổ vợ tôi, rồi tôi đẩy lưng nàng :

- Nào, làm tàu «tu» để chắt vào với cụ nào.

Nói xong, tôi «tu tu» vang nhà. Mợ tôi bịt tai rồi cười:

- Thôi, ông mãnh ! Gớm, cái miệng như ông lệnh !

Cậu tôi nhìn chúng tôi, rồi thì hình như cậu tôi cũng đã hết nghi rằng vừa có sự sích-mích xảy ra giữa chúng tôi :

- Nhưng vào trong ấy với cụ thì đừng có hét to như thế.

Tôi quay lại :

- Con cứ hét to. Người ta có trẻ-trung để hét được bao nhiêu lâu đâu mà cậu bảo không hét !

Cậu tôi cười hề hề :

- Chúng mày không còn trẻ-trung nữa đâu, bố mẹ trẻ con cả rồi đấy.

Câu ấy cũng chẳng gọi gì cho tôi cả, tôi vẫn thấy vui như thường :

- Thế cậu mợ bây giờ là ông bà trẻ con rồi, sao mà mợ vẫn hét cậu rằng ỡm-ờ như trẻ con ?

Cậu tôi lấy tay đẩy tôi :

- Thôi, vào cụ đi, cậu còn phải đi có việc bây giờ. không ai nói chuyện với trẻ ranh mãi được.

Vợ tôi quay lại nhìn tôi, tủm-tủm cười. Tôi hét to lên một tiếng, rồi tôi lại «tu tu» đẩy nàng đi vào, trong khi con Quý-Hương đặc-chí cứ cười khanh-khách.